

Dokumenta krājums

Jānis Riekstiņš

Ekspropriācija

(1940.-1959.gads)

СЕМЬКО ИНО
 ГРА ВЫСОЦКИЙ,
 слияющей имущества
 кой ССР, создате специа
 мом составе:
 торговим отделом ЦР №1/6/1
 атели СНК СССР
 ма ИКТЕ
 антель ИКНД
 икокого Гор
 Финансов
 и Торговли.
 Горьков, Усманов, Райков
 ике в районны исполком
 ва уполномоченняк, обесп
 кома и поручив ему со
 иком, которому вклав
 озднее 17.VI-41 г.
 ь на учет все им
 арства и обесп
 изации.
 доход госуд
 ПИНСКО ТАУТАС КОМИСИЈА
 БУДЖЕТУ UN KREDITU PARVALDE
 KREDITU UN BANKU DAŁA
 1949. g. 25. martā Komisija, kurā ietilpst arī
 pagasta izpildekomitejas pārstāvji, b. b. Zariņ
 Uvertis B. un Reānis E. -
 aprakstījuši mantas, kas pieder Juraiņš, Pāteris
 ar daļēji vietu: Jaudonas pagasta 4 vaniņtājos
 Priekānāta nosaukums un raksturojums
 E k a s (vaiņs un stavokļis)
 I, o p
 Aita - ruds
 Jārs - balta
 Črka - balta
 Vārs - 5 gabaliņš
 Aita - balta
 Aita - pelē
 Lauksaimni
 Vaņši -
 Raģava
 Aiz Jū
 21
 2
 31. OKTOBRĪ
 MĀSAUSU TAUTAS KOMISARIĀTA NĀVĀ, SMILŠU IELA 1
 Nr. BK/V.3-3.
 Balceris
 Kausas iela 1-1.
 18 a.
 Uz Jūsu s. 3.25. oktobra lūgumu, nacionalizēta
 Trezerna liana, Kredītu un Kausas iela 1-1.
 18 a. mēsteis priekšmeta pārsniegt s. s. 3. oktobra de
 areta par lombardos un tiesu iestādēs iekārtātām vai
 deponētām vertībām, 2. panta mēģto vertību.
 Sakarā ar to, Finanšu tautas komisāra vietnie
 Jūsu lūgumu noraidīja.
 K l a t: 3. pielikumi.
 Banku nodalys Pirzinis.
 O. Ezeriņš
 Vec. darbovede.
 772p.

L

98-3

401

dekl

L

9

Jānis Riekstiņš

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Ekspropriācija

(1940.-1959.gads)

Firma "Ievanda", Rīgā

1998

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

98-10.812
0303069893

Datorsalikums Ulla Freiberga
Makets Anda Jansone

Izd. firma "**Ievanda**",
Rīgā, a/k 365,
tālr. 7312996, fax 7312861
reģ. apl. nr. 2-0853

ISBN 9984-612-28-7

Priekšvārds

Pēdējos gados, it īpaši pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas, lasītājam jau ir bijusi iespēja iepazīt arī daudzus pagātnes notikumus, kuru izpēte vairāk nekā 50 gadus bija stipri apgrūtināta vai pat aizliegta. Tā, piemēram, tagad daudz ir pateikts par latviešu jaunākās vēstures vismelnākajām lappusēm - 1941.gada 14.jūnija un 1949.gada 25.marta masveida deportācijas akcijām, PSRS okupācijas karaspēka nodarītajiem zaudējumiem Latvijai un tās iedzīvotājiem, kā arī par vairākiem citiem būtiski svarīgiem mūsu valsts vēstures jautājumiem. Protams, arī šajā jomā pētījumi turpinās, un nav nekādu šaubu par to, ka šobrīd esošās atziņas turpmāk tiks papildinātas ar jauniem faktiem un dokumentiem.

Diemžēl, līdz šim bez pētnieku nopietnākas uzmanības palicis tāds svarīgs jautājums kā ekspropriācija, tas ir - īpašuma piespiedu atsavināšana. Kad un kāda manta Latvijas iedzīvotājiem atņemta? Kā tā izlietota? Kādi bijuši un kā beigušies mēģinājumi to atgūt?

Kopš astoņdesmito gadu beigām, kad nopietnāk pievērsos deportāciju akciju norišu izpētei, arhīvu dokumentos meklēju ziņas arī par atņemto mantu un tās likteņiem.

Kā to apliecina daudzi dokumenti, dažāda veida vērtību vardarbīga atsavināšana Latvijā aizsākusies jau 1940.gada vasarā un rudenī, kad pēc nacionalizācijas pasludināšanas daudzi Latvijas iedzīvotāji pazaudēja savus uzņēmumus, namus, zemi, kā arī naudas noguldījumus un vērtislietas. Vēl plašāk ekspropriācijas kampaņa tika izvērsta 1941.gada pavasarī, kad tika sastādīti plaši "kaitīgo elementu" saraksti un uzskaitīta viņiem atņemamā manta.

Kā apliecina arhīva dokumenti, gatavojot 1941.gada 14.jūnija deportācijas akciju, atkal tika izdotas dažādas instrukcijas par marštas nacionalizāciju un tās realizāciju, taču nekāds oficiāls lēmums par aizvesto īpašuma konfiskāciju netika pieņemts. Tā vērtīgākā daļa tika pakļauta nacionalizācijai, bet atlikušās mantas īpaši pilnvarotām personām vajadzēja izpārdot. To izdarīt daudzos gadījumos aizkavēja aizsākusies karadarbība. Vācu laikā aizvesto

lauku saimniecības un sīkie uzņēmumi tika atdoti viņu radniekiem vai īpaši nozīmētām personām fiduciārā pārvaldīšanā. Rīgas dzīvokļos palikusī manta bieži vien tur palika līdz pat 1944.gada rudenim, kad to aprakstīja un pārņēma padomju finansu iestādes.

1949.gada martā aizvesto manta tika pasludināta par konfiscētu, bet piecdesmito gadu vidū izsūtītie no specnometinājuma uzskaites tika atbrīvoti "bez īpašuma atgūšanas tiesībām". Krājumā ievietotie dokumenti liecina, ka ļoti daudzos gadījumos mēģinājumi atgūt savus īpašumus beigušies bez jebkādiem panākumiem.

Šajā dokumentu krājumā galvenokārt izmantoti Latvijas Valsts arhīva materiāli - 270.fonds (LPSR Tautas Komisāru Padomes - Ministru Padomes), 327.fonds (LPSR Finansu tautas komisariāta - Finansu ministrijas dokumenti), kā arī dažu citu šī arhīva fondu materiāli.

Daļu no šeit ievietotajiem dokumentiem esmu izmantojis publikācijās žurnālos "Latvijas Vēsture", "Latvijas Arhīvi" (pielikumā "Represēto saraksti"), "Temīda", kā arī laikrakstos "Latvijas Vēstnesis", "Neatkarīgā Rīta Avīze", "Zeme", "Izglītība un Kultūra", kā arī dažos citos.

Autors

Vērtību atņemšanas sākums 1940.gads

LAIKRAKSTĀ "JAUNĀKĀS ZIŅAS" 1940.GADA 30.JŪNIJĀ PUBLICĒTIE MINISTRU KABINETA "NOTEIKUMI PAR DĀRGMETĀLIEM UN DĀRGAKMEŅIEM".

"Ministru Kabinets vakar apstiprināja finansu ministra rīkojumu par dārgmetālu, to izstrādājumu un dārgakmeņu nodošanu Latvijas bankas glabāšanā. Juvelieru veikala īpašniekiem, kā arī dārgmetālu un dārgakmeņu apstrādāšanas darbnīcu īpašniekiem jānodod Latvijas bankas glabāšanā platīna un platīnas izstrādājumi, izņemot sikus izstrādājumus ietverei u.tml.; zelts un tā izstrādājumi, ja atsevišķa priekšmeta zelta metālsvars pārsniedz 5 gr.; sudrabs lējumos un lūzumos vai minēto trīs metālu sakausējumi. Nav jānodod sudraba izstrādājumi. Tāpat Latvijas bankas glabāšanā jānodod dārgakmeņi, iestrādāti un neiestradāti, kā: briljanti, pērles, smaragdi, safīri, rubīni, akvamarīni, ametisti, topāzi un citi, ja dārgakmeņu vērtība kopā ar iestrādājumu atsevišķam priekšmetam pārsniedz 200 Ls; veikalā nenodotos dārgakmeņus nocenos cenu inspekcijas nozīmētie lietpratēji. Nododšanas pienākums neattiecas uz veikalos vai darbnīcās labošanā vai izstrādāšanā pieņemtiem priekšmetiem, kas ievesti labošanā vai izstrādāšanā pieņemto priekšmetu grāmatās (...). Rīkojuma pārkāpējus bargi sodīs. Rīkojums stājas spēkā izsludināšanas dienā."

"LATVIJAS PSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA ZIŅOTĀJĀ" 1940.GADA 8.OKTOBRĪ PUBLICĒTAIS DEKRĒTS "PAR LOMBARDOS UN TIESU IESTĀDĒS IEĶĪLĀTĀM VAI DEPONĒTĀM VĒRTĪBĀM".

"1. Lombardos un tiesu iestādēs ieķīlātie vai deponētie zelts, sudrabs un dārgakmeņi, kā arī šo dārgmetālu un dārgakmeņu izstrādājumi, izņemot 2.pantā minētos, ir nacionalizēti un pāriet bez atlīdzības valsts īpašumā. Šīs vērtības ieskaitāmas valsts zelta fondā.

2. Ieķīlātājiem un deponentiem var izsniegt dārgmetālu un dārgakmeņu izstrādājumus ar tirgus vērtību Ls 300 - vienam priekšmetam, pie kam vienai personai izsniedzamo priekšmetu vērtība nedrīkst pārsniegt Ls 1000.-

3. Izsniedzamo priekšmetu tirgus vērtību nosaka Finanšu tautas komisariāta ieceltā komisija. Pārsūdzības par šīs komisijas lēmumiem iesniedzamas finanšu komisāram, kas tos izšķir galīgi.

4. Šā dekrēta izpildīšanai finanšu tautas komisārs var izdot pavēles un instrukcijas.

Rīgā, 1940.8.X

LPSR Augstākās Padomes priekšsēdētājs

Prof., Dr. A.Kirhenšteins

LPSR Augstākās Padomes Prezidija sekretārs

P.Blaus.”

**LPSR FINANSU TAUTAS KOMISĀRA VIETNIEKA A.NAUDIŅA
1940.GADA 10.OKTOBRĪ “LATVIJAS PSR AUGSTĀKĀS
PADOMES PREZIDIJA ZIŅOTĀJĀ” IZSLUDINĀTĀ
“INSTRUKCIJA PIE LPSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA
DEKRĒTA PAR LOMBARDOS UN TIESU IESTĀDĒS IEĶĪLĀTĀM
UN DEPONĒTĀM VĒRTĪBĀM.”**

“1. Ar dekrēta 1.pantu nacionalizēti un bez atlīdzības ieskaitāmi Valsts zelta fondā zelta stieņi, plāksnes un lūžņi, lējumi un monētas, kā arī visāda veida dārgakmeņi, neiestrādāti izstrādājumos.

2. Par visiem nacionalizētajiem priekšmetiem komisija sastāda aktu 4 eksemplāros, no kuriem 1 paliek priekšmetu bijušajam īpašniekam, 1 iestādei, kur priekšmets bijis ieķīlāts vai deponēts, 1 nododams Latvijas bankai un 1 Valsts zelta fondam (..).

4. Pie novērtēšanas priekšmetu komplekts (piem., karotes, servīzes u.t.t.) novērtējams kā 1 priekšmets.

5. Ja ieķīlātāja vai deponenta atpakaļizsniedzamo priekšmetu kopvērtība nesasniedz 1000 latu, bet kāda priekšmeta vērtība tomēr pārsniedz 300 latu, šis priekšmets pakļauts nacionalizācijai.

6. Nacionalizētās vērtības zelta fonda uzdevumā uzglabā Latvijas banka.

7. Nacionalizētās vērtības ieskaita Valsts zelta fondā, atklājot tām speciālu “Nacionalizēto vērtību kontu”, kas nav pakļauts vispārējiem noteikumiem par valsts zelta fondu.

8. Šī instrukcija stājas spēkā izsludināšanas dienā.”

EMĪLA BALDERMANA LŪGUMS IZSNIEGT LOMBARDĀ IEĶĪLĀTO ZELTA GREZENU AR KĻŪDAINU BRILJANTU

“Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomei
Emīla Baldermaņa, dzīvo
Rīgā, Kauņas ielā 1, dz. 1,

lūgums.

Lai segtu izdevumus par sievas ārstēšanos slimnīcā un pēc smagi pārciestām operācijām mājās, ieķīlāju Rīgas pilsētas lombardā 1) zelta pulksteni ar ķēdi un 2) zelta gredzenu ar vienu kļūdainu briljantu, par ko saņēmu Ls 500 aizdevumu.

Lombards zelta pulksteni man izdeva pret Ls 300.- samaksu, bet gredzenu nacionalizēja aiz tā iemesla, ka gredzena vērtība (sk.aktu Nr. 0195) it kā esot Ls 600.

Uz manu iebildumu š.g. 31.oktobrī Finanšu Tautas Komisariāta budžetu un kredītu pārvaldes daļa ar rakstu Nr. B k/v.3-3 paziņoja, ka Finanšu Tautas Komisāra vietnieks manu lūgumu noraidījis aiz tiem motīviem, ka nacionalizētais gredzens pārsniedz š.g. 8.oktobra Dekrēta par lombardos un tiesu iestādēs ieķīlātām vai deponētām vērtībām 2.pantā minēto vērtību.

Ar pievesto Finanšu Tautas Komisāra lēmumu nevaru būt apmierināts.

Motīvi, aiz kādiem biju spiests ieķīlāt savas vienīgās vērtības, jau izteikti Finanšu Tautas Komisāram adresētā lūgumā. Vēl nepieciešami piebilst, ka sievas operācija, pat divas operācijas bija ciņa ap dzīvību vai nāvi. Ārstu māksla ņēma virsroku, bet sievas veselība uzlabojās pamazām, izveseļošanās periodā bija un vēl tagad tai jāievēro stingra diēta, dažādi ārsta priekšraksti, jālieto zāles utt., kas viss prasa ārkārtējus izdevumus. Bet tādu ienākumu avotu man nav, jo bez slimās sievas man jāuztur vēl 71 g. veca darba nespējīga sievas māte. Tādā kārtā no manas labklājības atkarājas divu slimu cilvēku eksistence. Tā būtu lietas viena puse.

No otras puses nevaru pārvarēt šaubas par gredzena nacionalizēšanas pamatojumu.

Kā jau aizrādīts, pret pulksteni un gredzenu lombards aizdeva Ls 500.-. Pulksteni man izdeva pret Ls 300.- samaksu, tātad pret gredzenu palika aizdevums Ls 200.- apmērā? Ja varētu noteikt gredzena vērtību, tad vienīgi tikai pēc lombarda notaksējuma pie viņa ieķīlāšanas. Vispāri, briljantu vērtība ir relatīvs jēdziens un kaut kāds noteikts kritērijs nemaz nepastāv un nevar pastāvēt. Tirgus cena atkarājas no pircēja gribas un

patikas iegūt zināmu akmeni un tirgotāja spējas ieteikt mantu un saņemt lielāku maksājumu. Manā gadījumā (sk. aktu Nr. 0195) nacionalizētais gredzens ir ar k l ū d a i n u briljantu, resp., viņa vērtība ir no 50-80% zem parastās tirgus cenas.

Vēl būtu jāņem vērā, ka gredzens man ir personīgi dārga piemiņa no mana nelaiķa tēva, kas to savā laikā ir ieguvis ar grūtu un neatlaidīgu darbu, strādādams līdz pat sava mūža galam stikla rūpniecībā kā speciālists tehniķis (...). Nacionalizētā manta ir iegūta ar darbu. Nevis uzglabāšanas nolūkā, bet grūtu apstākļu spiests, gredzenu ieķīlāju lombardā. Tagad, ar mantas nacionalizāciju, grūtie apstākļi tiek vēl padziļināti un mans materiālais stāvoklis pasliktināts. Ja turpretim tādu apstākļu nebūtu, manta arī nenonāktu lombardā un tālāk, netiktu nacionalizēta (...).

Ņemot vērā visu pievesto, lūdzu Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomi atcelt Finanšu Tautas Komisāra lēmumu par mana gredzena konfiskāciju (...).

Rīgā, 1940.gada 15.novembrī
E.Baldermanis.

LVA, 270.f., 1.apr., 231.l., 21.lp. Oriģināls.

Tāds pats bēdīgs liktenis piemeklēja daudzus citus vērtslietu noguldītājus.

Norādījumi par nacionalizētās, konfiscētās, bezsaimnieku un bezmantnieku mantas atņemšanu un izlietošanu 1940.-1941.gads

PAR KONFISCĒTĀS, BEZMANTINIEKU UN BEZSAIMNIEKU MANTAS IZLIETOŠANAS KĀRTĪBU

LPSR Tautas Komisāru Padomes

Lēmums

“Par konfiscētās, bezmantnieku un bezsaimnieku mantas
izlietošanas kārtību”

1941.gada 13.janvārī.

Saskaņā ar PSRS Centrālās Izpildu Komitejas un Tautas Komisāru Padomes 1927.gada 28.maija lēmumu “Par konfiscētās, bezmantnieku un bezsaimnieku mantas izlietošanas kārtību” (PSRS Lik. kr. 1927.g. Nr 32, 323.p.) Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome noteic šādu valsts fondu uzzināšanas, pārņemšanas un realizēšanas kārtību.

1. Valsts fondi, kuru pārņemšana un realizēšana piekrīt finansu orgāniem, ir:

a) manta, kas noteiktā kārtībā atzīta par bezsaimnieka vai bezmantnieku mantu (KPFPSR Civilkodeksa 68. un 433.p.p.);

b) republikas vai vietējā budžetā iekļauto likvidējamo iestāžu manta, ja nav tiesību ņēmēju, vai nav attiecīga orgāna lēmuma par šīs mantas citādu izlietošanu, kā arī vietējā budžetā iekļauto iestāžu nederīga vai nevajadzīga manta;

c) likvidējamo vietējās nozīmes uzņēmumu un organizāciju, kas darbojas uz saimnieciskā aprēķina pamata manta un preču-materiālās vērtības, kas neietilpst trestu vai citu iestāžu sastāvā;

d) mantas, kas atrodas muzejos un vēlāk izrādās par tādām, kam nav muzejiskas nozīmes.

2. No valsts fondu realizēšanas ieņemtās summas ieskaitāmas attiecīgā vietējā budžeta ienākumos, 60% no 1.panta “d” punktā minēto mantu realizēšanas ieņemtās summas ieskaitāmi attiecīgo muzeju speciālos līdzekļos.

3. Valsts fondu pārņemšanas un realizēšanas darbs uzlikts Latvijas PSR

Finansu tautas komisariātam un vietējiem finansu orgāniem.

4. Finansu orgāniem uzlikts pienākums:

- a) uzzināt valsts fondus;
- b) pārņemt valsts fondus un
- c) realizēt valsts fondus.

5. Finansu orgāniem uzlikto pienākumu izpildīšanai tiem piešķirtas tiesības pārņemt, izdarīt valsts fondu mantu izņemšanu, vērst piedzišanu uz mantas, kas atzīta par valsts fondu, kā arī uz summām, kas ieņemtas no šīs mantas realizēšanas, Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes 1940.gada 24.decembra lēmumā "Par maksājumu piedzišanas kārtību budžetam no sociālistiskās saimniecības uzņēmumiem un organizācijām" noteiktā bezstrīdus kārtībā.

6. Pārņemtie valsts fondi atrodas finansu orgānu rīcībā un realizējami Latvijas PSR Finansu tautas komisariāta noteicamā kārtībā.

7. Finansu orgānu prasījumi, kurus tie pieteic, izpildot uzliktos pienākumus attiecībā uz valsts fondu pārņemšanu un realizēšanu, nav apstrīdami un nepiekrīt arbitrāžu un tiesu orgānu izlemšanai.

8. Vietējo finansu orgānu rīkojumus par vietējās nozīmes iestādēs un uzņēmumos uzzināto valsts fondu pārņemšanu un realizēšanu ieinteresētās iestādes un personas var pārsūdzēt attiecīgai darbaļaužu padomes izpildu komitejai, bet rīkojumus par citiem valsts fondiem - Latvijas PSR Finansu tautas komisariātam 15 dienu laikā.

Vietējo izpildu komiteju rīkojumus un Latvijas PSR Finansu tautas komisariāta rīkojumus ieinteresētās iestādes un personas var pārsūdzēt Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomei 15 dienu laikā.

Pārsūdzība aptur finansu orgānu rīkojumu izpildīšanu par valsts fondu pārņemšanu un realizēšanu.

9. Tiesas vai administratīvā kārtībā konfiscēto mantu finansu orgāni realizē tādā pašā kārtībā kā valsts fondu mantu, tomēr no realizēšanas ieņemtās summas ieskaitāmas PSRS budžetā vai Latvijas PSR budžeta ienākumos pēc piederības, atkarībā no tā, vai šī manta bijusi konfiscēta uz PSRS orgānu vai Latvijas PSR orgānu taisīto lēmumu (spriedumu) pamata.

10. Pie valsts fondiem nepieder:

- a) preces, kas nacionalizētas bijušos privātos veikalos un nodotas realizēšanai valsts tirdzniecības orgāniem;
- b) saimniecības orgāniem nodotas iekārtas, kurināmais, jēlvielas, materiāli, pusfabrikāti, gatava produkcija, nacionalizēto rūpniecības uzņēmumu tara;
- c) skolu, slimnīcu un citu privāto iestāžu manta, ko pārņēmuši valsts orgāni;
- d) likvidēto banku un banku kantoru naudas līdzekļi, preces, parādu saistības un cita manta, ko pārņēmušas PSRS Valsts bankas iestādes un ilgtermiņu ieguldījumu bankas.

Šīs mantas un vērtības nododamas attiecīgo valsts orgānu bilancē bez atlīdzības.

11. Instrukciju šī lēmuma pieņemšanai izdod Latvijas PSR Finanšu tautas komisariāts.

Latvijas PSR TKP priekšsēdētājs

V.Lācis

Latvijas PSR TKP lietu pārvaldnieks

A.Sakss."

LVA, 270.f., 1.apr., 29.l., 57, 58.lp. Oriģināls.

IZVILKUMS NO LPSR TAUTAS KOMISĀRU PADOMES 1941.GADA 27.FEBRUĀRĪ APSTIPRINĀTIEM NOTEIKUMIEM PAR NACIONALIZĒTĀS, KONFISCĒTĀS, BEZMANTINIEKU UN BEZSAIMNIEKU MANTAS IZLIETOŠANAS KĀRTĪBU.

Noteikumi

par nacionalizētās, konfiscētās, bezmantinieku un bezsaimnieku
mantas izlietošanas kārtību

"1. Šie noteikumi attiecas uz šādu mantu, vērtībām un naudas līdzekļiem:

- a) nacionalizētiem ar PSRS valdības vai savienoto republiku valdību rīkojumiem;
- b) konfiscētiem ar tiesas un muitas orgānu spriedumiem (lēmumiem);
- c) kas attiecīgo savienoto republiku civilkodeksu pantu noteiktā kārtībā atzīta par bezsaimnieka vai bezmantinieku, kā arī, ko tās bijušie īpašnieki pametuši;
- d) trofejas manta;
- e) savienības, republikas vai vietējā budžetā iekļauto likvidējamo iestāžu manta, vērtības un naudas līdzekļi, ja nav tiesību pārņēmeņu vai nav attiecīgu orgānu speciālu lēmumu vai spriedumu par šīs mantas, vērtību un naudas līdzekļu citādu izlietošanu.

Piezīme: Ja no šo noteikumu 1.panta "e" punktā minētās mantas sastāva daļa pieder citām valsts, kooperatīvām vai sabiedriskām organizācijām vai atsevišķiem pilsoņiem, tad šī mantas daļa jāatdod tās īpašniekiem pēc piederības.

- f) savienības, republikas vai vietējā budžetā iekļauto iestāžu nevajadzīgā un nederīgā manta;

g) likvidēto vietējās nozīmes uzņēmumu un organizāciju, kas neietilpst trestu un citu apvienību sastāvā, manta, preču materiālās vērtības un naudas līdzekļi;

h) likvidēto sabiedrisko organizāciju manta, vērtības un naudas līdzekļi, ja nav tiesību pārņēmeju vai attiecīgu organizāciju spriedumu (lēmumu) par šīs mantas, vērtību un naudas līdzekļu citādu izlietošanu;

i) manta, kas skaitījusies par muzeja, bet kas izrādījusies par tādu, kam nav muzeja mantas nozīmes;

j) likvidēto lūgšanas namu un reliģijas draudžu būves, kulta mantas, vērtības un naudas līdzekļi.

2. Sevišķā kārtībā, kas noteicama ar PSRS vai savienoto republiku likumdošanu, jāuzzina, jāapskaita un jārealizē:

a) no PSRS Sakaru tautas komisariāta orgāniem nepieprasītie pasta sūtījumi un konfiscētie vai aizliegtie sūtījumu saturi;

b) bezdokumentu un nepieprasītās kravas un bagāža dzelzceļu, ūdens un gaisa transportā;

c) par mežu pārkāpumiem konfiscētie mežu materiāli.

3. Ja izrādīsies, ka iestādēm vai organizācijām un personām ir manta, vērtības un naudas līdzekļi, kas minēti šo noteikumu 1.pantā, tad tām jāpaziņo par to attiecīgam finansu orgānam 5 dienu laikā no dienas, kad tās šo mantu, vērtības vai naudas līdzekļus uzzinājušas.

Par šo noteikumu 1.pantā minēto mantu noslēpšanu vainīgie saucami pie atbildības.

4. Šo noteikumu 1.p. uzskaitīto mantu, vērtību un naudas līdzekļu uzzināšanu, apskaitu, novērtēšanu un realizāciju izdara finansu orgāni.

5. Rūpniecības uzņēmumu un organizāciju nacionalizēto, konfiscēto un bezmantinieku mantu: ēkas, celtnes, ražošanas līdzekļi un rīki, jēlvielas, pusfabrikāti un gatava produkcija, kā arī iestāžu manta, vērtības un naudas līdzekļi nododami valsts iestādēm un uzņēmumiem bez atlīdzības, ieskaitot šīs mantas vērtību iestādes vai uzņēmumu bilancē, kas mantu saņēmis.

6. Lauksaimniecības ēkas, mašīnas, darba inventārs, vaislas un produktīvie lopī nododami zemju orgāniem, padomju saimniecībām un mašīntraktoru stacijām bez atlīdzības, ieskaitot vērtību bilancē, bet kolektīvām saimniecībām - pret faktiskās vērtības samaksu. Graudi, furāža un citi lauksaimniecības produkti, kā arī gaļas lopī, nododami sagādes organizācijām par sagādes cenām.

7. Nacionalizēto tirdzniecības uzņēmumu (noliktavu, veikalu) mantas un preces nododami:

a) valsts tirdzniecības tīklam bez atlīdzības, ieskaitot mantu un preču vērtību attiecīgo tirdzniecības uzņēmumu bilancē;

b) kooperatīvām organizācijām - pret samaksu Latvijas PSR Finansu tautas komisariāta noteiktā kārtībā.

8. Zemnieku saimniecību konfiscētā, bezsaimnieku un bezmantinieku manta, izņemot mantu, kas uzrādīta šo noteikumu 6.pantā, nododama bez atlīdzības kolektīvo saimniecību sabiedriskās savstarpējās palīdzības kasu īpašumā. Tajās vietās, kur nav kolektīvo saimniecību savstarpējās palīdzības kasu, tāda manta pāriet kolektīvo saimniecību vai lauku darbaļaužu deputātu padonju rīcībā.

9. Priekšmetus, kas izņemti no privātas apgrozības, kā arī priekšmetus speciālam nolūkam, kuru izlietošanu pārzina vienīgi Aizsardzības, Kara-Jūras flotes, Iekšlietu un Satiksmes tautas komisariāts, nodod pēc aprakstījuma un novērtējuma bez atlīdzības attiecīgiem norādīto tautas komisariātu orgāniem pēc piederības.

10. Celtais, senlaiku un mākslas priekšmeti, kam ir zinātniska, vēsturiska un mākslinieciska vai arhitektūras nozīme, kas ietilpst šo noteikumu 1.p. uzskaitītās mantas sastāvā, nododami saskaņā ar attiecīgo orgānu lēmumu pēc aprakstījuma un novērtējuma bez atlīdzības Savienības, republikas vai vietējās nozīmes muzeju un zinātnisko iestāžu pārziņā.

11. Pilsētu būves nodod bez atlīdzības vietējām darbaļaužu deputātu padomēm.

12. Vērtības, kas ietilpst šo noteikumu 1.p. uzrādītās mantas sastāvā, realizējamas šādā kārtībā:

a) zelts, sudrabs, platīns un platīnas grupas metāli neapstrādātā veidā, lējumos, lūžņos, monētās un šo metālu izstrādājumi, kā arī izstrādājumi no dārgakmeņiem un pērlēm un dārgakmeņi nododami PSRS Finanšu tautas komisariāta Dārgmetālu pārvaldei, PSRS Finanšu tautas komisariāta noteicamā kārtībā;

b) naudas summas padomju un ārzemju valūtā nododamas Valsts bankas iestādēm, ieskaitīšanai budžeta ienākumos;

c) valsts uzņēmuma obligācijas nododamas valsts darbaļaužu krājkasēs, ieskaitīšanai PSRS Finanšu tautas komisariāta depozītā.

13. Visu pārējo mantu, uzrādītu šo noteikumu 1.p. un kas nav nosaukta noteikumu 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. un 12.p. realizē finansu orgāni ar valsts vai kooperatīvā tirdzniecības tīkla starpniecību.

Šīs mantas realizēšanas kārtību, vienojoties ar Latvijas PSR Tirdzniecības tautas komisariātu, noteic Latvijas PSR Finanšu tautas komisariāts (..).

Latvijas PSR TKP lietu pārvaldnieks

A.Sakss."

IZVILKUMS NO LATVIJAS PSR FINANSU TAUTAS KOMISARIĀTA 1941.GADA 9.MAIJA INSTRUKCIJAS

Latvijas PSR Finanšu tautas komisariāta instrukcija
Nr. 3-3-1122

1941.gada 9.maijā.

Par nolikuma par nacionalizētās, konfiscētās, bezmantinieku un bezsaimnieku mantas izlietošanas kārtības piemērošanu (..)

“2. Pie nacionalizētās mantas pieder dažādu uzņēmumu, sabiedrību un privātpersonu manta, vērtības un naudas līdzekļi, kas ar PSRS TKP vai Latvijas PSR TKP lēmumu pārvērsti par valsts īpašumu.

3. Pie konfiscētās mantas pieder visāda manta, vērtības un naudas līdzekļi, kas atsavināti privātpersonām vai iestādēm un uzņēmumiem pēc lēmumiem vai spriedumiem, kurus taisījuši uz to pilnvarotas tiesas, administratīvie un muitas orgāni. Šī manta pāriet finanšu orgānu rīcībā, tanī gadījumā, ja lēmumā vai spriedumā par mantas konfiskāciju nav paredzēta cita šīs mantas izlietošanas kārtība.

4. Pie bezsaimnieka mantas pieder visāda manta, tanī skaitā vērtības un naudas līdzekļi, kuru īpašnieks nav zināms vai kam nav īpašnieka. Starp citu, pie bezsaimnieka mantas, vērtībām un naudas līdzekļiem pieder:

a) noteiktā kārtībā par (bezvēsts) prombūtnē esošām atzītas personas visāda manta, tanī gadījumā, kad nav likumīgu mantinieku.

Piezīme: Manta neskaitās par bezsaimnieka, ja tās īpašnieks ir zināms, kaut gan dzīvo ne tanī PSRS apgabalā, kurā viņa manta atrodas (..).

b) manta, kas pārgājusi administratīvo un tiesas (milicijas kriminālizmeklēšanas iestādes, tiesas iestādes) rīcībā kā lietiskie pierādījumi, gadījumos:

a) kad ir spriedums vai rīkojums par šīs mantas nodošanu finanšu orgāniem;

b) ja ir attiecīgo orgānu lēmums par mantas atdošanu atpakaļ, bet īpašnieks to nesaņem līdz glabāšanas termiņa notecēšanai;

c) kad šīs mantas īpašnieks nav zināms (..).

LPSR finanšu tautas komisārs

A.Tabaks

Valsts ieņēmumu pārvaldes priekšnieks

P.Korobkovs.”

LVA, 327.f., 1.apr., b37.l., 20., 21., 22.lp. Noraksts.

Naudas iekrājumu atņemšana 1941.gads

PSRS TKP LĒMUMS PAR BALTIJAS VALSTU VALŪTAS ANULĒŠANU

PSR Savienības Tautas Komisāru Padomes
Lēmums Nr. 634-270-s

1941.gada 21.martā.
Maskava, Kremlis

Par Lietuvas, Latvijas un Igaunijas PSR
bijušās valūtas anulēšanu

PSR Savienības Komisāru Padome nolemj:

Sakarā ar to, ka padomju valūta Lietuvas, Latvijas un Igaunijas PSR ieviesta apgrozībā visur un visi aprēķini tiek izdarīti padomju valūtā, ar 1941.gada 25.martu paziņot litus, latus un kronas par anulētām.

Uzdot Lietuvas, Latvijas un Igaunijas PSR tautas komisāru padomēm 1941.gada 25.martā vietējās preses hronikā nublicēt attiecīgu paziņojumu.

PSR Savienības Tautas Komisāru Padomes priekšsēdētājs

V.Molotovs

PSRS Tautas Komisāru Padomes lietu pārvaldnieks

J.Čadajevs

LVA, 270.f. 1.s.apr., 16.l., 39.lp. Oriģināls.

Atzīmes dokumentā:

Lietā V.Lācis
1941.g. 25.03.

HELMARA RUDZIŠA LŪGUMS IZSNIEGT VIŅAM ATŅEMTOS NAUDAS LĪDZEKĻUS

"Latvijas PSR Finanšu Tautas Komisāram

Helmars Rudzītis,
dzīv. Rīgā, Ausekļa ielā 14-3

Š.g. 30.aprīlī man bija jānomaksā 1941.g. ienākumu nodokļa I.d. pēc Rīgas V. iec.nod. inspektora listes Nr.15594 Rbļ. 3488.- Tai pašā termiņā par faktiski man nepiederoša, bet uz manas mātes A.Rudzītis vārda pieteikta uzņēmuma "Grāmatu Draugs" ienākumiem bija jāmaksā tas pats nodoklis pēc lietas 15595 - Rbļ. 4065.- Apgādniecība "Grāmatu Draugs" skaitījās uz manas mātes vārda aiz tā iemesla, ka šī uzņēmuma dibināšanas laikā 1926.g. nebiju vēl sasniedzis 25 gadu vecumu, kādu toreiz prasīja no izdevēja, tādēļ biju spiests to uzsākt uz cita vārda.

Pēc abām listēm arī 31.augustā š.g. būs jāmaksā tā paša nodokļa II.d. tādā pat apmērā kā pirmā - abos termiņos nomaksājamā nodokļu summa ir Rbļ. 15.106,-

Visi mani īpašumi ar visām naudas summām ir nacionalizēti, pats strādāju tagad algotu darbu skaņu plašu fabrikā "Bellaccord-Electro" un saņemu Rbļ. 500,- mēnesī.

Latvijas Bankas II.nod. atradās man un manam tēvam piederoši privāti līdzekļi kopā apm. Rbļ. 17.000,- Šo summu neaizskārām, bet glabājām nodokļu samaksai, gribēdami termiņa nodokļus pārvest. Kad tagad griezos Latvijas Bankas II.nod., izrādījās, ka šīs summas norakstītas un atstāti tikai Rbļ. 1000,- Minētās summas Latvijas Bankas II.nod. bija vienīgais mans īpašums, ar kuru varētu segt nodokļu maksājumus, ar šo summu norakstīšanu, pie labākās gribas nodokļus samaksāt nevarēšu.

Esmu nodevis valstij visus savus uzņēmumus priekšzīmīgā stāvoklī un pilnīgi bez parādiem, arī visus savus nodokļus līdz šim esmu kārtīgi maksājis un būtu arī pēdējos atlikušos nomaksājis, ja man nebūtu atņemti pēdējie līdzekļi. Esmu nodevis valstij lielas vērtības un domāju, ka nebūtu taisnīgi vēl atņemt pēdējos līdzekļus nodokļu samaksai, tad nodot tiesai kā nodokļu nemaksātāju un atņemt vēl arī dzīvokļa iekārtu, kura tomēr tālu nevar segt nodokļu summu. Sociālisma valsts dibinās uz taisnības principiem, kas izpaužas arī visos Staļina Konstitūcijas pamatos, kādēļ šāda rīcība nebūtu pielaidama.

Pēc savas sociālās izcelšanās esmu strādnieka dēls un pie turības tiku vienīgi ar ideju par labu grāmatu sniegšanu tautai par lētu cenu. Kā šo ideju izvedu un cik daudz grāmatu, tai skaitā arī daudz kreisu un progresīvu, kā arī Pad.Savienības rakstnieku darbus, esmu plašākām tautas

masām darījis pieejamus savas darbības 14 gados, to zin visas Latvijas P.S.R. iedzīvotāji. No manis izdotām grāmatām dažas pat tika konfiscētas /Sinklers - Nafta. F.Gladkovs - Cements/. Ja daudzas grāmatas, ko agrāk izdevu es, tagad jaunos izdevumos izdod Vapp's, tad tomēr pionieris šo progresīvo grāmatu izdošanā biju es, tais laikos, kad citi izdevēji par tādu grāmatu izdošanu pat nedomāja.

To vērā ņemot ceru, ka būšu pelnījis vismaz taisnīgu šī nodokļa jautājuma atrisinājumu un lūdzu ienākuma nodokļa summas pēc V.iec. nod.insp. listēm 15594 un 15595 kopsummā Rbļ. 15.106.- dzēst ar summām, kas uz mana un Mārča Rudziša vārdiem noguldītas Latvijas Bankas II.nod.

Rīgā, 3.maijā 1941.g.

H.Rudzītis."

LVA, 327.f., 1.apr. 24.l., 74., 75.lp. *Origināls.*

**LPSR FINANSU TAUTAS KOMISARIĀTA ATTEIKUMS IZSNIEGT
H.RUDZĪTĪM ATŅEMTOS NAUDAS LĪDZEKĻUS**

1941.g. 4.jūnijā.

Pils. *Helmaram Rudzītīm*

Rīgā, Ausekļa ielā 14-3

"Uz Jūsu lūgumu paziņoju, ka saskaņā ar PSR Tautas Komisāru Padomes lēmumu lats skaitās anulēts ar 1941.g. 25.martu un no tekošiem rēķiniem un noguldījumiem, kuri atvērti latu valūtā un pēc noteiktā kursa pārsniedz 1000 rubļus, izmaksu Padomju rubļos izdara līdz 1000 rubļiem.

Ņemot vērā augšā izteikto, Jūsu lūgumu nevar apmierināt,

A.Buciņš

FTK Vadības daļas vec.inspektors"

LVA, 327.f., 1.apr., 24.l., 73.lp. *Origināls.*

Vēl plašāki ekspropriācijas pasākumi tika sagatavoti 1941.gada pavasarī, kad tika iecerēts "bijušajiem īpašniekiem, tautas ienaidniekiem, augļotājiem un citiem nestrādājošiem elementiem" atņemt turpat vai visu īpašumu un vērtības.

Vērtību un īpašuma nacionalizācija 1941.gads

LATVIJAS PSR TAUTAS KOMISĀRU PADOMES UN LATVIJAS
KOMUNISTISKĀS (BOĻŠEVIKU) PARTIJAS CENTRĀLĀS
KOMITEJAS 1941.GADA 29.MARTA LĒMUMA PROJEKTS PAR
VĒRTĪBU UN ĪPAŠUMA NACIONALIZĀCIJU

LK(b)P CK sekretāram b.Amerikam

Projekts

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes un Latvijas K(b)P CK
Lēmums

“Par vērtību un īpašuma nacionalizāciju bijušajiem
īpašniekiem, tautas ienaidniekiem, augļotājiem un citiem nestrādājošiem
elementiem”.

Uzskatot par nepieļaujamu, ka bijusi lielā buržuāzija - fabrikanti,
rūpnieki, baņķieri, tirgotāji, augļotāji, namīpašnieki un citi nestrādājošie
elementi, kuri kļuvuši bagāti uz strādnieku šķiras un darba zemnieku
eksploatācijas rēķina, tāpat kā agrāk turpina dzīvot par bezstrādes
ienākumiem, nodarbojoties ar spekulāciju un vērtību pārdošanu, kuras kā
cēlmetāli, dārgakmeņi, mākslinieciskas - vēsturiskas gleznas, skulptūras,
paklāji, dažādas mēbeles, audumi, muzikālie instrumenti u.t.t. viņiem ir
lielos krājumos, kurus ir radījis strādnieku un zemnieku darbs, Latvijas PSR
Tautas Komisāru Padome un Latvijas K(b)P CK, vadoties no Latvijas PSR
Augstākās Padomes Prezidija 1940.gada 28.oktobra dekrētiem, nolemj:

1) Izdarīt vērtību nacionalizāciju:

a) tām personām, kuru nekustamais īpašums saskaņā ar Latvijas
PSR Augstākās Padomes dekrētiem ir nacionalizēts;

b) tautas ienaidniekiem.

2) Nacionalizācijai ir pakļautas visas vērtības, kuras mājas sadzīvē ir liekas
un atrodas lielos cēlmetālu un valūtas, dārgakmeņu, dažādu mēbeļu,
māksliniecisko gleznu, audumu, paklāju, apģērbu, muzikālo instrumentu
u.t.t. daudzumos un kuru īpašniekiem ir bezstrādes ienākumu avots.

3) Nacionalizācijas vadībai apstiprināt komisiju šādā sastāvā: b.Ameriks
(komisijas priekšsēdētājs), komisijas locekļi...

4) Uzdot komisijai kopā ar pilsētu un apriņķu izpildu komiteju
priekšsēdētājiem dekādes laikā sagatavot sarakstus par visām tām
personām, kuras ir norādītas šā lēmuma 1.punktā.

5) Ieteikt komisijai divu dienu laikā sagatavot un iesniegt apstiprināšanai instrukciju par vērtību nacionalizācijas veikšanas kārtību un termiņiem. 29/III 41. Nr.689-ps.”

LVA, 270.f. 1.s.apr., 30.l., 10.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

INSTRUKCIJA PAR NACIONALIZĀCIJAS KĀRTĪBU UN TERMIŅIEM

PILNĪGI SLEPENI

Nr.691-ps

LK(b)P CK sekretāram

b.Amerikam

Instrukcija

par bijušo īpašnieku, tautas ienaidnieku, augļotāju un citu
nestrādājošo elementu vērtību nacionalizācijas kārtību un termiņiem.

“ I. Kas ir jānacionalizē?”

Nacionalizācijai ir pakļautas visas vērtības un mantas, kuras mājas sadzīvē ir liekas, un tieši: izstrādājumi no cēlmetāliem - platīna, zelta, sudraba, valūta, pulksteņi, servīzes, kristāls. Dārgakmeņi - aproces, gredzeni, kaklarotas, brošas, auskari, mākslinieciskas gleznas, paklāji, audumi, apģērbs, mēbeles, mūzikas instrumenti, dažādas mašīnas, produkti vairāk par nedēļas krājumu, grāmatas u.t.t.

Piezīme:

Nacionalizācijai nav pakļauts:

1. 2 pāri apavu, vasaras, ādas katram ģimenes loceklim.
2. 1 pāris apavu, ziemas, siltie katram ģimenes loceklim.
3. Sieviešu kleitas, 2 vasaras, 2 ziemas katram ģimenes loceklim - sievietei.
4. Vīriešu uzvalki, 2 vasaras, 2 ziemas katram ģimenes loceklim - vīrietim.
5. Mēteļi, 1 vasaras, 1 ziemas katram ģimenes loceklim.
6. Naģenes (cepures), 1 vasaras, 1 ziemas katram ģimenes loceklim.
7. Veļa, 6 pāri katram ģimenes loceklim.
8. Gulta ar matraci katram ģimenes loceklim.
9. Pa 2 šķīvjiem, karotēm, dakšiņām uz katru ģimenes locekli.
10. 2 segas (1 ziemas, 1 vasaras) katram ģimenes loceklim.
11. Pa 2 palagiem, 2 spilvendrānām, spilvenu un dvieļiem.
12. 1 pusdienu galds, 2 galdauti, primus vai petrolejas plītiņa, 2 spaiņi.
13. Lāde vai skapis apģērba glabāšanai.
14. Paši nepieciešamākie virtuves piederumi.
15. Instrumenti un grāmatas, kuras ir nepieciešamas profesionālajai darbībai.

16. Laulību gredzeni.

17. Produkti līdz 10 dienu rezervēm.

II Nacionalizācijas veikšanas kārtība

Uz katrēm 10-12 dzīvokļiem, kur ir jāveic nacionalizācija, tiek izveidota komisija no trijiem cilvēkiem:

a) komisijas priekšsēdētāja, kuru apstiprina rajonu un pilsētu izpildu komitejas;

b) komisijas locekļiem no valsts uzņēmumu fabriku un rūpnīcu strādniekiem, kurus norīko pilsētas vai apriņķa izpildu komiteja.

Piezīme:

Darba veikšanai komisijai ir jāpieaicina 2 liecinieki no tās mājas iedzīvotājiem, kurā ir jāveic visu vērtību un īpašumu aprakstīšana.

III Komisijas pienākumi

Nozīmētā komisija tās priekšsēdētāja personā saņem to personu sarakstu un adreses, kurām ir jāveic īpašuma un vērtību aprakstīšana un pilsētas vai apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētāja un sekretāra parakstītu apliecību par tiesībām veikt aprakstīšanu un sastāda aktu.

Komisija pilnā sastāvā ar 2 pieaicinātiem lieciniekiem apliecībā norādītājā dienā un stundā īpašnieka un viņa ģimenes locekļu klātbūtnē veic visa īpašuma aprakstīšanu, ierakstot to aktā.

a) cēlmetālu izstrādājumu, valūtas un dārgakmeņu akts (forma Nr.1);

b) kristāla, trauku, skulptūru, gleznu, paklāju akts (forma Nr.2);

c) apģērbu un audumu akts (forma Nr.3);

d) mēbeļu, mūzikas instrumentu un citu akts (forma Nr.4).

Akti tiek sastādīti 3 eksemplāros caur koppelīru un tos paraksta visi komisijas locekļi un liecinieki.

Visas vērtības un īpašumi, kuri ierakstīti aktos, kopā ar aktiem tiek nodoti pret saglabāšanas parakstu īpašniekam (saglabāšanas paraksts ir akta neatņemama sastāvdaļa un īpašnieks to paraksta caur koppelīru).
Piezīme:

1) Komisijas uzdevums ir rūpīgi apskatīt visu dzīvokli un ierakstīt aktā visas vērtības, nerēķinoties ar īpašnieka paziņojumu, ka tās vai citas mantas viņam nepieder.

2) Īpašnieka pretošanās gadījumā jeb nevēlēšanās gadījumā ļaut komisijai veikt pilnu darba apjomu vērtību noteikšanā, priekšsēdētājam ir jāizsauc milicijas pārstāvis, jānodrošina kārtība, jānosaka vērtības un jā sastāda akts.

3) Tajā gadījumā, ja tiks atrasti ieroči, ir nepieciešams izsaukt strādnieku - zemnieku milicijas orgānu pārstāvi, sastādīt aktu un ieročus atsavināt, nodot tos pret parakstu strādnieku - zemnieku milicijas pārstāvim.

Nacionalizācijas veikšanas termiņi

a) Rīgas pilsētā divas dienas, no 1941.gada...līdz...

b) Citās pilsētās un apriņķos - 4 dienas no...līdz...

Īpašuma nacionalizācijas un aktu izskatīšanas kārtība

Komisijas priekšsēdētājam aktu sastādīšanas dienā tie ir jānodod pilsētas vai apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētājam.

Pilsētas vai apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētājam (komisijā) ir jāizskata akti ne vēlāk kā 3 dienu laikā un jāpieņem lēmums. Lēmumā ir jāuzrāda mantu īpašnieka raksturojums (agrākais un tagadējais) un kādas mantas ir pakļautas nacionalizācijai.

Visas vērtības, kuras ir uzrādītas aktā Nr.1, ir jānacionalizē nekavējoties pēc pilsētas vai apriņķa izpildu komitejas komisijas lēmuma pieņemšanas.

Šo vērtību nacionalizāciju izdara komisijas priekšsēdētājs (persona, kura sastāda sākotnējo aktu) kopīgi ar Valsts bankas un finanšu nodaļas pārstāvjiem.

Personai, kura saņem no īpašnieka nacionalizētās vērtības pēc akta Nr.1, ir jāparakstās tajā un tas jāatstāj īpašniekam, bet vērtības ir nekavējoties jānogādā un pret parakstu jānodod Valsts bankas nodaļai.

Pilsētas vai apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētājam pēc lēmuma pieņemšanas arī par citiem aktiem aktu un lēmumu kopijas ir jānosūta apstiprināšanai Latvijas PSR TKP centrālajai komisijai.

Centrālajai komisijai 5 dienu laikā ir jāizskata pilsētu un apriņķu komisiju lēmumi, jāpieņem savi lēmumi un 3 dienu laikā tie ir jāpaziņo pēc piederības (pilsētas vai apriņķa izpildu komitejai) izpildīšanai.

Centrālās komisijas lēmumu izpildi t.i., īpašuma nacionalizāciju, izdara pilsētas vai apriņķa izpildu komiteja tajos termiņos, kuri ir norādīti centrālās komisijas lēmumā un dara tai zināmu par izpildi.

VI Sūdzību izskatīšanas kārtība jautājumā par nacionalizāciju

Iespējamās sūdzības par nepareizu rīcību vai komisijas lēmumu uz vispārējiem pamatiem izskata vietējās izpildu komitejas.

Piezīme:

- 1) Ja pilsētas vai apriņķa izpildu komitejai būs ziņas un viedoklis par (atsevišķu) komisijas pieņemto lēmumu atcelšanu, tad tādā gadījumā izpildu komiteja izvirza jautājumu Latvijas PSR TKP, lai pārskatītu centrālās komisijas pieņemto lēmumu.
- 2) Lai pārsūdzētu komisijas pieņemtos lēmumus par vērtību nacionalizāciju, noteikt termiņu - 15 dienas no paziņojuma īpašniekam par pieņemto lēmumu. Pēc 15 dienu termiņa paiešanas sūdzības netiek pieņemtas un visi komisijas pieņemtie lēmumi par nacionalizāciju stājas spēkā."

LVA, 270.f., 1.s.apr., 30.l. 11., 12., 13.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

Kādā citā šās "instrukcijas" variantā bija norādīti šādi nacionalizētā īpašuma aprakstīšanas termiņi:

- "a) 1941.gada 3.aprīlī šajā jautājumā ar LK(b)P apriņķa komiteju sekretāriem sasaukt instruktīvas sanāksmes;
- b) 1941.gada 4.aprīlī sasaukt instruktīvas sanāksmes LK(b)P Rīgas pilsētas sekretāriem un rajonu izpildu komiteju sekretāriem;
- c) katrā rajonā, pagastā pēc vajadzības no pārbaudītiem partijas biedriem izveidot komisijas un trijniekus, lai precizētu bijušo īpašnieku, tautas ienaidnieku, augļotāju un citu nestrādājošo elementu adreses, dzīves vietas un sastādītu viņu adreses.

Visu sameklēšanas, precizēšanas un sarakstu sastādīšanas darbu visās pilsētās un apdzīvotajos punktos pabeigt līdz 1941.gada 1.aprīlim. Piezīme: par apraksta izdarīšanas dienu tiks paziņots īpaši (**LVA, PA - 121.f., 9.apr., 38.l., 3.lp.**)

Šajā laikā pa visu Latviju tika sastādīti plaši "kaitīgo elementu" saraksti. Tā, piemēram, Rīgas pilsētas Staļina rajona "neuzticamo personu sarakstā" tika ierakstīts namīpašnieks Andrejs Mierkalns, rakstnieks Gotfrīds Milbergs, rakstnieks Ādolfs Erss, bijušais tieslietu ministrs Hermanis Apsītis un daudzi citi. Rīgas pilsētas Ļeņina rajona "melnajā sarakstā" ierakstīja pulkvedi Rūdolfu Kandi, pulkvedi Krišjāni Luļaku, ģenerāli Mārtiņu Jeski, ģenerāli Vili Spandegu, žurnālistu Rihardu Bērziņu, mākslinieku Kārli Miesnieku, profesoru Pāvili Pāvulsonu... Rīgas pilsētas Prolertāriešu rajonā "neuzticamo sarakstā" no Valdemāra ielas ierakstīja 46 cilvēkus, no Anri Barbisa - 9, Vāgnera - 1, Šarlotes - 6, Tallinas - 13, Brīvības ielas - 45 u.t.t., pavisam 378 cilvēkus. Liepājā milzum garus sarakstus sastādīja par naudas noguldītājiem, fabriku un uzņēmumu īpašniekiem, tirgotājiem, namīpašniekiem u.t.t. 1941.gada 10.aprīlī Rēzeknes apriņķa izpildu komisija nosūtīja LPSR Tautas Komisāru Padomei "lielo tirgotāju un spekulantu sarakstus" un lūdza sankciju par īpašumu nacionalizācijas uzsākšanu.

Šajos "neuzticamo" sarakstos iepretī daudzu uzvārdiem bija norādīts: "bez darba", "tagad strādā par sētnieku", "atrodas cietumā", "labas mēbeles", "vērtīgas gleznas" u.t.t.

Daudzi no šajos "melnajos sarakstos" ierakstītajiem drīz vien tika arestēti, citus aizveda 1941.gada 14.jūnija deportācijas akcijā. Kad šajā dienā varasvīriem vajadzēja izpildīt jaunus rīkojumus par aizvesto vērtīgākā īpašuma nacionalizāciju, izrādījās, ka daudzas mantas sen jau bija aprakstītas un atņemtas...

Zemnieku saimniecību nacionalizācija 1941.gads

“Trijnieki” sāk darboties

1940.gada 22.jūlijā Saeimas pieņemtā Deklarācija par zemi noteica:

“Saeima pasludina visu zemi ar tās bagātībām, mežiem, ezeriem un upēm par visas tautas īpašumu, t.i., par valsts īpašumu. Zemniecības lietošanā nododamās zemes lielums nosacīts ne lielāks par 30 ha. Viss zemes pārpalikums par šo noteikto normu pāriet valsts zemes fondā, lai valsts varētu apgādāt bezzemniekus un sīkzemniekus ar zemi.” Zemkopības tautas komisārs J.Vanags 1940.gada 6.jūlijā laikrakstā “Jaunākās Ziņas” rakstīja: “Nekādā ziņā nedrīkst atņemt darba zemniecībai zemi, apdraudēt tās lopus, inventāru un citu mantu. Kas īsti ir darba zemniecība, kādas tai robežas? Maldīgi būtu šīs robežas iedomāties ar hektāru daudzumu. Darba zemniecībā ietilpst ikviens, kas strādā godīgu un produktīvu zemnieku darbu.”

Bet patiesībā jau pēc pāris nedēļām “darba zemniecības” robežas noteica tieši pēc “hektāru daudzuma”. Jau šajā laikā oficiālajos dokumentos parādījās tāds draudīgs jēdziens kā “kulaks”, kam turpmākajos mēnešos bija visai bēdīgas, nereti pat traģiskas sekas.

Agrārās reformas laikā izvirzījās arī jautājums par tā dēvēto priekšzīmīgo saimniecību saglabāšanu ar zemes platību virs 30 hektāriem. 1940.gada 3.augustā zemkopības tautas komisāra vietnieks R.Blaus un lauksaimniecības departamenta direktors P.Grāvis nosūtīja visām pagastu valdēm rīkojumu piegādāt ziņas par iespējamajām priekšzīmīgajām saimniecībām un arī raksturot to nozari, kuri ir kādi saimnieciskie sasniegumi, tāpat lopu, zemes, ēku stāvokli. No sākuma bija paredzēts atstāt Latvijā nesadalītas 300 lielsaimniecības. Tomēr 1940.gada augustā par nesadalāmām saimniecībām bija atzītas tikai 210. Nedaudz vēlāk Zemkopības tautas komisariāts daļu šo saimniecību sadalīja. Galu galā nesadalītas palika tikai 45 paraugsaimniecības ar labiem sugas lopiem. Vēlāk uz daudzu šo saimniecību bāzes tika izveidoti sovhozi. Neraugoties uz dažādu augstu iestāžu lēmumiem, direktīvām, norādījumiem u.t.t., vadoties no “tekošā momenta vajadzībām”, pret

daudzu zemnieku saimniecībām tika vērsti dažādi bargi pasākumi, kuri būtībā pasvītvoja, padarīja par nebijušiem šo pašu iestāžu agrākos lēmumus, radīja zemniecībā pamatotu nedrošību un bailes par nākotni.

1941.gada 28.janvārī VK(b)P CK un PSRS TKP pieņēma lēmumu "Par Latvijas PSR tautsaimniecības plānu 1941.gadam", kurā bija paredzēts Latvijā organizēt 500 mašīnu un zirgu iznomāšanas punktus. Savukārt LPSR TKP un LK(b)P CK 1941.gada 3.martā pieņēma lēmumu "Par palīdzību nabadzīgām un vidējām zemnieku saimniecībām" kas norādīja, ka Latvija ir jāreorganizē 517 MZIP.

Uz kādas bāzes šos MZIP bija paredzēts izveidot? Atbildi uz to sniedz LK(b)P CK biroja 1941.gada 7.marta lēmums "Par mašīnu-zirgu iznomāšanas punktu tīklu Latvijas PSR". Šā lēmuma 3.punkts paredzēja

"Nodot no nacionalizētajām saimniecībām LPSR Zemkopības tautas komisariātam dzīvojamās un saimniecības ēkas, darba lopus, lopbarību, aizjūgus un pārvadāšanas līdzekļus, lai uz to bāzes organizētu mašīnu-zirgu iznomāšanas punktus..."

LPSR Finanšu tautas komisariātam, partijas apriņķu komitejām un apriņķu izpildkomiteju priekšsēdētājiem tika uzdots "nodrošināt savlaicīgu visu kulaku nacionalizēto ēku, lopu un ražošanas līdzekļu uzskaiti un novērtēšanu, pabeidzot visa tā pilnīgu nodošanu mašīnu-zirgu iznomāšanas punktiem un sovhoziem ne vēlāk par šā gada 20.martu".

1941.gada marta vidū LPSR TKP pieņēma īpašu lēmumu par 460 lielsaimniecību nacionalizāciju, uz kuru bāzes tad arī organizēja MZIP.

Kā šis "darbs" noritēja uz vietām, apriņķos un pagastos? Atbildi meklējot, ielūkosimies dažos Bauskas apriņķa dokumentos.

1941.gada martā arī Bauskas apriņķī tika sastādīti t.s. "tirgotāju-spekulantu", namīpašnieku, kā arī citu kategoriju turīgāko pilsoņu saraksti. Vislielākais daudzums no šajā "melnajā sarakstā" iekļuvušajiem bija lauksaimnieki - t.s. "kulaki". Šajā laikā tika izveidots arī īpašs apriņķa "trijnieks" to "kulaku" saimniecību nacionalizēšanai, kuras bija paredzētas MZIP ierīkošanai. 1941.gada 19.martā notika sēde, kurā piedalījās partijas apriņķa komitejas sekretārs Rutkovskis, izpildkomitejas priekšsēdētājs Draudziņš, apriņķa iekšlietu daļas priekšnieks Sorokins, Čubikins un LK(b)P CK pārstāvis Zaķis. Šajā sēdē tika nolemts:

1. Kulaku un repatriantu saimniecību nacionalizēšanai izveidot komisiju triju cilvēku sastāvā: Rutkovskis (priekšsēdētājs), Sorokins, Draudziņš.

2. Apstiprināt kulaku un repatriantu saimniecību nacionalizācijas komisijas pa katru pagastu.

Parasti šo "pagasta komisiju" veidoja pagasta partorgs, izpildkomitejas priekšsēdētājs un iecirkņa milicijas pilnvarotais. Dažkārt šajā "trijniekā" tika iekļauts pagasta "komsorgs", lauku arodbiedrības pārstāvis vai strādnieku gards.

Vēl minētās sēdes dalībnieki izdarīja nacionalizācijai paredzēto "kulaku" saimniecību sarakstu pārbaudi un pieņēma šādu lēmumu: "Uzskatīt nacionalizācijai paredzēto kulaku saimniecību sarakstu par pārbaudītu un galīgu."

Kā izriet no aprīņa "trijnieka" priekšsēdētāja Rutkovska ziņojuma "Par lielo zemes īpašnieku un kulaku saimniecību nacionalizācijas komisijas darba rezultātiem", šīs "nacionalizācijas" sagatavošana un realizācija notikusi visistākajos "triciena tempos". 1941.gada 18.martā (patiesībā jau dienu pirms pieminētās aprīņa "trijnieka" sēdes) tika izveidotas un apstiprinātas pagastu komisijas to saimniecību nacionalizēšanai, kuras bija noteiktas LPSR TKP lēmumā. Tai pašā dienā, 18.martā, aprīņa "trijnieks" ar pagasta komisijām noturēja īpašas instruktīvas sanāksmes, kurās saskaņā ar LK(b)P CK instrukciju komisiju locekļus iepazīstināja ar "kulaku" saimniecību nacionalizācijas "metodi" un "tehniku". Katra pagasta komisija tika iesaukta atsevišķā istabā, kur tai noprasīja: "Vai tai ir zināmi nacionalizācijas mērķi? Vai ir zināma nacionalizējamā saimniecība? Vai komisijai ir kādi ierosinājumi un priekšlikumi?" Par nacionalizējamām saimniecībām katrai komisijai paziņoja atsevišķi. Dažas pagastu komisijas izteicās, ka "jau agrāk būtu vajadzējis pateikt skaidrāk, kādam nolūkam šīs saimniecības ir izraudzītas. Tad tās būtu izraudzījušās ģeogrāfiskajā ziņā labākās saimniecības".

Tā kā šādos apstākļos pagastu komisijas nevarēja (vai negribēja) izteikt nekādus nopietnus iebildumus vai priekšlikumus, tad aprīņa "trijnieks" nolēma "neizvirzīt jautājumu par nacionalizējamo saimniecību saraksta izmaiņšanu un uzsākt nacionalizāciju".

Pagastu komisiju apspriedē partorgiem un izpildkomiteju priekšsēdētājiem bija uzdots no "pārbaudītiem un strādīgiem" cilvēkiem izraudzīties kandidātus MZIP vadītāju posteņiem. Šo kandidatūru saraksts tika iesniegts, izskatīts un apstiprināts aprīņa komisijas sēdē nākamajā dienā. Jāpiebilst, ka šos MZIP vadītāju amata kandidātus pa "savu līniju" ļoti operatīvi pārbaudīja lekslietu komisariāta aprīņa daļas priekšnieks.

Pēc tam tika paziņots, ka nacionalizāciju varot uzsākt. Uz tiem pagastiem, kuros nebija partorgu, aprīņa komiteja nosūtīja savus pārstāvjus.

Pavisam Bauskas apriņķa 20 pagastos nacionalizācijai bija pakļautas 20 saimniecības. Piecas no tām bija vācu repatriantu saimniecības. Apriņķa "trijnieka" priekšsēdētājs Rutkovskis savā ziņojumā atzīmēja: "Šajās saimniecībās īpašuma pārņemšanai nebija tādas politiskas nozīmes kā kulaku saimniecībās...Lielākajā nacionalizējamo kulaku saimniecību daļā piedalījās partijas biedri. Komisiju nodrošināšana ar partijas kodolu ietekmēja nacionalizācijas gaitu, kura noritēja mierīgi un vienmērīgi, izņemot vienu gadījumu (Zālītes pagastā), kur īpašniece atteicās atzīt viņas saimniecības nacionalizācijas likumību un pieprasīja rakstiskus pierādījumus. Bet, kad viņai tādi tika iesniegti, arī tad viņa atteicās parakstīt nacionalizācijas aktu un viņa līdz pat šim laikam vēl nav atstājusi telpas."

Zemnieku saimniecību nacionalizācijai bija dotas trīs dienas un jau 25.martā apriņķa "trijnieks" pieņēma pagasta komisiju aktus un noklausījās viņu ziņojumus. Izrādījās, ka dažas nacionalizētās saimniecības MZIP iekārtošanai neder. Tad apriņķa "trijnieks" ieteica pagastu komisijām iesniegt šādus dokumentus:

a) paskaidrojumus ar motivējumu, kamdēļ nacionalizētās saimniecības MZIP neder;

b) priekšlikumus par to, kādas saimniecības vēl vajadzētu nacionalizēt.

Drīz pēc tam tika sasaukta apriņķa aktīva un pagastu komisiju apspriede, kura izanalizēja nacionalizācijas rezultātus un deva norādījumus, kā organizēt MZIP, kā sadalīt saimniecībās palikušos lopus. Pagastu komisijas saņēma arī uzdevumu iesniegt ziņas par tām 30 lielajām saimniecībām, kurās esot "lieki zirgi". Šīs ziņas bija nepieciešamas tādēļ, lai zinātu, kā ar zirgiem nokomplektēt MZIP. LPSR Zemkopības tautas komisariāts 1941.gada 2.aprīlī uz apriņķiem izsūtīja īpašu instrukciju, kura uzdeva veikt zirgu iepirkšanu MZIP turīgiem zemniekiem, kuriem līdz 1940.gada 22.jūlijam bija vairāk par 30 ha zemes un vairāk par 3 darba zirgiem. Zemes apstrādei viņiem atstāja 3 darba zirgus.

Tomēr jau tolaik tajā staļiniskajā administratīvi birokrātiskajā sistēmā, kura kopš 1940.gada vasaras tika uzspiesta arī Latvijas zemniecībai, nekādas kārtības nebija. ZTK uz apriņķiem katru dienu nosūtīja dažādas instrukcijas un direktīvas, piemēram, par to, kā no lielajiem zemes īpašniekiem nopirkt govīs, bet par to, ko darīt ar tiem lopiem, kuri atradās nacionalizētajās saimniecībās, nebilda ne vārda. ZTK kadru daļas vadītājs kādā sanāksmē norādīja, ka nacionalizētajās saimniecībās varot atstāt 4 govīs MZIP vajadzībām,

bet ZTK cūkkopības pārvaldes vecākais zootehniķis paziņoja, ka nacionalizētos lopus vispār nedrīkstot aiztikt.

Runājot par "trūkumiem" un "neizdarībām" nacionalizācijas gaitā, Rutkovskis norādīja: "...Par nopietnu trūkumu saimniecību nacionalizācijā ir jāuzskata tas, ka pagastu aktīvistiem nebija iepriekš skaidri pateikts, kamdēļ tiek ievāktas ziņas par atsevišķām kulaku saimniecībām. Tas noveda pie tā, ka daudzi MZIP atradīsies pagastu nomalēs.

Pagastu komisijām nebija uz rokām attiecīgu dokumentu par saimniecību nacionalizāciju. Kaut arī visas saimniecības, izņemot vienu, nacionalizāciju uzskatīja par likumīgu uz pagastu komisiju mutvārdu paziņojuma pamata, nebija izslēgta iespēja, ka visi šie bijušie īpašnieki atjēgsies un pa vienam ies uz pagasta vai apriņķa izpildkomiteju ar lūgumu apstiprināt nacionalizāciju rakstiski.

MZIP vadītāji tika izraudzīti vienā dienā. Kaut arī viņu politiskā līnija tika pārbaudīta, lietišķā puse izrādījās nepietiekami augsta. Daudzi no viņiem MZIP vadītāja postenī saskata tikai "vieglu maizi", "vieglu profesiju" (kā muižkungs vai vagars)."

1941.gada 27.martā apriņķa "trijnieks" izskatīja pagastu komisiju priekšlikumus par citu "vairāk piemēroto saimniecību nacionalizāciju".

Apriņķa komisija "atrada par iespējamu" lūgt LK(b)P CK un LPSR TKP "atļaut nacionalizēt papildus citas, vairāk piemērotas saimniecības" un mainīt MZIP atrašanās vietu trijos sekojošos gadījumos:

- a) radās nepieciešamība pārcelt MZIP no vienas bijušās vācu saimniecības uz citu kā ģeogrāfiski vairāk izdevīgu;
- b) vienā nacionalizētajā saimniecībā palika kokmateriālu apstrādes rūpnīca, kura piederēja rūpkombinātam;
- c) vadoties no tā, ka vienas saimniecības īpašnieks slikti saimniekoja un nolaida savu saimniecību, tajā bija nozīmēts pilnvarotais. Šīm telpām bija nepieciešams kapitāls remonts un MZIP tās nederēja.

Lūk, tā "kulaku" saimniecības tika nacionalizētas un MZIP ierīkoti Bauskas apriņķī. Jāpiebilst, ka jaunorganizētie MZIP savu darbību tā arī pa īstam uzsākt nespēja: daudziem no tiem pietrūka zirgu, lielas grūtības radīja nacionalizētās zemes apstrādāšana, daudzi MZIP vadītāji bija slikti organizatori un neprasmīgi saimnieki.

Skat.: LVA, PA-114.f., 1.apr., 4.l.

DAŽI FAKTI PAR ZEMNIEKU SAIMNIECĪBU NACIONALIZĀCIJU LIEPĀJAS APRIŅĶĪ

“Akts

24.03.41.g. nacionalizācijas komisija, sastāvoša no priekšsēdētāja J.Postnieka un locekļiem A.Burģa un K.Horosta, saskaņā ar LPSR TKP lēmumu no 14.03.41.g. zem Nr.359 un Liepājas apriņķa LK(b)P komitejas rīkojuma pamata, ieradās Grobiņas pagasta Baukšu mājās, lai pārņemtu minētās mājas zirgu-mašīnu koplietošanas punkta vajadzībām. Mājas saimniekam Vilinskim Miķelim tika nolasīts priekšā lēmums par māju un inventāra nacionalizāciju un likts priekšā izvēlēties dzīves vietu.

Pie kam Vilinskis Miķelis kopā ar savu tēvu Vilinski Jāni un māti Vilinsku Margaritu izvēlējās dzīves vietu Liepājas pilsētā, tuvāka adrese nav zināma. Par to no Vilinska Miķeļa tika ņemts paraksts, kas šiem aktiem pievienots. Turpretī Baukšu mājas līdzīpašnieks Vilinska Miķeļa brālis, kuram ir atsevišķa ģimene, Vilinskis Matiss izteica vēlēšanos palikt uz dzīvi laukos, kādā pagastā, to Vilinskis Matiss nevarēja uzrādīt. Pie norēķināšanās ar strādnieku Vilinskis Miķelis paskaidroja, ka viņam naudas algu izmaksai strādniekiem neesot (...).”

PAZIŅOJUMS PAR RĀVAS PAGASTA ZEMNIEKA ALEKSANDRA ŠMITHENA ĪPAŠUMA NACIONALIZĀCIJU

“Pamatojoties uz Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes lēmumu no 14.marta 1941.gada zem Nr. 359 Jūsu saimniecība zem nosaukuma “Kalvišķi” piederoša pils. Aleksandram Šmithenam tiek nacionalizēta un ieskaitīta valsts fondā ar visu dzīvo un nedzīvo inventāru.

Piezīme: A.Šmithens atsakās parakstīties, jo īpašums pieder mātei Katrīnai Šmithenai.”

VECPILS PAGASTA NACIONALIZĒTO “TIPORU” MĀJU BIJUŠĀ ĪPAŠNIEKA F.TRUMPEĻA PAZIŅOJUMS 1941.GADA 25.MARTĀ

“Es, apakšā parakstījies Fricis Trumpeļis līdz ar savu ģimeni aiziešu dzīvot uz Liepāju, Brīvzemnieku ielā 34-4 un gribu strādāt gadījuma darbus.”

Sīkāk par zemnieku saimniecību nacionalizāciju Liepājas apriņķī 1941.gada martā skat.: LVA, PA-121.f., 1.apr., 8. un 28.l.

1941.gada 14.jūnijā aizvesto mantas atņemšanas un realizācijas noteikumi

CENTRĀLĀS KOMISIJAS SAGATAVOTĀ INSTRUKCIJA IZSŪTĪTO ĪPAŠUMA UN SAIMNIECĪBU UZSKAITEI UN IZMANTOŠANAI

PILNĪGI SLEPENI

Aizliegts izdarīt izrakstus un noņemt kopijas.

Atsūtīt atpakaļ Latvijas

K(b)P CK Sevišķajā sektorā ne vēlāk
par 1941.gada 1.jūliju.

Izsūtīto īpašuma un saimniecību uzskaites un izmantošanas instrukcija

“1. Katrā apriņķī ir jānoorganizē izsūtīto īpašuma un saimniecību uzskaites un izmantošanas komisijas 5 cilvēku sastāvā: Latvijas K(b)P apriņķa komitejas, apriņķa izpildu komitejas (apriņķa zemes nodaļa), Iekšlietu tautas komisariāta, Valsts drošības tautas komisariāta un apriņķa izpildu komitejas finansu nodaļas pārstāvji.

Šīm komisijām tiek uzdota izsūtīto īpašuma un saimniecību uzskaites un izmantošanas darba vadība apriņķa robežās un šim mērķim speciāli izveidoto pagastu komisiju vadība.

2. Katrā pagastā pagasta izpildu komitejai ir jāorganizē komisija no pagasta izpildu komitejas pārstāvja, partijas organizācijas pārstāvja un milicijas pārstāvja. Komisijai ir jā sastāda siks izsūtīto īpašuma apraksts.

Aprakstu komisija sastāda ar tās personas līdzdalību un viņas klātbūtnē, kurai izsūtītais ir uzticējis savu īpašuma realizāciju.

Tajā gadījumā, ja izsūtītais pats nav kaut kādai personai uzticējis savu īpašuma realizāciju, tad šo personu nozīmē pagasta izpildu komiteja no aktivistu vidus, piedaloties finansu nodaļas pārstāvim un viņa klātbūtnē.

Aktu - īpašuma aprakstu sastāda 3 eksemplāros un paraksta visas četras personas (3 komisijas locekļi un 1 izsūtītā uzticības persona vai tā persona, kura viņu aizstāj). Viens akta eksemplārs glabājas pagasta izpildu komitejā, viens - pie komisijas un viens - pie uzticības personas.

3. Pamatojoties uz augstāk norādīto aktu, komisija kopā ar

uzticības personu sastāda 3 īpašuma sarakstus: 1.saraksts - personīgais sadzīves īpašums (mēbeles, apģērbs, galda trauki un citi personīgās sadzīves priekšmeti, produkti un sadzīves materiāli); 2.saraksts - dārglietas, dārgmetāli (zelts, sudrabs, platīns), dārgakmeņi , kristāls, augstvērtīgas mākslas gleznas un citi augstvērtīgi mākslas priekšmeti, mūzikas instrumenti; 3.saraksts - ražošanas īpašums un inventārs: ēkas, darba un produktīvie lopi, ražošanas inventārs un mašīnas, sēklas materiāls, citi ražošanas materiāli, zeme un sējumi.

4. Personīgo sadzīves īpašumu (pēc 1.saraksta), kā likums, uzticības persona realizē (pārdod) tieši vai komisijas veikalos. Komisijai ir stingri jākontrolē, lai pārdošana notiktu par taisnīgām cenām un lai pārdošanas procesā nebūtu ļaunprātību un spekulācijas un lai tās summas, kuras tiks saņemtas no īpašuma pārdošanas, uzticības personas nosūtītu izsūtītajam uz to adresi, kuru norādīs Valsts drošības tautas komisariāta orgāni. Pēc pirmā saraksta pārdodamā īpašuma pirkšanas tiesības piešķirt galvenokārt valsts iestādēm vai organizācijām. Vērtīgie priekšmeti, kuri ir ierakstīti 2.sarakstā pret parakstu ir jānodod apriņķa izpildu komitejas finansu nodaļai.

Ražošanas īpašums un inventārs, kā arī ražošanas materiāli un sējumi (3.sarakstā iekļautie priekšmeti) skaitās nacionalizēti un nekādai pārdošanai nav pakļauti. Tie paliek saimniecībā un nonāk turpmākai izmantošanai atkarībā no tā, kam turpmāk tiks nodota saimniekošana.

5. Jautājums par izsūtītā saimniecības tālāko izmantošanu ir jāizlemj, vadoties no valsts interesēm un darbaļaužu interesēm:

a) Tajos gadījumos, kad izsūtītā saimniecība pēc sava izvietojuma un stāvokļa var būt piemērota, lai uz tās bāzes organizētu sovhozu vai tā filiāli, apriņķa izpildu komitejai ir jāiesniedz attiecīgi priekšlikumi Latvijas PSR Sovhozu trestam. Ja saimniecību pēc tās izvietojuma un stāvokļa ir lietderīgi nodot tuvumā esošajai valsts izmēģinājumu vai mācību saimniecībai - apriņķa izpildu komitejai kopīgi ar staciju vai skolu direktoriem ir jāiesniedz attiecīgs priekšlikums Latvijas PSR Zemkopības tautas komisariātam.

b) Pārējās saimniecības tiek nodotas lauksaimniecības arteļiem vai zemes kopapstrādāšanas biedrībām (bez šaubām, tikai ar arteļa vai biedrības biedru piekrišanu), pie kam šajā gadījumā nekāda artelim vai zemes kopapstrādāšanas biedrībai nodotā īpašuma, zemes vai sējumu sadale nav paredzēta.

Saimniecība tiek nodota lauksaimniecības artelim nedalāmajā fondā bez maksas pēc apraksta un tiek uzņemta arteļa bilancē kā īpašums, kurš tiek saņemts no valsts. Zemes kopapstrādāšanas biedrībām īpašums

tiek nodots pēc novērtējuma, pie kam saimniecības vērtība tiek noformēta kā ilgtermiņa kredīts (kredīta noteikumi tiks noteikti vēlāk), kurš ir jāatmaksā.

6. Ražošanas īpašuma pārpalikums, darba lopu pārpalikums, kurš šai saimniecībai nav nepieciešams, pēc komisijas ieteikuma tiek nodots mašīnu un zirgu nomāšanas punktiem vai mašīnu un traktoru stacijām.

7. Līdz tam laikam, kamēr jautājums par saimniecības turpmāku izmantošanu nebūs galīgi izlemts - pagastu izpildu komitejām ir jānodrošina normāla saimniekošana. Atbildība par pagaidu saimniekošanu (lopu apkopšana, govju slaukšana, piena nodošana u.t.jpr.) ir jāuzliek uzticības personai, kurai pagasta izpildu komitejai ir jāpalīdz normālas saimniekošanas nodrošināšanai.

Centrālā komisija

LVA, PA-101.f., 1.apr., 31.l., 22., 23., 24.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

SLEPENI

PASĀKUMI IZSŪTĪTO ĪPAŠUMA REALIZĀCIJAS ORGANIZĒŠANAI

“1. Lai organizētu un kontrolētu izsūtīto īpašuma realizāciju, kuri dzīvoja Latvijas PSR pilsētās, pie Latvijas K(b)P Centrālās komitejas izveidot speciālu komisiju šādā sastāvā:

1. Krūmiņš - LK(b)P CK padomju - tirdzniecības daļas vadītājs, priekšsēdētājs.
2. Ķīsis - LPSR TKP priekšsēdētāja vietnieks.
3. Činis - valsts drošības tautas komisāra vietnieks.
4. Koroļevs - Iekšlietu tautas komisariāta pārstāvis.
5. Deglavs - Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētājs.
6. Tabaks - finanšu tautas komisārs.
7. Paegle - tirdzniecības tautas komisārs.

Ieteikt partijas pilsētu, apriņķu un rajonu komiteju sekretāriem, pilsētu, apriņķu un rajonu izpildu komiteju priekšsēdētājiem izraudzīties no partijas un padomju aktīva pilnvarotos, nodrošinot tos ar izpildu komitejas pilnvarojuma dokumentiem un uzdot viņiem kopā ar māju pārvaldniekiem, sētniekiem un uzticības personām, kurām izsūtītie ir iztīcējuši viņu īpašuma realizāciju, ne vēlāk kā līdz 1941.gada 17.jūnijam izdarīt dzīvokļu īpašuma pārbaudi un ņemt uzskaitē visu izsūtīto īpašumu, kurš ir paredzēts izņemšanai valsts ienākumiem un nodrošināt tā apsardzību un saglabāšanu līdz realizācijai.

Izņemšanai valsts ienākumos ir paredzēts šāds izsūtīto neestrādājošo elementu īpašums:

1. Transporta līdzekļi: automašīnas, motocikli, velosipēdi, ekipāžas, karieses utt. un, ja ir - zirgi, kā arī liellopi.
2. Jaudīgi radiouztvērēji.
3. Vērtīgi mūzikas instrumenti: pianino, klavieres, bajāni, pūšamie instrumenti utt.
4. Visi pavairošanas aparāti, rakstāmmašīnas, rotatori utt.
5. Vēsturiski-mākslinieciskas vērtības: mēbeles, mākslas gleznas, visa veida apbalvojumu kausi un citas lietas.
6. Vērtīgi metāli: sudrabs, zelts, platīns izstrādājumos un stieņos, valūta, dārgmetāli, kristāls utt.
7. Dažāda veida ieroči un to kaujas piederumi, kā arī visa veida sprāgstvielas.
8. Medicīniskie un laboratorijas instrumenti un iekārtas.
9. Visa bibliotēka.
10. Visi seifi.
11. Fotoaparāti un visi to piederumi.

3. Lai novērtētu un realizētu izņemto īpašumu valsts ienākumā, pie pilsētu izpildu komitejām, bet Rīgas pilsētā pie rajonu izpildu komitejām un apriņķu izpildu komitejām izveidot speciālas komisijas šādā sastāvā:

1. Izpildu komitejas priekšsēdētājs (komisijas priekšsēdētājs).
2. Partijas organizācijas pārstāvis.
3. Iekšlietu tautas komisariāta pārstāvis.
4. Finanšu nodaļas pārstāvis.
5. Valsts-kooperatīvās organizācijas pārstāvis.

Atkarībā no komisijas darba apjoma tādā sastāvā pie izpildu komitejām var tikt izveidotas vairākas iecirkņu komisijas. Nepieciešamības gadījumā mantu novērtēšanai komisijas piesaista speciālistus.

Komisijas par valsts ienākumos izņemto īpašumu sastāda tā aprakstu ar novērtējumu 4 eksemplāros. Pirmais eksemplārs paliek komisijā, otrais - tās tirdzniecības organizācijas rīcībā kurai īpašums nodots realizācijai, trešais eksemplārs finanšu nodaļai kontrolei un ceturtais eksemplārs - Centrālajai komisijai kontrolei.

Visi īpašums, kurš nav pakļauts realizācijai tirdzniecības organizācijās, bet ir jānodod valsts iestādēm un organizācijām, ir jānodod tikai ar Centrālās komisijas atļauju.

4. Uzdot LPSR TKP priekšsēdētāja vietniekam B. Ķīsim dot apriņķa izpildu komiteju priekšsēdētājiem norādījumu par steidzamu visu

izsūtīto dzīvokļu ņemšanu uzskaitē, nepieļaujot dzīvokļa patvaļīgu sagrābšanu, bet šos dzīvokļus piešķirt tikai ar pilsētu un apriņķu izpildu komiteju atļaujām strādniekiem, atbildīgajiem darbiniekiem un darba inteliģencei.”

LVA, PA-101.f., 1.apr., 52.l., 127., 128.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR TKP RĪKOJUMA PROJEKTS PAR IZSŪTĪTO ĪPAŠUMA IZŅEMŠANU UN REALIZĀCIJU

SLEPENI

Projekts

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes rīkojums
Visām Latvijas PSR pilsētu un apriņķu izpildu komitejām

“Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome nosaka šādu kārtību, lai pieņemtu uzskaitē un realizētu aiz Latvijas PSR robežām izsūtīto pilsoņu īpašumu.

1. Lai pieņemtu uzskaitē īpašumu, pie izpildu komitejām tiek izveidotas komisijas šādā sastāvā: izpildu komitejas priekšsēdētājs, Latvijas komunistiskās (boļševīku) partijas rajona komitejas pārstāvis, finanšu nodaļas pārstāvis.
2. Komisija veic izņemšanai paredzētā īpašuma izņemšanu, par ko sastāda attiecīgu aktu.
3. Izņemšanai nacionalizācijas veidā ir paredzēts šāds īpašums:
 - a) ražošanas darbnīcas, tirdzniecības un citas iestādes ar iekārtām;
 - b) zemnieku sētu un lauksaimniecības iestāžu īpašums un konkrēti: ēkas, darba un produktīvie lopī, lauksaimniecības mašīnas un rīki, sējumi VISA VEIDA transporta līdzekļi.
 - c) greznuma priekšmeti un dārglietas: zelts, sudrabs, platīns un tā izstrādājumi, dārgakmeņi, pērles, porcelāna, kristāla, perlamutra, bronzas, ziloņkaula un citi mākslinieciskie izstrādājumi.
 - d) mājturības īpašums: antikās mēbeles, sarkankoka un Karēlijas bērza stila mēbeles, klavieres, pianino, fortepiano, radiouztvērēji un citi mūzikas instrumenti, stila antīkie trauki, mākslinieciskie izstrādājumi (ar rokām veidotas gleznas, gravīras, skulptūras u.c.) un paklāji, kažokādas un kažokādu apģērbs: no sabuļa, melnbrūnās lapsas, jenota, bebra, karakula,

šīnšilas, kotika un pērtiķa ādas, izņemot stipri nonēsātas un nobružātas lietas; visāda veida optiskie izstrādājumi (fotoaparāti, tālskati, mikroskopi u.c.), bibliotēkas, kabinetu medicīnas iekārtas un citi medicīnas instrumenti.

e) rūpniecības produkcijas rezerves.

4. Uzskaitē ņemtais īpašums pēc akta ir jānodod finansu nodaļām realizācijai tādā kārtībā, kādu nosaka nolikums par valsts ienākumiem.

5. Tajās saimniecībās, kuru ģimenes locekļi ir atstāti kā tādi, kuri nevēlas braukt kopā ar ģimenes galvu, īpašums izņemšanai un realizācijai nav pakļauts, izņemot 3.punkta "c" sadaļā minētos greznuma priekšmetus.

LPSR Tautas Komisāru Padomes priekšsēdētājs

Lācis"

LVA, PA-101.f., 2.apr., 439.l., 31., 32.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Šajā laikā Rīgā, Maskavas ielas 11. Paraugspiestuvē tika sagatavoti 26 000 apcietināšanas orderi un šādas pilnvaras krievu valodā:

"Pilnvaroju savu radnieku (vai kaimiņu)...manis atstāto īpašumu realizēt desmit dienu laikā pēc šajā pilsētā pastāvošajām cenām. No īpašuma pārdošanas saņemtā nauda ir jānosūta uz adresi, kuru norādīs valsts drošības orgāni." Tālāk sekoja mantas uzskaitē. Tā, piemēram, Andreja Strautnieka, kas dzīvoja Rīgā, Meža prospektā 26-4, apcietināšanas protokolā tika ierakstīts: "Aizturēts Andrejs Strautnieks. Nekādi kompromitējoši materiāli nav atrasti. Izņemtas pases uz Andreja Strautnieka un Karlīnes Strautniekas vārda." Turpat piezīmē norādīts: "Viss īpašums aprakstīts jau agrāk par parādiem." Par palikušo mantu - divām gultām, diviem krēsliem un diviem veļas skapīšiem - pilnvara tika izrakstīta uz Albertīnes Birzules vārda. Dzīvokļa atslēgas tika nodotas varas iestādēm uzticamu cilvēku rokās. Tā, piemēram, U.Hohlova, kura dzīvoja Rīgā, Zeļļu ielā 8, 1941.gada 15.jūnijā parakstīja šādu apliecinājumu: "Ar šo es apstiprinu, ka esmu saņēmusi no dzīvokļa Zeļļu ielā Nr.8, dz 3 sešas atslēgas. Viena no tām ir tās istabas atslēga, kuru aizslēdza LPSR Valsts drošības tautas komisariāta orgāni. Par to man ir zināms un es apņemos nevienu šajā istabā neieļaut un patī tur neiet. Man ir zināms, ka šīs saistības nepildīšana tiek sodīta ar visu likuma bardzību." (LVA, PA-110.f., 1.apr., 38.l., 7.lp.)

LK(b)P DAUGAVPILS PILSĒTAS KOMITEJAS SEKRETĀRA TREIMAŅA ZIŅOJUMS PAR 1941.GADA 14.JŪNIJA DEPORTĀCIJAS NORISI

Latvijas K(b)P Centrālajai komitejai
Informācija
par paveikto darbu kontrrevolucionāro elementu izņemšanā
Daugavpils pilsētā

“Izņemšanas darbā bija piesaistīti 204 cilvēki no partijas, komjaunatnes un bezpartejiskā aktīva. Pati labākā VK(b)P biedru un kandidātu daļa, skaitā 32 cilvēki, bija nosūtīta darba veikšanai lauku apvidū. Pilsētas aktīvs uz apspriedi bija sapulcināts pulksten 19. Šajā apspriedē tika izskaidrots lēmums par pilsētas attīrīšanu no kontrrevolucionāriem elementiem un veikta rūpīga instruktāža par aktīva uzdevumiem šajā operācijā. Aktīvs paziņojumu par pilsētas attīrīšanu uzņēma ar lielu pacēlumu, un nebija neviena gadījuma, kad kāds būtu parādījis glēvulību vai būtu mēģinājis, izmantojot objektīvu iemeslu, nepiedalīties operācijā. Pārtraukumā starp apspriedes beigām un operācijas sākumu ar aktīvu tika noturēta plaša saruna par starptautisko stāvokli.

Operācijas veikšanai pilsētai tika iedoti 100 Ļeņingradas milicijas skolas kursanti, kuri ieradās tikai 14.jūnijā pulksten 2, kamdēļ pilsētā operācija tika uzsākta ar lielu nokavēšanos, t.i., pulksten 5 un pabeigta pulksten 20.

Ir jāatzīmē, ka kursantu absolūtais vairākums operācijas darbā piedalījās pirmo reizi, kas arī nevarēja neatsaukties uz darba kvalitāti.

Kopumā operācija pilsētā tika paveikta organizēti, ne aktīvas, ne pasīvas pretošanās gadījumā nebija.

Kalupes pagastā bija bruņotas pretošanās. Bijušais policists-aizsargs Ivans Babris, dzimis 1904.gadā, izmantojot to, ka viņa brālis uzdeva sevi par viņu, ieskrēja mājā un caur puspavērtām durvīm ar pistoli nošāva grupas vecāko milicijas iecirkņa pilnvaroto b.Slicu un ievainoja rokā LK(b)P pilsētas komitejas pilnvaroto VK(b)P kandidātu Lozānu. Ievainojums nav nopietns, kauls nav skarts. Pats noziedznieks, izmantojot to, ka viens, kuram bija ierocis, ir nogalināts, bet otrs ievainots, uzsēdās uz velosipēda un bēga, paķēris līdzī nogalinātā b.Slica ieroci un viņš līdzī pat šim laikam nav notverts.

Ešelsoni ar izņemtajiem kontingentiem kā 14., tā arī 15.jūnijā tika apgādāti ar pienu bērniem un pārtikas produktiem pieaugušajiem. Ešelsoni pēc nozīmējuma aizbrauca 16.jūnijā pulksten 2 un pulksten 5.

Šajā operācijā aktīvs sevi parādīja kā spējīgu atrisināt visus priekšā stāvošos uzdevumus, nepieļaujot kaut kādas lielas kļūdas. Kopumā pilsētas darbaļaudis pareizi saprot un atbalsta paveikto pilsētas atbrīvošanas operāciju.

Reizē ar to ir izteikumi, kuri nāk no nepārbaudītiem avotiem, apmēram šādā saturā: "Drīz sāksies karš, tamdēļ arī sāka visus ienaidniekus izsūtīt" utt.

Patlaban tiek veikts darbs, lai galīgi uzskaitītu vērtības un pret iespējamo spekulāciju, kamdēļ pie pilsētas izpildu komitejas ir izveidota komisija, kura precizēs un realizēs vērtības, kuru ienākums ir jānodod valstij. Vienlaicīgi pilsētā ir noorganizēts uzpirkšanas veikals, kurā pilnvarotajām personām tiks ieteikts realizēt mantas, no kurām ienākumi jānodod to īpašniekam.

Daugavpils, 1941.gada 17.jūnijā.

LK(b)P Daugavpils pilsētas komitejas sekretārs

Treimanis"

LVA, PA 101.f., 1.apr., 31.l., 20.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

VALMIERAS APRIŅĶA IZPILDU KOMITEJAS RĪKOJUMS PAR IZSŪTĪTO MANTAS PĀRŅEMŠANU

Valmieras apriņķa izpildu komiteja
1941.gada 16.jūnijā.

Nr.500

Ļ.steidzoši

Visām Valmieras apriņķa pagastu un pilsētu pagaidu izpildu
komitejām

"Sakarā ar izsūtīšanu daudzas saimniecības palikušas bez apsaimniekotājiem.

Valmieras apriņķa pagaidu izpildu komiteja uzdod pagastu un pilsētu pagaidu izpildu komitejām pārņemt savā apsardzībā bez apsaimniekotājiem palikušo saimniecību un atsevišķo personu mantu.

Par atstāto mantu sastādams akts ar sīku mantas aprakstu. Lai neciestu saimniecību apsaimniekošana, nekavējoties nozīmējamas

pilnvarotas personas saimniecību vadīšanai.

Par šī rīkojuma izpildīšanu aprīņa pagaidu izpildu komiteja dara atbildīgus izpildu komiteju priekšsēdētājus.

Nozīmēto pilnvaroto personu sarakstus, uzrādot, kādām saimniecībām katrs no viņiem pilnvarots, iesūtīt aprīņa izpildu komitejai ne vēlāk kā līdz š.g. 25.jūnijam.

Priekšsēdētājs

R.Gredzens”

LVA, 1267.f., 1.apr., 1.l., 276.lp. Oriģināls.

IZVILKUMS NO VALKAS APRIŅĀ IZPILDU KOMITEJAS 1941.GADA 18.JŪNIJA SĒDES PROTOKOLA (..)

“12.paragrāfs.

Mantu novērtēšanas komisija

Priekšsēdētājs ziņo, ka jānodibina uz citām republikām izsūtīto kulaku konfiscēto mantu pārņemšanas - nodošanas komisija.

Saskaņā ar Tautas Komisāru Padomes rīkojumu komisija ir nozīmēta un tiek apstiprināta šādā sastāvā:

- 1) Priekšsēdētājs - Valkas aprīņa izpildu komitejas priekšsēdētāja vietnieks Pļavnieks Jānis;
- 2) Locekļi -

Valkas aprīņa patērētāju biedrību savienības pārstāvis Šrāders,
Valkas aprīņa finansu nodaļas vadītājs Ērmanis;
pārstāvis no Strādnieku-zemnieku milicijas Valkas aprīņa
nodaļas Bērziņš Ostaps,
pilnvarotais no LK(b)P Valkas aprīņa komitejas Drubiņš.

Uzskaitītās mantas saskaņā ar aktu, pēc mantu izcenojuma nododamas Valkas, Smiltenes, Alūksnes, Strenču un Apes patērētāju biedrībām tālākai pārdošanai.

Uzdevums izpildāms nozīmētai komisijai līdz š.g. 22.jūnijam.”

LVA, 1195.f., 1.apr., 3.l., 183.lp. Oriģināls.

Promesošo manta vācu laikā 1941.-1945.gads

MADONAS APRIŅĶA BEĻAVAS PAGASTA VECĀKĀ 1941.GADA 12.SEPTEMBRA ZIŅOJUMS MADONAS APRIŅĶA MĒRNIKAM

Saraksts par Beļavas pagasta bezsaimnieku īpašumiem

Nr. p.k.	Bijušā īpašnieka uzvārds un vārds	Īpašuma nosaukums	Zemes platība ha	Tagadējā apsaimniekotāja uzvārds un vārds	Piezīmes
1.	Blūmentāls Ernests	Blūmentāli	21,24	Blūmentāls Jānis aizvestā brālis	Īpašnieki no lielniekiem aizvesti
2.	Kubuliņš Edīte	Lūžņi	26,04	Krieviņš Jānis svešs	--- " ---
3.	Kubuliņš Pēteris	Graviņas	45,63	Kubuliņš Andrejs aizvestā tēvs	--- " ---
4.	Gedrovskis Jette	Mierītene	23,13	Grasis Jānis aizvestās brālis	--- " ---
5.	Stokans Eduards (Aij.Z.M.I.punkts)	Brīvnieki	20,60	Līkansis Jānis rentnieks	īpašnieks dzimis Rīgā

Pagasta vecākā v.paraksts nesalasāms

Sekretārs - paraksts nesalasāms

Madonas apriņķa mērnīkam Madonā
Beļavā 1941.g. 12.septembrī - Nr.650/91

LVA, 1311.f., 1.apr., 280.l., 2.lp. Oriģināls.

MADONAS APRIŅĶA DZELZAVAS PAGASTA AIZVESTO SAIMNIECĪBU APSAIMNIEKOŠANA 1941.GADA SEPTEMBRĪ

Saraksts

par nekustamiem īpašumiem, kuri atradās Madonas apriņķa
Dzelzavas pagastā, saskaņā ar izdoto rīkojumu publ. "Tēvija" Nr.48.

P. p.k.	Saimniecības nosaukums	Tagadējais apsaimniekotājs	Agrākais īpašnieks	Platība ha	Piezīmes
1.	Ješkāni	-----	Jānis Zāle	28,43	Agr. īpašn. Jānis Zāle kopā ar visu ģimeni aizvesti uz Krieviju, tagad apsaimnieko Jāņa Zāles māsa Marija Lindiņš
2.	Dobupji	-----	Milda Šmidts	30,0	Agr. īpašn. Milda Šmidts kopā ar vīru un bērniem aizvesti uz Krieviju, tagad apsaimnieko pagasta valdes ieceltais pārzinis Kārlis Lunīkis
3.	Pakalniņi	-----	Jānis Putniņš	2,0	Agr. īpašn. Jānis Putniņš ar visu ģimeni aizvesti uz Krieviju, tagad apsaimnieko no pagasta valdes ieceltais pārzinis Pēteris Miķelsons
4.	Jozepi	M.Z.I.P.	Ādolfs Jozeps	30,0	Agr. īpašn. Ādolfs Jozeps no kuņģonistiem nošauts, tagad apsaimnieko viņa sieva
5.	Tenisi	Dzelzavas-Virānes patērētāju biedrība	Roberts Tenīss	0,4	Tagad apsaimnieko agrākais īpašnieks Roberts Tenīss.

1.IX 1941.g. Sarakstu sastādījis mērnieks (..)

LVA, 1311.f., 280.l., 5.lp. Oriģināls.

CĒSU BĀRIŅTIESAS PAZIŅOJUMS

“Cēsu pilsētas bāriņtiesa, uzsākot savu darbību, aizrāda visiem uz Padomju Krieviju aizvesto piederīgiem, ka tiem, kuriem Cēsīs palikusi kāda kustama manta, jāgriežas ar attiecīgu lūgumu pie Cēsu apriņķa miertiesneša, uzdot pilsētas bāriņtiesai nodibināt mantas apsargāšanas lietu.”

Cēsu Balss, 1941.g. 7.septembris.

**RĪGAS PILSĒTAS DZĪVOKĻU UN NEKUSTAMO ĪPAŠUMU
PĀRVALDES DZĪVOKĻU EKSPLUATĀCIJAS DIREKCIJAS
1942.GADA 19.JANVĀRA LŪGUMS IESŪTĪT ZIŅAS PAR
AIZVESTO MANTU**

Rīgas pilsētas
Dzīvokļu un nekustamo īpašumu pārvalde
Dzīvokļu ekspluatācijas direkcija
Rīgā, 1942.g.19.janvārī
Nr.Ī.R/1700

Vīsiem rajonu inspektoriem

“Saskaņā ar Tautas palīdzības priekšnieka mums iesūtīto rakstu, ka Rīgā vēl ir aizvesto latviešu mantas, par kurām nav nodibināta likumīga pārraudzība, uzdodam Jums noskaidrot šādus gadījumus un pieteikt tos Direkcijai uz klātpieliktā parauga blanketēm 2 eksemplāros. Ziņas jāiesūta līdz š.g. 15.februārim.

A.Baltārs
Direktora v.i.

Fr.Zīdkalns
Īpašuma reģistrācijas nodaļas vadītājs”

LVA, 36.f., 1.apr., 17.l., 37.lp. Oriģināls.

**RĪGAS PILSĒTAS FINANSU PĀRVALDES PRIEKŠNIEKA
VIETAS IZPILDĪTĀJA H.MIELĒNA LŪGUMS PILSĒTAS
VECĀKAJAM IZVEIDOT KOMISIJU AIZVESTO MANTAS
IZSNIEGŠANAI**

Rīgas pilsētas Finanšu pārvalde
Ķēniņu ielā 5
Rīgā, 1942.g.12.maijā
H.Mielēns, finanšu pārvaldes priekšnieka v.i. Vecākā kungam

“Ņemot vērā, ka beidzamā laikā Finanšu pārvaldē ir ienācis daudz pieprasījumu no Finanšu Ģenerāldirekcijas likvidācijas daļas izsniegt aizvesto Latvijas pilsoņu pakalpalicējiem nolaupītās vērtības, laipni lūdzu nozīmēt pieprasīto mantu izmeklēšanai un izsniegšanai sevišķu komisiju, sastāvošu no Finanšu pārvaldes galvenā kasiera A.Lasmaņa, darbiniekiem H.Lejiņa un R.Reticka.

Par šo pienākumu, kas kārtojams galvenā kārtā ārpus darba laikā,

minētiem darbiniekiem izmaksājama attiecīga atlīdzība no pilsētas sekretariāta neparedzētām izdevumu summām.”

LVA, 1487.f., 88.l., 9.lp. Oriģināls.

IZRAKSTS NO RĪGAS PILSĒTAS VECĀKĀ DIENAS PAVĒLES 1942.GADA 12.MAIJĀ

Komisija aizvestiem Latvijas pilsoņiem atņemto mantu
izmeklēšanai un izsniegšanai

“Ievērojot Finanšu pārvaldes š.ģ.12.maija iesniegumu Nr. F/2127 sakarā ar ienākušiem pieprasījumiem no Finanšu ģenerāldirekcijas likvidācijas daļas izsniegt aizvesto Latvijas pilsoņu pakalpalicējiem nolaupītās vērtības, nozīmēju pieprasīto mantu izmeklēšanai un izsniegšanai sevišķu komisiju, sastāvošu no Finanšu pārvaldes galvenā kasiera A.Lasmaņa, darbiniekiem H.Lejiņa un R.Reticka.

Par šo noteikumu veikšanu ārpus darba laikā piekrītu attiecīgas atlīdzības izmaksai attiecīgiem darbiniekiem no pilsētas neparedzēto izdevumu summām.

P.Dreimanis

Pilsētas vecākā v.i.

H.Sviķis

pilsētas sekretāra palīgs”

LVA, 1487.f., 1.apr., 88.l., 10.lp. Oriģināls.

TIESLIETU ĢENERĀLDIREKTORA A.VALDMAŅA PASKAIDROJUMS PAR BEZMANTINIEKU MANTAS AIZSARDZĪBU

Tieslietu ģenerāldirekcija
Juridiskā daļa
Rīgā, Ernst-von-Bergmann
(Antonijas) ielā 6

1943.g 13.aprīlī
Nr. J/153/1917

Nr. 263

Saimniecības ģenerāldirektora kungam.

Saturs: Aizgādņu iecelšana fiduciārā pārvaldībā nodotai mantai.

Atsauce: Jūsu š.g. 25.marta raksts Nr.S-104.

“Ar Noteikumu par bezmantinieku aizsardzību (Lkr. 1926.g. 142) 2.p. Finanču ministrijai ir uzlikts par pienākumu spert vajadzīgos soļus bezmantinieku mantas aizsardzībai, ja manta VAR KĻŪT par bezmantinieku mantu. Pēc Latvijas Senāta paskaidrojumiem, (Senāta adm. depta 1937.g. 15.II. spried. Nr.151), likumdevējs ar to ir gribējis teikt, ka Finanču ministrijai jā rūpējas, lai šāda manta netiktu izputināta vai lai netiktu mazināta viņas vērtība, bet lai viņai būtu saimnieks aizgādņa personā. Finanču ministrijas lūgums Bāriņu tiesai apstiprināt proponēto kandidātu kā aizgādni, ir rīcība, uz kuru minēto “Noteikumu” 3.pants dod finaču ministram šādu tiesību.

Arī Likuma par bezsaimnieku akcijām un pajiem (Lkr. 1933.g. 86) 9.p. paredz Finanču ministrijas tiesību ierosināt aizgādņības lietas un likt priekšā aizgādņa amatiem savu kandidātu.

Tādā kārtā Finanču ministrijai ir bijušas paredzētas tiesības ņemt tiešu dalību tautas aizgādņības lietās, kur to prasīja sevišķas valsts intereses.

Sakarā ar lielinieku izvesto masveidīgu aizvešanu, aizvesto personu atstātie amatniecības uzņēmumi, pamatojoties uz 1941.g. 23.decembra Pirmo izpildnoteikumu par amatniecības jaunizveidošanu (AB1 1941.g Nr.1 - 245.lpp.) nodoti sevišķiem fiduciāriem pārvaldniekiem. Pēdējie saskaņā ar Saimniecības ģenerāldirekcijas iesniegumu nav pakļauti sevišķai kontrolei, kādēļ būtu vēlama šāda fiduciārā pārvaldīšanā nodoto uzņēmumu kontrole no piekritīgo aizgādņības iestāžu puses. Lai uzņēmumu pārvaldībā nerastos kolīzijas starp līdzšinējo fiduciāru un jauniecelto aizgādni - vēlams, ka par aizgādni ieceltu Saimniecības ģenerāldirekcijas nozīmētu personu, kura, pēc tās paskaidrojuma, parasti būs līdzšinējais fiduciārs vai īpašnieka tuvākais radnieks.

No pievestiem konstatējumiem un apsvērumiem redzams, ka vajadzība pēc aizgādņu iecelšanas Saimniecības ģenerāldirekcijas paredzētos gadījumos ir motivēta pirmā kārtā ar steidzamas kontroles vajadzību aizvesto un mirušu īpašnieku atstātos un tagad fiduciāri pārvaldītos uzņēmumos. Kaut arī šādos gadījumos lietas nokārtošana paredzētā veidā no tīri dogmatiska viedokļa prasītu agrāk pastāvējušo normu papildināšanu tiesību noteikšanas kārtībā, tomēr praktiski būtu lietderīgāk to atrisināt priekšrakstu veidā atsevišķām bāriņtiesām, jo šī vajadzība ir ar pārejošu raksturu - sakarā ar to apstākli, ka līdzšinējo rūpālistu uzņēmumu fiduciāri, kas pārvalda uzņēmumus citu vārdā un nav reizē ar to arī viņu aizgādņi, nav pakļauti norēķīnu došanas pienākumiem.

Ņemot vērā, ka pagājis jau lielāks laika spridis kopš šādu fiduciāru iecelšanas - viņu darbības un norēķinu pārbaude no piekritīgo aizgādības iestāžu puses jāatzīst par steidzamu, kādēļ aizgādņu iecelšana vajadzīgos gadījumos būtu izdarāma bez apggabaltiesas starpniecības, piemērojoties Noteikumu par bezmantinieku mantas aizsardzību (Lkr. 1926.g. 142) noteiktai kārtībai.

A. Valdmanis

Tieslietu ģenerāldirektors

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 352.lp. Oriģināls.

**VISPĀRĪGĀS DAĻAS PRIEKŠNIEKA J.GRINBERGA
PAZIŅOJUMS SUNTAŽU PAGASTA TIESAI**

1943.g. 15.februārī.

Nr.11

Vispārīgā daļa

Suntažu pagasta tiesai,

Suntažos

“Paziņojam, ka, ņemot vērā Rīkojumu par amatniecības, sīkrūpniecības un mazumtirdzniecības jaunizveidošanu (“Tēvija” 1941/96) Latviešu sīkrūpniecības pilnvarnieks ar savu 1942.g. 28.maija lēmumu nodevis promesošā Jāņa K a r l o v a ķieģeļnīcu un krāsns podiņu uzņēmumu Suntažu pag. “Kaltiņos” Pētera-Rūdolfa KARLOVA fiduciārā pārvaldīšanā promesošā vārdā, skaitot ar 1942.g. 26.martu, ar tiesībām turpināt šā uzņēmuma darbību.

Tā kā pēc Saimniecības ģenerāldirekcijas Vispārīgās daļas rīcībā esošām ziņām Jāņa Karlova pēdējā dzīves vieta bijusi Suntažu pag. “Kaltiņos”, lūdzam jūs steidzami paziņot, vai J.Karlova mantas pārvaldībai nav iecelts aizgādnis, resp., aizgādņi, pozitīvā gadījumā sniezdot par to, resp., tiem, šādas ziņas:

- 1) uzvārds un vārds,
- 2) dzīves vieta,
- 3) radnieciskās attiecības ar uzņēmuma īpašnieku,
- 4) kad un kāda aizgādības iestāde iecēlusi aizgādņi, atzīmējot arī lietas numuru un
- 5) uz kā ierosinājumu aizgādnis iecelts.

*Pamats: Generālkomisāra Rīgā H.A.III TreuhandverWaltung p.g.
2.novembra raksts un Saimniecības ģenerāldirektora
1942.g. 19.rīkojums*

J.Grinbergs
Vispārīgās daļas priekšnieks

M.Gintere
Referente”

MG/EP

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 108.lp. Oriģināls.

**SAIMNIECĪBAS ĢENERĀLDIREKTORA VISPĀRĪGĀS DAĻAS
PRIEKŠNIEKA VIETNIEKA LŪGUMS SUNTAŽU PAGASTA
TIESAI PAZIŅOT PAR AIZGĀDŅA IECELŠANU JĀŅA KARLOVA
MANTAI**

1943.g. 31.martā.
Pr.11.

Vispārīgā daļa

Suntažu pagasta tiesai,

Suntažos,
Rīgas apriņķī.

“Lūdzam jūs nekavējoties atbildēt uz mūsu š.g. 15.februārī Jums
adresēto rakstu Nr.Pr.11, attiecībā uz aizgādņa iecelšanu promesošā Jāņa
K a r l o v a atstātai mantai.

H.Lejiņš
Vispārīgās daļas priekšnieka v.

M.Gintere
Referente”

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 110.lp. Oriģināls.

Atzīmes dokumentā:

Atgādinājums caur Tieslietu
ģenerāldirekciju piesūtīts 4.maijā.

**SUNTAŽU PAGASTA TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKA
PAZIŅOJUMS SAIMNIECĪBAS ĢENERĀLDIREKTORA
VISPĀRĪGAI DAĻAI**

Suntažu
Pagasta Tiesa
Rīgas apriņķī
9.maijā 1943.g.
Nr.5.
Caur Suntažiem

Saimniecības ģenerāldirektora Vispārīgai daļai
Rīgā, Smilšu ielā 6.
Uz 1943.gada 15.februāra rakstu Nr.Pr.11.

"Suntažu pagasttiesa ziņo, ka boļševiku aizvestā Suntažu pagasta Kaltiņu mājas īpašnieka Jāņa Karlova mantas pārvaldībai aizgādība nav nodibināta un aizgādnis nav iecelts.

Mantu pārvalda aizvestā Jāņa Karlova pilngadīgais dēls Pēteris Rūdolfs K a r l o v s, dzīv. Suntažu pagasta Kaltiņu mājās.

P.Prūsis
Priekšsēdētāja vietn.

M.Bleija
Sekretārs"

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 111.lp. Oriģināls.

**SAIMNIECĪBAS ĢENERĀLDIREKTORA VISPĀRĪGĀS DAĻAS
PRIEKŠNIEKA PAZIŅOJUMS SUNTAŽU PAGASTA TIESAI PAR
J.KARLOVA MANTAS PĀRVALDĪŠANU**

1943.g. 27.maijā.
Pr.11.

Vispārīgā daļa

Suntažu pagasta tiesai,

Suntažos
Rīgas apriņķī.

"Paziņojam, ka, ņemot vērā Rikojumu par amatniecības, sīkrūpniecības un mazumtirdzniecības jaunizveidošanu (AB1. GiR. 1941/1, lpp.56), Pilnvarnieks Latvijas amatniecības privatizācijai ar savu 1942.g. 28.maija lēmumu nodevis promesošā Jāņa K a r l o v a ķieģelniecību un

krāsns podiņu uzņēmumu, Suntažu pagasta "Kaltiņos", Pētera-Rūdolfā fiduciārā pārvaldīšanā promesošā vārdā.

Lai aizsargātu promesošā Jāņa Karlova intereses un pakļautu tā mantas fiduciārā pārvaldītāja darbību kompetentu iestāžu kontrolei, lūdzam Jūs iecelt par Jāņa Karlova atstātās mantas aizgādni tā dēlu Pēteri-Rūdolfu K a r l o v u, dzīv. Suntažu pagasta "Kaltiņos", Noteikumos par bezmantinieku mantas aizsardzību (Lkr. 1926/142) paredzētā kārtībā.

Par aizgādņa iecelšanu lūdzam jums nekavējoties paziņot.

Pamats: Tieslietu ģenerāldirektora 1943.g. 13.apriļa raksts Nr. J/153/1917, kura noraksts pievienots pielikumā.

J. Grinbergs

Vispārīgās daļas priekšnieks

M. Gintere

Referente"

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 112.lp. Oriģināls.

SUNTAŽU PAGASTA TIESAS PAZIŅOJUMS PAR AIZGĀDŅA IECELŠANU PROMESOŠĀ J.KARLOVA MANTAI

Suntažu pagasta tiesa

10.jūnijā 1943.g.

Nr.9

Caur Suntažiem

A.L.Nr.32

Saimniecības Ģenerāldirektoram Rīgā, Smilšu iela 6.

Nr.523.

15. jūnijā 1943.g.

"Suntažu pagasttiesa ziņo, ka viņa ar savu šīs dienas lēmumu par promesošā Jāņa Karlova mantas aizgādni iecēla tā dēlu Pēteri-Rūdolfu Karlovu, kuram izsniegta aizgādņa apliecība un noteikumi.

M. Grava

Priekšsēdētājs

M. Bleija

Sekretārs."

TALSU PILSĒTAS BĀRIŅTIESAS LĒMUMS PAR AIZGĀDŅA IECELŠANU PROMESOŠĀ ŽAŅA LAPŠEVSKA MANTAI

LIETAS Nr.53

PROTOKOLS Nr. 7

T a l s u pilsētas bāriņtiesas
sēdē 1943.g. 27.maijā
pedalās: priekšsēdētājs P. C ē r u z i s,
loceklis V.Grikmanis un loc. kandidāts A.Zubavs.
Sekretārs K.Niedrājs.

Referē priekšsēdētājs P. C ē r u z i s

“Skata cauri promesošā Žaņa Lapševska mantas aizgādības lietu.

Tieslietu ģenerāldirekcijas Juridiskā daļa ar 1943.g. 20.maija rakstu Nr.J 251/3339 lūdz pārbaudīt jautājumu par bāriņtiesas 1943.g. 13.apriļa lēmuma revidēšanu.

Iesniegumam norakstā pievienots Tieslietu ģenerāldirektora 1943.g. 13.apriļa raksts J/153 Saimniecības ģenerāldirektoram, kurā Tieslietu ģenerāldirektors izteicis domas, ka no boļševikiem aizvesto personu mantai, no lietderības viedokļa vajadzības gadījumos, aizgādņa iecelšana būtu izdarāma bez apgabaltiesas starpniecības, piemērojoties Noteikumiem par bezmantinieku mantas aizsardzību /Lik.kr.1926.g. 142.nr./ noteiktai kārtībai, pie tam bez pastāvošo normu papildināšanas tiesību noteikšanas kārtībā, - priekšrakstu veidā bāriņtiesām.

Bāriņtiesa nekādu priekšrakstu no Tieslietu ģenerāldirekcijas šīnī lietā nav saņēmusi, kādēļ savā 1943.g. 21.apriļa lēmumā pievesto apsvērumu dēļ un pretēji Tieslietu ministra instrukcijas pilsētu bāriņtiesām 117.p. nosacījumiem, nevarētu iecelt aizgādņi promesošā Žaņa Lapševska mantai, tomēr ņemot vērā, ka Tieslietu ģenerāldirekcija ir augstākā uzraudzības iestāde par pilsētu bāriņtiesām un bāriņtiesu darbībai var izdot instrukcijas /Lik. par pilsētu bāriņtiesām 32. un 38.p.p./, Tieslietu ģenerāldirekcijas iesniegumu bāriņtiesai un pielikumu pie tā var prezumēt kā priekšrakstu bāriņtiesai.

Ar Saimniecības ģenerāldirekcijas 1943.g. 16.apriļa rakstu Nr.Pr. 38 aizgādņa amatam priekšā liktā persona Emma L a p š e v s k i s apmierina Civillik. 240. un 243.pp. paredzētās prasības un viņas iecelšanai par mantas aizgādņi Civillik. 242.p. paredzēto šķēršļu nav. Iecelšanai par aizgādņi viņa devusi arī savu piekrišanu.

Uz augstāk pievesto apsvērumu Tiesl. ministr. instr. pils.
bāriņtiesām 128.p. un Civilproc. nolik. 904.p. pamata bāriņtiesa n o l e m j,
grozot savu 1943.g. 21.aprīļa lēmumu, iecelt Emmu L a p š e v s k i s
par aizgādni promesošā Žaņa Lapševska mantai. Lēmuma norakstus
piesūtīt Tieslietu un Saimniecības ģenerāldirekcijām.-

P.Cēruzis

Priekšsēdētājs

V.Grikmanis

Loceklis

A.Zubavs

Loc. kandidāts

K.Niedrājs

Sekretārs

LVA, 34.f., 1.apr., 84.l., 327.lp. Oriģināls.

“Bezsaimnieku manta” pirmajos pēckara gados

IZVILKUMS NO LPSR TKP PRIEKŠSĒDĒTĀJA V.LĀČA
1944.GADA 21.OKTOBRA RĪKOJUMA LPSR APRIŅĶU IZPILDU
KOMITEJU PRIEKŠSĒDĒTĀJIEM PAR BEZSAIMNIEKA MAN-
TAS IZMANTOŠANU

“Latvijas PSR apriņķu izpildu komiteju priekšsēdētājiem

1944.gada 21.aprīlī.

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome paziņo, ka Sarkanās armijas aizmugures dienesta priekšniekiem, lai izmantotu bezsaimnieka un muižnieku pamestās telpas un vācu armijas un vācu administrācijas atstātās telpas, lopus, lauksaimniecības produktus un citus īpašumus, ir doti šādi norādījumi:

1. Bezsaimnieka un aizbēgušo muižnieku pamesto telpu un vācu karaspēka un vācu administrācijas atstāto telpu, lopu, lauksaimniecības produktu un citu īpašumu pārņemšanu karaspēka daļu apsardzībā uzskatīt par pagaidu pasākumiem, kura galvenais mērķis ir ņemt šīs telpas apsardzībā, saglabāt šo saimniecību dzīvo un nedzīvo inventāru un organizēt ražas novākšanu.

...3. Pamestajās saimniecībās savāktu ražu, izņemot sēklas fondu (...), ir atļauts kā trofeju labību izmantot frontes karaspēka tekošajai apgādei.

4. Šajās saimniecībās uzskaitītos palikušos lopus, izņemot sugas un darba lopus, kuri palikušajās saimniecībās un ir vienlaicīgi ar pašas saimniecības nodošanu jānodod vietējai varai, kā trofeju lopi ir jānodod frontes karaspēka tekošajai apgādei.

LPSR TKP priekšsēdētājs

V.Lācis”

LVA, 270.f., 1.s.apr., 95.l., 4.lp., Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**RĪGAS PILSĒTAS IZPILDU KOMITEJAS 1944.GADA
29.NOVEMBRA LĒMUMS PAR KĀRTĪBU, KĀDĀ NO TO ĀRSTU,
KURI IR AIZBĒGUŠI UZ VĀCIJU, DZĪVOKĻIEM RĪGAS PILSĒTAS
IZPILDU KOMITEJAS VESELĪBAS AIZSARDZĪBAS NODAĻAI IR
JĀNODOD ĀRSTNIECĪBAS INVENTĀRS UN ĀRSTNIECĪBAS
MATERIĀLI**

Rīgas pilsētas izpildu komitejas

LĒMUMS NR. 64

1944.gada 29.novembrī.

Par kārtību, kādā no to ārstu, kuri ir aizbēguši uz Vāciju, dzīvokļiem Rīgas pilsētas izpildu komitejas veselības aizsardzības nodaļai ir jānodod ārstniecības inventārs un ārstniecības materiāli.

“Lai uzlabotu uzskaitītā bezsaimnieka ārstniecības inventāra un ārstniecības materiālu saglabāšanu, kā arī lai nodrošinātu jaunorganizējamās veselības aizsardzības iestādes ar nepieciešamo inventāru un materiāliem, Rīgas pilsētas izpildu komiteja nolemj:

1. To ārstniecības inventāru un ārstniecības materiālus, kurus Rīgas pilsētas izpildu komitejas finanšu nodaļa ir uzskaitījusi to ārstu dzīvokļos, kuri ir aizbēguši uz Vāciju, nodot Rīgas pilsētas izpildu komitejas veselības aizsardzības nodaļas pārziņā ar tiesībām šo īpašumu koncentrēt atbilstošās noliktavās.
2. Nodošanu izdarīt Rīgas pilsētas izpildu komitejas veselības aizsardzības nodaļas pilnvarotajām personām pēc pieņemšanas un nodošanas aktiem ar attiecīgu novērtējumu.

Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētājs

Deglavs”

LVA, 1400.f., 5.apr., 1.1., 35.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**RĪGAS PILSĒTAS IZPILDU KOMITEJAS 1944.GADA
18.DECEMBRA LĒMUMS PAR AMATNIECĪBAS MAŠĪNU,
DARBA GALDU, DARBARĪKU, DAŽĀDU MATERIĀLU UN
IZEJVIELU NO TO PRIVĀTPERSONU DARBNĪCĀM UN
DZĪVOKĻIEM, KURAS IR AIZBĒGUŠAS UZ VĀCIJU,
NODOŠANU RĪGAS PILSĒTAS VIETĒJĀS RŪPNIECĪBAS
PĀRVALDEI**

Rīgas pilsētas izpildu komitejas

LĒMUMS NR. 104

1944.gada 18.decembrī.

Par amatniecības mašīnu darbāgaldu, darbarīku, dažādu materiālu un izejvielu no to privātpersonu darbnīcām un dzīvokļiem, kuras ir aizbēgušas uz Vācijas, nodošanu Rīgas pilsētas Vietējās rūpniecības pārvaldei.

“Lai nodrošinātu uzskaitīto bezsaimnieka amatniecības mašīnu, darbāgaldu, darbarīku un dažādu materiālu un izejvielu izmantošanu, kā arī lai nodrošinātu pastāvīgo un jaunorganizējamo Vietējās rūpniecības pārvaldes amatniecības darbnīcu apgādi ar nepieciešamajām iekārtām, Rīgas pilsētas izpildu komiteja nolemj:

1. Amatniecības mašīnas, darbāgaldus, darbarīkus, dažādus materiālus un izejvielas, kuras ir noderīgas vietējai rūpniecībai un kuras ir uzskaitījušas rajonu finanšu nodaļas kā bezsaimnieka īpašumu to privātpersonu darbnīcās un dzīvokļos, kuras ir aizbēgušas uz Vācijas, nodot Rīgas pilsētas Vietējās rūpniecības pārvaldes īpašumā ar tiesībām visu šo mantu novietot attiecīgās noliktavās vai pēc vajadzības sadalīt Rīgas pilsētas rajonu rūpkombinātiem.

2. Mantu nodošanu pret samaksu pēc pieņemšanas aktiem izdarīt saskaņā ar PSRS Finanšu tautas komisariāta 1943.gada 31.maija instrukcijas Nr.311 noteikumiem, izveidojot attiecīgas mantu nodošanas un pieņemšanas komisijas un izdarot arī šās mantas pārcenošanu.

A.Deglavs

A.Ermsons-atbildīgais sekretārs

A.Serdants-vispārējās nodaļas
vadītājs

LVA, 1400.f., 5.apr., 1.1., 72.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR TIESLIETU TAUTAS KOMISĀRA VIETNIEKA J.RĪDZIŅA
1945.GADA 21.AUGUSTA ZIŅOJUMS LK(B)P CK SEKRETĀRAM
J.KALNBĒRZIŅAM PAR BEZSAIMNIEKA MANTAS ATDOŠANAS
KĀRTĪBU UN LĒMUMA PROJEKTS PAR TO PERSONU
ĪPAŠUMIEM, KURAS BRĪVPRĀTĪGI AIZBRAUKUŠAS KOPĀ AR
VĀCU OKUPANTIEM**

Latvijas PSR tieslietu tautas komisāra vietnieka J.Rīdziņa
ziņojums LK(b)P CK sekretāram J.Kalnbērziņam

1945.gada 21.augustā.

“Pēdējā laikā Rīgā un citās Latvijas PSR pilsētās atgriežas tās personas, kuras savā laikā brīvprātīgi aizbrauca kopā ar vācu okupantiem un iesniedz Finansu tautas komisariāta iestādēm prasības par tā īpašuma atdošanu, kuru viņas atstāja (pareizāk sakot, pameta likteņa varā), aizbraucot uz Kurzemi vai Vāciju. Pēc Latvijas PSR teritorijas atbrīvošanas Finansu tautas komisariāta iestādes tās aprakstīja kā bezsaimnieka īpašumu un daļēji realizēja.

Sakarā ar to, ka Finansu tautas komisariāta iestādes īpašumu atdod tikai tiem, kuriem ir dokumenti, kuri apliecina prasīto priekšmetu piederību tai vai citai personai, bet citiem atsaka, pēdējie griežas tautas tiesā un lūdz atjaunot viņu tiesības, pie kam, lai pierādītu savas tiesības uz īpašumu, uzrāda vairākus lieciniekus.

Saskaņā ar Latvijas PSR teritorijā darbojošos KPFSR Civilkodeksu, īpašniekam ir tiesības sameklēt savu īpašumu citā nelikumīgā valdījumā (CK 59.p.) tajā gadījumā, kad īpašnieks to ir pazaudējis vai viņam tas ticis atņemts.

Augstāk minēto personu īpašums, kuru viņas pametušas likteņa varā, aizbēgot kopā ar vācu okupantiem, nevar tikt uzskatīts par “nozaudētu” vai “nozagt”. Bez tam PSRS Finansu tautas komisariāta 1943.gada 31.maija instrukcijas Nr.311 2.paragrāfa 3.punktā ir norādīts, ka par “bezsaimnieka īpašumu tiek uzskatīts tāds īpašums, vērtības vai naudas līdzekļi, kuru īpašnieks, lai arī ir zināms, bet ir atstājis PSRS robežas bez attiecīgo iestāžu atļaujas vai arī ir aizgājis no norādītās vietas nezīn uz kuriem”

Pamatojoties uz norādītajiem dokumentiem, formāli pieejot lietai, tiesu iestādēm ir tiesības atteikt norādītajām personām viņu prasības par īpašuma atdošanu.

Latvijas PSR apstākļos šis jautājums tomēr ir ieguvis politisku

raksturu, jo tautas tiesām ir tiesības atteikt minēto personu prasības, bet no otras puses atdot šām personām viņām piederošo īpašumu nav lietderīgi, jo šo īpašumu Finanšu tautas komisariāta iestādes ir jau daļēji realizējušas.

Bez tam, ap šo jautājumu notiek visdažādākās runas, kurām ir jādara gals. Tamdēļ, lai tautas tiesām būtu tiesīgs spēks atteikt norādītajām personām pieprasījuma iesniegumus, ir nepieciešams, lai viss to personu, kuras brīvprātīgi aizbraukušas kopā ar vācu okupantiem, īpašums tiktu ieskaitīts valsts fondā kā bezsaimnieka īpašums un realizēts noteiktajā kārtībā. Ar šo lēmumu tiks darīts gals tam nenormālajam stāvoklim, kāds patlaban pastāv.

Pielikumā lēmuma projekts:

Latvijas PSR Tautas komisāru Padomes
un
Latvijas K(b)P Centrālās Komitejas
lēmums

Projekts

Par to personu īpašumu, kuras brīvprātīgi
aizbraukušas kopā ar vācu okupantiem

Ņemot vērā, ka pēc Latvijas PSR teritorijas atbrīvošanas no vācu okupantiem LPSR Finanšu tautas komisariāta iestādes ir ņēmušas uzskaitē kā bezsaimnieka īpašumu to mantu, kuru pametušas tās personas, kuras brīvprātīgi aizbraukušas kopā ar vācu okupantiem un ka šā īpašuma tālāka glabāšana rada grūtības, LPSR TKP un LK(b)P CK nolemj:

Visu īpašumu, kuru pametušas tās personas, kuras ir brīvprātīgi aizbraukušas kopā ar vācu okupantiem, ieskaitīt valsts fondā kā bezsaimnieka īpašumu un realizēt noteiktajā kārtībā.”

LVA, PA-101.f., 8.apr., 21.1., 44., 45.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR TKP 1945.GADA 24.OKTOBRA LĒMUMS "PAR
BEZSAIMNIEKAS ĪPAŠUMU"**

Kopija
SLEPENI

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome
Lēmums Nr. 996-s

Rīgā

1945.gada 24.oktobrī.

Par bezsaimnieka īpašumu

"Pirms Sarkanā armija bija atbrīvojusi Latvijas PSR teritoriju no vācu okupantiem, daļa pilsoņu atstāja savas pastāvīgās dzīvesvietas, atkāpās kopā ar ienaidnieka armiju, bēgot pameta savu mantu, kuru finansu orgāni uzskatīja par bezsaimnieka īpašumu un ieskaitīja valsts fondā.

Tā kā kopš laikā, kad Rīga un lielākā daļa Latvijas PSR tika atbrīvota, pagājis vairāk nekā gads un visi likumā noteiktie termiņi par finansu orgānu rīcības pārsūdzēšanas kārtību ir pagājuši, Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome nolemj:

1. LPSR finansu tautas komisāram (b.Tabakam) pārtraukt iesniegumu pieņemšanu un izskatīšanu no tām personām, kurām īpašumu uzskaitījuši finansu orgāni un kā bezsaimnieka īpašumu ieskaitījuši valsts fondā. Izņēmums ir Sarkanajā armijā iesaukto personu, evakuēto pilsoņu un to iesniegumi, kuras vācu okupanti aizdzinuši spaidu kārtā. Viņu manta nevar tikt atzīta par bezsaimnieka īpašumu.

2. LPSR tieslietu tautas komisāram (b.Jablonskim) dot rīkojumu tautas tiesām:

a) Pārtraukt prasību pieteikumu pieņemšanu sakarā ar valsts fondā ieskaitītā īpašuma izslēgšanu no tā aprakstīšanas akta. Izņēmums ir šā lēmuma 1.punktā minēto personu īpašums;

b) minētās kategorijas lietas, kas uz šā lēmuma pieņemšanas dienu tautas tiesās nav izskatītas, pārtraukt.

3. Uzdot Latvijas PSR Finansu tautas komisariātam (b.Tabakam) un Latvijas PSR Tirdzniecības tautas komisariātam (b.Paeglem) līdz 1945.gada decembrim pabeigt valsts fondā ierakstītā īpašuma realizēšanu.

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes priekšsēdētājs

(V.Lācis)

Latvijas PSR TKP pārvaldnieks

(O.Stanka)

Kopija pareiza (paraksts)"

LVA, 270.f., 1.s.apr., 139.l., 68.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

PSRS TKP LIETU PĀRVALDNIKA M.SMIRTJUKOVA
1945.GADA 28.NOVEMBRA LŪGUMS LPSR TKP
PRIEKŠSĒDĒTĀJAM V.LĀCIM PAZIŅOT PSRS TKP SAVAS
DOMAS PAR N.RIČKOVA UN A.ZVEREVA VĒSTULI

SLEPENI

PSRS Tautas Komisāru Padomes
Lietu pārvalde
1945.g. 28.novembrī

Nr. 13582-s

Atbildē atsaukties uz šo numuru
Maskava, Kremļis

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome - b. V.Lācim

“Lūdzu Jūs 5 dienu laikā paziņot savas domas sakarā ar biedru
Ričkova un Zvereva vēstuli par Latvijas PSR TKP 1945.g. 24.oktobra
lēmuma “Par bezsaimnieka īpašumu” atcelšanu.

Pielikumā: minētā vēstule

PSRS TKP lietu pārvaldnieka lietā

M.Smirtjukovs”

LVA, 270.f., 1.s.apr., 139.l., 65.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b.Vasiljevai. Pēc saņemšanas atpakaļ no TKP priekšsēdētāja

b.Lāča steidzami paziņot. 3.12.

M.Plūdonis

b.b. Mišutinam, Jablonskim, Tabakam. Noskaidrojiet un dodiet
atbildes projektus.

4.12.45.

V.Lācis

PSRS TIESLIETU TAUTAS KOMISĀRA N.RIČKOVA UN PSRS
FINANSU TAUTAS KOMISĀRA A.ZVEREVA ZIŅOJUMS PSRS
TKP PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKAM V.MOLOTOVAM PAR
LPSR TKP LĒMUMU "PAR BEZSAIMNIEKA ĪPAŠUMU" UN
LŪGUMS TO ATCELT

Kopija
SLEPENI

PSRS Tautas Komisāru Padome
biedram V.M. Molotovam

"1945.g. 24.oktobrī Latvijas PSR TKP pieņēma lēmumu "Par bezsaimnieka īpašumu" (kopija pielikumā), kurā teikts: finansu orgāniem - pārtraukt iesniegumu pieņemšanu no iedzīvotājiem un to izskatīšanu sakarā ar bezsaimnieka mantas statusā valsts fondā ieskaitītā īpašuma atdošanu. Izņēmums ir Sarkanajā armijā iesaukto personu, evakuēto pilsoņu un to personu iesniegumi, kuras vācu okupanti aizdzinuši spaidu kārtā. Tiesu orgāniem - pārtraukt prasību pieteikumu pieņemšanu sakarā ar valsts fondā ieskaitītā īpašuma izslēgšanu no tā aprakstīšanas akta. Izņēmums ir minēto kategoriju personu īpašums.

Kā parāda lēmuma ievaddaļa, tas paredz, ka jāpārtrauc to pilsoņu personīgā īpašuma pieprasīšana, kas līdz brīdim, kad Sarkanā armija atbrīvoja Latvijas PSR teritoriju, bija pametuši savu dzīvesvietu, atkāpjoties kopā ar ienaidnieka armiju, vai arī to atrašanās vieta nav zināma.

PSRS Tieslietu tautas komisariāts un Finanšu tautas komisariāts uzskata šo lēmumu par nepareizu, jo:

Saskaņā ar PSRS konstitūcijas 10.pantu likums aizsargā pilsoņu īpašuma tiesības uz darbā gūtajiem ienākumiem un iekrājumiem, un dzīvojamo māju un palīgsaimniecību, uz māsaimniecības un sadzīves priekšmetiem, uz priekšmetiem, kas paredzēti personīgām vajadzībām un ērtībām.

Personas, par kurām ir pierādīts, ka tās brīvprātīgi ir aizgājušas līdz ienaidnieka armijai, ir pieskaitāmas pie Dzimtenes nodevējiem (pāriešana ienaidnieka pusē) un ir pakļautas kriminālatbildībai. Pamatojoties uz tiesas lēmumu, to īpašums ir konfiscējams. Pilsoņiem, kuri ir brīvībā un nav saukti pie atbildības, nevar atņemt tiesības prasīt, lai tiktu atdots viņu īpašums, bet gadījumos, ja šis īpašums ir realizēts - pieprasīt tādas pašas un līdzvērtīgas lietas natūrā vai naudas summu, kas iegūta no īpašuma realizācijas (PSRS Finanšu TK 1943.g. 31.maija

instrukcija Nr.53). Tāpat arī nevar liegt šiem pilsoņiem iespēju, nepieciešamības gadījumā savas tiesības uz īpašumu pierādīt tiesā.

Jāievēro arī, ka Latvijas PSR TKP lēmums faktiski liedz iespēju savu īpašumu pieprasīt pat tām personām, kuras vācieši aizveduši ar varu, bet nav dokumentu, ar kuriem šo faktu pierādīt (daudzos gadījumos to pierādīt ir ārkārtīgi grūti).

Saskaņā ar mūsu rīcībā esošajām ziņām, Latvijas PSR kā bezsaimnieka īpašums ir aprakstīta 11300 personu manta aptuveni 30 miljonu vērtībā. Tai skaitā Rīgā - aptuveni 24 miljonu rubļu vērtībā. Iesniegumu par īpašuma atdošanu ir saņemta daudz mazāk.

Saskaņā ar minētajiem apsvērumiem lūdzam PSRS Tautas Komisāru Padomi atcelt Latvijas PSR TKP 1945.g. 24.oktobra lēmumu "Par bezsaimnieka īpašumu".

PSRS tieslietu tautas komisārs

(N.Ričkovs)

PSRS finansu tautas komisārs

(A.Zverevs)

Nr. 2/355-s

Kopija pareiza: (Paraksts)"

LVA, 270.f., 1.s.apr., 139.l., 66.-67.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR TKP PRIEKŠSĒDĒTĀJA V.LĀČA 1945.GADA
8.DECEMBRA ATBILDES VĒSTULE PSRS TKP LIETU
PĀRVALDNIKAM M.SMIRTJUKOVAM PAR BEZSAIMNIEKA
ĪPAŠUMA ATGŪŠANAS KĀRTĪBU**

SLEPENI

eks. Nr.2

Rīgā

Nr. 1010-s

1945.g. 8.decembrī.

PSR Savienības TKP lietu pārvaldē
biedram M.Smirtjukovam

"Sakarā ar Jūsu š.g. 28.novembra vēstuli Nr. 13582-s paziņojam, ka pieņemot 1945.gada 24.oktobra lēmumu Nr.996-s "Par bezsaimnieka īpašumu" Tautas Komisāru Padome vadījās no sekojošā:

1. Saskaņā ar PSRS Finanšu Tautas Komisariāta 1943.gada 31.maija instrukcijas Nr.311 2.(paragrāfa) 3.punktu, - Nolikuma par nacionalizētā, konfiscētā, mirušo personu un bezsaimnieka īpašuma uzskaites un izmantošanas kārtību - pielietošanas kārtību, ko PSRS TKP apstiprinājusi ar 1943.gada 17.apriļa lēmumu Nr.404, bezsaimnieka īpašums ir: "īpašums, citas vērtības un naudas līdzekļi, kuru īpašnieks var būt zināms, bet ir atstājis PSRS teritoriju bez attiecīgo orgānu atļaujas vai aizbēdzis no attiecīgās vietas".

LPSR TKP bija jāvadās no šīs instrukcijas, kuras izdošana paredzēta PSRS TKP 1943.gada 17.apriļa lēmumā Nr.404 apstiprinātā nolikuma 12.pantā.

2. Saskaņā ar minētā nolikuma 4.pantu bezsaimnieka īpašuma, citu vērtību un naudas līdzekļu noskaidrošana, uzskaitē, novērtēšana un realizēšana tiek uzdots finansu orgāniem; sūdzības par finansu orgānu nepareizu rīcību šā nolikuma pielietošanā (sk.nolikuma 10.pantu) iesniedzamas augstākstāvošos finansu orgānos 10 dienu laikā no brīža, kad īpašums ņemts uzskaitē.

3. Saskaņā ar PSRS Finanšu tautas komisariāta 1944.gada 17.augusta norādījumu Nr.431 "Par bezsaimnieka īpašuma realizāciju no ienaidnieka atbrīvotajā teritorijā" 4.punktu, par bezsaimnieka īpašumu nav uzskatāms un nevar tikt pakļauts realizēšanai tām personām piederošais īpašums, kas iesauktas Sarkanajā armijā, evakuētas vai ar varu aizdzītas vācu okupantu darbības rezultātā.

Pamatojoties uz augstāk minēto, republikas orgāni par bezsaimnieka īpašumu uzskatīja to personu mantu, kas bija atkāpušās kopā ar ienaidnieka armiju vai aizbēgušas un atstājušas savu īpašumu. Beidzoties noteiktajiem pārsūdzēšanas termiņiem, uzsākta šā īpašuma realizācija.

Tikai republikas finansu un tirdzniecības orgānu gausuma dēļ daļa šā īpašuma vēl nav realizēta, lai gan LPSR TKP vairākkārt ir aizrādījusi, ka LPSR Finanšu tautas komisariāts un LPSR Tirdzniecības tautas komisariāts īpašumu uzskaita un realizē ļoti lēni.

Šis jautājums tiks speciāli apspriests Latvijas K(b)P CK birojā un Tautas Komisāru Padomē. TKP izveidojusi arī speciālu komisiju, kas nodarbojas ar īpašuma atdošanas lietu izskatīšanu.

Latvijas PSR TKP uzskata, ka V.M.Molotovam adresētajā vēstulē izvirzītie PSRS Tieslietu tautas komisariāta un Finanšu tautas komisariāta argumenti nav pareizi, jo:

1. Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes lēmums "Par bezsaimnieka īpašumu" nekādā ziņā nepārkāpj PSRS Konstitūcijas 10.pantu un ir

pieņemts pilnīgi atbilstoši PSRS TKP 1943.gada 17.aprīli apstiprinātajam Nolikumam Nr. 404 un PSRS FTK 1943.gada 31.maija instrukcijai, kura nosaka, ka visi agrākie norādījumi par konfiscētās, bezsaimnieka un mirušo personu mantas uzskaites un realizācijas kārtību ir jāpārstrādā atbilstoši šai instrukcijai.

2. PSRS Finanšu tautas komisariāta un Tieslietu tautas komisariāta apgalvojums, ka personas, attiecībā uz kurām ir pierādīts fakts, ka tās labprātīgi aizgājušas līdz ienaidnieka armijai, būtībā pielīdzināmas Dzimtenes nodevējiem (pāriešana ienaidnieka pusē), kas saucamas pie kriminālbildības, un viņu manta konfiscējama saskaņā ar tiesas lēmumu, nav piemērojams attiecībā uz Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes pieņemto lēmumu "Par bezsaimnieka mantu", jo šajā lēmumā nav runāts par bezsaimnieka mantas konfiskāciju, bet gan par tās uzskaiti un realizēšanu, kas paredzēta arī civilajā likumdošanā, PSR Savienības 1943.gada lēmumā Nr.404 un neparedz nekāda veida kriminālbildību.

Tā kā mantas īpašnieks ir aizbēdzis, tad lai uzskaitītu pamesto bezsaimnieka īpašumu, kriminālvajāšanu ierosināt nav nepieciešams.

3. Šo pašu iemeslu dēļ atkrit arī sekojošais apgalvojums, ka pilsoņiem ir liegtas tiesības pierādīt, ka viņiem ir tiesības uz īpašumu, kas ņemts uzskaitē kā bezsaimnieka. Nolikuma 10.pantā paredzēts, ka sūdzības sakarā ar finanšu nepareizu rīcību šā Nolikuma piemērošanā tiek iesniegtas augstākstāvošam finanšu orgānam 10 dienu laikā no dienas, kad īpašums ņemts uzskaitē. Tā kā no brīža, kad visa Latvijas PSR teritorija tika atbrīvota no vācu okupantiem, pagājuši apmēram 6 mēneši, visi pārsūdzēšanas termiņi ir pagājuši un Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome uzskata, ka jāpārtrauc iesniegumu pieņemšana, kuriem pagājis pārsūdzēšanas termiņš. Izņēmums ir to personu pretenzijas, kuru īpašums nevar tikt atzīts par bezsaimnieka mantu.

Šāda kārtība bija ļoti nepieciešama, lai varētu ātrāk uzsākt jau uzskaitītā bezsaimnieka īpašuma realizēšanu un novērstu, ka sadalītā manta tiek atsavināta atpakaļ no tiem, kas to saņēmuši pēc demobilizēšanās, revakuācijas un darba uzsākšanas.

Tā kā Nolikumā ir noteikta kārtība, kādā notiek pārsūdzēšana administratīvā kārtā (Nolikuma 10.pants), tad šo pretenziju izskatīšana nav tiesas orgānu kompetencē. Pie tam, - tiesa nevar izskatīt prasības par vāciešiem labprātīgi līdz aizgājušo pilsoņu tiesību atzīšanu vai neatzīšanu, jo šo jautājumu risināšanai pastāv attiecīgie orgāni (VDTK, IeTK u.c.). Tas arī būtu pretrunā PSR Savienības Augstākās tiesas V plēnuma 1945.g. 29.jūnija lēmumam Nr. 9/8 "Par faktu noteikšanu tiesas ceļā, no kuriem atkarīga pilsoņu personisko vai īpašuma tiesību rašanās, maiņa vai pārtraukšana".

4. Nav pareizs arī apgalvojums, ka pastāvot minētajam Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes lēmumam, īpašumu nevar saņemt tās personas, kuras varmācīgi aizdzinuši vācu okupanti. Kā jau minēts, lai izskatītu īpašuma atdošanas lietas, ar Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes 1945.gada 3.novembra lēmumu Nr.1031 ir izveidota speciāla komisija, kas sastāv no tautas komisariātu (tieslietu, finansu, tirdzniecības u.c.) vadītājiem. Šo komisiju nesaista nekādi finansiāli ierobežojumi, izskatot jautājumus par īpašuma atdošanu. Gluži pretēji - jautājumu risināšanā komisijai ir ieteikts vadīties no tā, lai nekādā gadījumā netiktu pārkāptas darbaļaužu īpašuma tiesības. Mums ir zināms, ka ne Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomē, ne citos orgānos nav nevienas sūdzības vai iesnieguma, sakarā ar atteikumu atdot īpašumu kādai personai, kuru varmācīgi aizdzinuši vācu okupanti.

Ievērojot augstākminēto, Latvijas PSR Tautas Komisāru Padome uzskata, ka 1945.gada 24.oktobra lēmums Nr. 996-s "Par bezsaimnieka īpašumu" ir pareizs.

Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes priekšsēdētājs

V.Lācis "

LVA, 270.f., 1-s.apr., 139.l., 69.-71.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA SEKRETĀRA
K.PRIEŽES 1946.GADA 4.MAIJA LŪGUMS PSRS MP
JURIDISKAJAI DAĻAI PAZIŅOT, KĀ RĪKOTIES AR 1941.GADA
14.JŪNIJĀ IZSŪTĪTO MANTU**

1946.gada 4.maijā.

SLEPENI

Eks. Nr.2

PSRS Ministru Padome

Juridiskā nodaļa

“Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijam darbā nākas saskarties ar jautājumiem, kā rīkoties ar īpašumu, kuru Latvijas PSR

atstājušas 1941.gada jūnijā (līdz kara sākumam) administratīvā kārtā uz PSRS aizmugures apgabaliem izsūtītās personas. Dažos gadījumos izsūtītie pilnvaroja savus tuviniekus vai trešās personas pārvaldīt atstāto mantu. Jautājums, galvenokārt, attiecas uz tām administratīvā kārtā izsūtītajām personām, kuras vispār netika tiesātas un attiecībā uz kurām nav tiesas lēmuma par mantas konfiskāciju, pie tam - īpašnieki vēl ir dzīvi un sarakstās ar saviem tuviniekiem vai paziņām, kuri dzīvo Latvijas PSR.

Kā piemēru pievienoju V.Pērkonu, Šmites Annas pilnvarotā, vēstuli:

Lūdzu paziņot, vai minētais jautājums tiek regulēts kaut kādos Vissavienības likumdošanas aktos un pozitīvas atbildes rezultātā, izsūtīt attiecīgos likumdošanas aktus dienesta lietošanai.

Pielikumā: saskaņā ar tekstu uz 1 lapas.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija sekretārs

(K.Prieže)"

LVA, 290.f., 1.s.apr., 57.l., 5.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**V.PĒRKONA 1946.GADA 11.APRĪĻA IESNIEGUMS LPSR
AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJĀ PRIEKŠSĒDĒTĀJAM
A.KIRHENŠTEINAM PAR 1941.GADA 14.JŪNIJĀ IZSŪTĪTĀ
J.ŠMITA ĪPAŠUMU ATGŪŠANU**

Tulkojums no latviešu valodas

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājam
prof.dr. A.Kirhenšteinam

Pērkonu Valtera Andreja d.
dzīv. Rīgā, Zutenes ielā 7, dz. 2,

kuru pilnvarojusi

Šmite Anna Jura m.

iesniegums.

“1941.gada 14.jūnijā piespiedu administratīvā kārtā tika evakuēts Pedagoģiskā Svešvalodu institūta lektors un bijušā Angļu valodas institūta direktors Šmits Jānis Andreja d. un viņa sieva Šmite Anna Jura m.

Par Šmitu Jāni nekādu noteiktu ziņu nav, bet viņa sieva Šmite

Anna dzīvo Kuzbasā, Prokopijevskas pilsētā, Osipenkova ielā 15. Viņa man ir atsūtījusi notariāli apstiprinātu pilnvaru.

Šeit, Rīgā, Zvārdes ielā 2 palicis īpašums, kas skaitījās uz Jāņa Šmita vārda, bet ir iegādāts viņa un Annas Šmites laulības laikā. Tādēļ saskaņā ar Laulības, ģimenes un aizbildniecības kodeksa 10.pantu tas ir uzskatāms par abu laulāto kopīpašumu, uz kuru ir tiesības arī Annai Šmitei. Bez tam, - ja Jānis Šmits būtu atzīts par mirušu, tad saskaņā ar Civilt kodeksa 419.pantu Anna Šmite būtu vienīgā likumīgā mantiniece.

Gan līdz Šmitu ģimenes evakuācijai, gan pēc tam šo īpašumu pārvaldīju es, Pērkons Valters Andreja d. Tā bija līdz 1945.gadam, kad īpašums tika pārņemts valsts lietošanā. Es šo rīcību uzskatu par nepareizu. Lai arī Anna Šmite pašlaik atrodas citā republikā, tomēr tādēļ viņu nevar atzīt par bezvēsts prombūtnē esošu. Šo iemeslu dēļ nebija pamata pārņemt īpašumu valsts lietošanā.

Sakarā ar augstākminēto, lūdzu dot rīkojumu Sarkanarmijas rajona izpildu komitejai, lai no valsts lietošanā esošo īpašumu saraksta izslēgtu īpašumu Rīgā, Zvārdes ielā 2.

Pielikumā: pilnvara, Šmita laulības apliecība un ģeodēzijas kantora izziņa.

Rīgā, 1946.g. 11.aprīlī.

V.Pērkons

Pie TKP pastāvošā Deļģo izrakteņu izpētes institūta vec.zin.līdzstrādnieks.

Pareizi: Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija juridiskās nodaļas vadītājs

E.Jostsons“

LVA, 290.f., 13.apr., 57.l., 4.lp. Tulkojums. Oriģināls.

LPSR MP LIETU PĀRVALDNIKA I.BASTINA 1947.GADA
26.FEBRUĀRA LŪGUMS LPSR TIESLIETU MINISTRAM
A.JABLONSKIM IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS PAR PAMESTĀ
ĪPAŠUMA IZMANTOŠANU

SLEPENI

Eks.Nr.2

1947.g. 26.februārī.

Latvijas PSR tieslietu ministram b.Jablonskim

“Tā kā pašlaik likumdošanas kārtībā nav atrisināts jautājums par to cilvēku īpašuma likteni, kuri bijuši vācu fašistisko okupantu līdzskrējēji un kopā ar tiem aizbēguši no Latvijas PSR teritorijas un vēl nav atgriezušies - lūdzu iesniegt izlemšanai Latvijas PSR Ministru Padomei Jūsu priekšlikumus par šo īpašumu ieskaitīšanas iespēju valsts fondā.

Kā Jums ir zināms, likumdošanas kārtībā ir atrisināts jautājums par vācu fašistisko okupantu rokaspuišu un kopā ar viņiem aizbēgušo personu, kas pametuši savas saimniecības laukos, ieskaitīšanu valsts kontā, taču nav atrisināts jautājums par šo pašu personu mājīpašumiem, kas atrodas Latvijas PSR pilsētās, sakarā ar ko radinieki pretendē uz šo īpašumu mantošanas kārtībā.

Vienlaicīgi lūdzu atrisināt jautājumu, vai drīkst šo īpašumu nacionalizēt, pamatojoties uz Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija 1940.gada 28.oktobra dekrēta 3.pantu.

Jūsu atbildi gaidu līdz 1947.gada 1.martam.

Latvijas PSR Ministru Padomes lietu pārvaldnieks

I.Bastins“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 295.l., 74.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR TIESLIETU MINISTRA VIETAS IZPILDĪTĀJA 1947.GADA
3.MARTA ATBILDE LPSR MP LIETU PĀRVALDNIKAM
I.BASTINAM PAR PAMESTĀ ĪPAŠUMA IZMANTOŠANU**

SLEPENI
Latvijas PSR

Tieslietu ministrija

Rīgā, 1947.g. 3.martā.
Nr.71-s
Eks.Nr.1

Latvijas PSR Ministru Padomes lietu pārvaldniekam
Uz 1947.g. 26.februāra Nr. 197-s

“Jautājumā par to personu nekustamo īpašumu, kas kopā ar vācu okupantiem aizbēgušas no Latvijas PSR pilsētām, uzskatu, ka šajā gadījumā pilnīgi pareizi būs pielietot Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija 1940.gada 28.oktobra dekrēta 3.panta a. punktu.

Kas attiecas uz pārējo īpašumu, izņemot nekustamo (ēkas), tad šajā gadījumā, lai galīgi noformētu valsts tiesības uz kopā ar fašistiskajiem okupantiem bēgot īpašnieku pamesto īpašumu, nepieciešams pielietot PSRS Finanšu TK 1943.g. 31.maija instrukciju Nr. 311, kuras 2. p. noteikta kārtība, ka par bezsaimnieka īpašumu ir jāatzīst īpašums, kura īpašnieks “atstājis PSRS robežas bez attiecīgo varas iestāžu atļaujas, vai aizbēdzis no konkrētās vietas nezināmā virzienā”.

Tādēļ, tā kā finanšu orgāni ir atzinuši un noteikuši, ka mantas īpašnieks ir aizbēdzis, tad šī manta neapstrīdami nonāk valsts rīcībā un nekādas mantošanas tiesību normas nav piemērojamas attiecībā uz radiniekiem, jo gan vienā, gan otrā gadījumā mājīpašumu nacionalizācija un valsts finanšu orgānu pamestās bezsaimnieka mantas pieņemšana notiek represiju veidā un sūdzības attiecībā uz minēto mantu tiek izskatītas atbilstoši PSRS Finanšu TK instrukcijai Nr. 34.

Latvijas PSR tieslietu ministra vietā

(paraksts nesalasāms)“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 295.l., 75.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR MP LIETU PĀRVALDNIKA I.BASTINA 1947.GADA
4.APRĪĻA ZIŅOJUMS LPSR PROKURORAM A.MIŠUTINAM PAR
LPSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA VIEDOKLI
ATTIECĪBĀ UZ PAMESTO NAMĪPAŠUMU IZMANTOŠANU

SLEPENI

Eks.Nr.1

Nr. 370-s

1947.gada 4.aprīlī.

Latvijas PSR prokuroram
b.A.I.Mišutinam

“Līdz ar šo nosūtot Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija 1947.g. 27.marta vēstules Nr. 3-440 kopiju par Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija 1940.gada 29.oktobra dekrēta “Par lielo namīpašumu nacionalizāciju” piemērošanu kopiju, lūdzu izteikt Jūsu domas par šāda izskaidrojuma pareizību.

No šī izskaidrojuma izriet, ka kopā ar vācu fašistisko karaspēku aizbēgušo personu šeit palikušiem radniekiem ir tiesības uz pēdējo īpašumu.

Pielikums: uz 2 lapām.

Latvijas PSR Ministru Padomes lietu pārvaldnieks

I.Bastins“

LVA, 270.f., 1-s.apr., 295.l., 82.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA PRIEKŠSĒDĒTĀJA
A.KIRHENŠTEINA UN LPSR APP SEKRETĀRA K.PRIEŽES
1947.GADA 27.MARTA ZIŅOJUMS LPSR MP
PRIEKŠSĒDĒTĀJAM V.LĀCIM PAR PAMESTO NAMĪPAŠUMU
PĀREJU VALSTS ĪPAŠUMĀ

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika
Augstākās Padomes Prezidijs
Rīgā, Jēkaba ielā 11
Nr. 3-440

1947.g. 27.martā.

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam
b. V.Lācim

“Sakarā ar Latvijas PSR Ministru Padomes š.g. 3.marta
iesniegumu jautājumā par Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
1940.g. 28.oktobra dekrēta “Par lielo namīpašumu nacionalizāciju” 3.panta
“a” pk. piemērošanu, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs paskaidro
sekojošo:

1940.g. 28.oktobra dekrēts “Par lielo namīpašumu
nacionalizāciju” uzskatāms par VIENREIZĒJU nacionalizācijas aktu,
sakarā ar ko jautājumi, kas rodas minētā dekrēta piemērošanā, apsverami,
izejot no apstākļiem dekrēta IZDOŠANAS-IZVEŠANAS laikā. Saskaņā
ar 1940.g. 28.oktobra dekrēta 3.panta “a” pk. nacionalizācijai pakļauti
namīpašumi (neatkarīgi no laukuma platības), kuru īpašnieki AIZBĒGUŠI
uz ārzemēm. Še domāti tādi namīpašumi (nami), kuru īpašnieki dekrēta
IZDOŠANAS laikā BIJA AIZBĒGUŠI uz ārzemēm un tādā kārtā pametuši
savus namīpašumus. Tāpēc 1940.g. 28.oktobra dekrēta 3.panta “a” pk.
noteikumi NAV ATTIECINĀMI uz tiem īpašumiem (namiem), kuru
īpašnieki AIZBĒGUŠI uz ārzemēm PĒC minētā dekrēta izdošanas-
izvešanas, sevišķi zīmējoties uz laiku PĒC vācu okupantu padzišanas no
mūsu republikas teritorijas. Jautājumi par šādu namīpašumu pāreju valsts
īpašumā kārtojami saskaņā ar attiecīgajiem spēkā esošiem Vissavienības
un republikas nozīmes likumdošanas aktiem par bezsaimnieku īpašumiem.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs
Prof. Dr. A.Kirhenšteins

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija sekretārs

K.Prieže“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 295.l., 78.-79.lp. Oriģināls.

**LPSR PROKURORA A.MIŠUTINA 1947.GADA 15.APRĪĻA
ZIŅOJUMS LPSR MP LIETU PĀRVALDNIKAM I.BASTINAM
JAUTĀJUMĀ PAR BEZSAIMNIEKA MANTAS IZMANTOŠANU**

PSRS prokuratūra
Latvijas PS Republikas
prokurors

Rīgā, 1947.g. 15.aprīlī.
Nr 15-747-s

SLEPENI

LPSR Ministru Padomes lietu pārvaldniekam
b. I.I.Bastinam

Uz Nr. 370-s

“Saskaņā ar Latvijas PSR Konstitūcijas 31.pantu, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs dod Latvijas likumu izskaidrojumu.

Saskaņā ar PSRS Konstitūcijas 20.pantu, ja savienotās republikas likums nesaskan ar Vissavienības likumu, darbojas Vissavienības likums.

Saskaņā ar PSRS TKP 1943.gada 17.aprīļa lēmumu Nr.404, par bezsaimnieka mantu uzskatāma arī manta, vērtslietas un naudas līdzekļi, kuru īpašnieks gan zināms, bet ir atstājis PSRS bez attiecīgo orgānu atļaujas vai devies no attiecīgās vietas nezināmā virzienā.

Saskaņā ar šo lēmumu jārisina jautājumi par to personu namīpašumiem, kas aizbēguši uz ārzemēm pēc vācu okupantu padzišanas, pāriešanu valsts īpašumā.

Pamatojoties uz minēto, uzskatu, ka, tā kā pilsoņi, kas aizbēguši kopā ar vācu fašistisko karaspēku, zaudē tiesības uz pamesto īpašumu, tad arī palikušajiem radniekiem nav mantošanas tiesību uz aizbēgušo pilsoņu īpašumu.

*Latvijas PSR prokurors
2.klases Valsts justīcijas padomnieks*

Mišutins“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 295.l., 83.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

LPSR AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA PRIEKŠSĒDĒTĀJA
VIETNIEKA K.CELOVA 1948.GADA 12.NOVEMBRA ZIŅOJUMS
LPSR MP PRIEKŠSĒDĒTĀJAM V.LĀCIM PAR LPSR APP
LĒMUMA PROJEKTA "PAR NO LATVIJAS PSR
ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ IZSŪTĪTO PERSONU ĪPAŠUMU"
NOSŪTĪŠANU

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika
Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētāja vietnieks

Nr. 698

1948.g 12.novembrī.

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam
b. V.Lācim

"Nosūtu Jums saskaņošanai Latvijas PSR Augstākās Padomes
Prezidija lēmuma projektu "Par no Latvijas PSR administratīvā kārtā
izsūtīto personu īpašumu", kas izstrādāts saskaņā ar Latvijas PSR Ministru
Padomes 1948.gada 28.jūlija lēmumu Nr.884.

Atbildi gaidām 1948.gada 20.novembrī.

Pielikums: saskaņā ar tekstu uz vienas lapas.

*Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
priekšsēdētāja vietnieks*

K.Celovs"

LVA, 270.f., 1.s.apr., 344.l., 7.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b. Guļņickim, Audriņam, Ivanovam dot slēdzienu.

15.11.48.

V.Lācis.

b.b. Ivanovam, Tabakam steidzami dot slēdzienu.

16.11.47.

Paraksts nesalasāms.

**LPSR AUGSTĀKĀS TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA J.GRĪNBERGA
1948.GADA 15.NOVEMBRA ZIŅOJUMS LPSR APP
PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKAM K.CELOVAM JAUTĀJUMĀ
PAR IZSŪTĪTO MANTAS IZMANTOŠANU**

Latvijas PSR
Augstākā tiesa
Rīgā, Brīvības bulvārī Nr.8

Nr.146

1948.g. 15.novembrī.

SLEPENI

Eks.Nr.1

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
priekšsēdētāja vietniekam
b. Celovam

“Saskaņā ar PSRS Finanšu tautas komisariāta 1943.gada 31.maija instrukcijas Nr.311 2. par bezsaimnieka īpašumu uzskatāms jebkurš īpašums, kura īpašnieks nav zināms, kā arī īpašums, kuram īpašnieka nav.

Administratīvā kārtā izsūtītās personas nevar uzskatīt par esošām bezvēsts prombūtnē, jo viņu atrašanās vieta zināma attiecīgajiem orgāniem. Tādēļ nav likumīga pamata uzskatīt šo īpašumu par bezsaimnieka īpašumu.

Domāju, ka pareizāk būtu šajā jautājumā izdot Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu par administratīvā kārtā izsūtīto personu īpašuma konfiskāciju.

Latvijas PSR Augstākās tiesas priekšsēdētājs

J.Grīnbergs“

LVA, 290.f., 1.s.apr., 140.l., 1.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b. Miezim. Lūzdu dot Ministru Padomes un prokuratūras atbildi, kad saņemsiet kopā ar šo vēstuli. 18.11.

Paraksts nesalasāms.

**LPSR APP 1948.GADA NOVEMBRA LĒMUMS "PAR
ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ NO LATVIJAS PSR IZSŪTĪTO
PERSONU ĪPAŠUMU"**

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
lēmums

Par administratīvā kārtā no Latvijas PSR izsūtīto personu īpašumu

Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes
Prezidijs nolemj:

"1. Noteikt, ka administratīvā kārtā no Latvijas PSR izsūtīto personu
īpašums no izsūtīšanas brīža pielīdzināms bezsaimnieka īpašumam.

2. Šā lēmuma piemērošanā stingri ievērot PSRS Tautas Komisāru Padomes
1943.gada 17.aprīlī apstiprināto nolikumu Nr.404 "Par kārtību, kādā
uzskaitāms un izmantojams nacionalizētais, konfiscētais, bezīpašnieka
(bezmantinieku) un bezsaimnieka īpašums".

*Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
priekšsēdētājs prof.dr.*

A.Kirhenšteins

*Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
sekretārs*

K.Gailis"

Rīgā,
1948.gada " " novembrī.

LVA, 270.f., 1.s.apr., 344.l., 8.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR PROKURORA A.MIŠUTINA 1948.GADA 23.NOVEMBRA
ZIŅOJUMS LPSR APP PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKAM
K.CELOVAM JAUTĀJUMĀ PAR LPSR APP LĒMUMA
PROJEKTU "PAR ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ NO LATVIJAS PSR
IZSŪTĪTO PERSONU ĪPAŠUMU"**

PSRS prokuratūra
Latvijas PS Republikas
prokurors

Rīgā, 1948.g. 23.11.
Nr.3538

SLEPENI

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
priekšsēdētāja vietniekam b.Celovam

"Sakarā ar Jūsu 1948.g.12.novembra vēstuli Nr.698, kurā Jūs lūdzat dot atzinumu par Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija lēmuma projektu "Par administratīvā kārtā no Latvijas PSR izsūtīto personu īpašumu", paziņoju:

1. Uzskatu, ka nepieciešams mainīt Jūsu ieteiktā projekta virsrakstu, lai precizētu to personu kontingentu, uz kuru īpašumu jāattiecinā šis lēmums.

No savas puses iesaku virsrakstu izteikt šādā redakcijā: "Par vācu tautības personu un vietējo pilsoņu īpašumu, kuri administratīvā kārtā izsūtīti no Latvijas PSR par padomju varai naidīgu darbību".

2. Sakarā ar to projekta 1.punktu es uzskatītu par nepieciešamu izteikt šādā redakcijā:

1) noteikt, ka to vācu tautības personu un vietējo pilsoņu īpašums, kuri administratīvā kārtā izsūtīti no Latvijas PSR par padomju varai naidīgu darbību, uzskatāms par nacionalizētu no izsūtīšanas brīža un ieskaitāms valsts īpašuma fondā.

3. Uzskatu, ka lēmuma projekta 2.punkts var palikt Jūsu piedāvātajā redakcijā.

*Latvijas PSR prokurors
2.klases valsts justīcijas padomnieks*

A.Mišutins

LVA, 270.f., 1.s.apr., 140.l., 2.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā: Pēc Min.Pad. atbildes saņemšanas dot man.
25.11. *Paraksts nesalasāms.*

**LPSR MP LIETU PĀRVALDES JURIDISKĀS GRUPAS
PRIEKŠNIEKA AUDRIŅA 1948.GADA 23.NOVEMBRA
ZIŅOJUMS LPSR MP PRIEKŠSĒDĒTĀJAM V.LĀCIM
JAUTĀJUMĀ PAR LPSR APP LĒMUMA PROJEKTU "PAR
ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ IZSŪTĪTO PERSONU ĪPAŠUMU"**

SLEPENI

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam
biedram V.T.Lācim

Jautājumā par Latvijas PSR Augstākās Padomes
Prezidija lēmuma projektu "Par administratīvā
kārtā izsūtīto personu īpašumu"

Lēmuma projekta pirmais punkts nosaka, ka no Latvijas PSR administratīvā kārtā izsūtīto personu īpašums no izsūtīšanas brīža tiek pielīdzināts bezsaimnieka īpašumam.

Pielīdzinādami administratīvā kārtā izsūtīto personu īpašumu bezsaimnieka īpašumam, lēmuma projekta autori, acimredzot, ir gribējuši vienkāršot kārtību, kādā šis īpašums nododams valsts orgāniem. Kārtība, kādā ieteikts nodot administratīvā kārtā izsūtīto personu īpašumu, ir pretrunā KPFSR Civilkodeksa 68.pantam. Saskaņā ar minēto pantu par bezsaimnieka īpašumu atzīstams tikai tāds, kura īpašnieks nav zināms, kā arī bezsaimnieku īpašuma gadījumā, ja īpašnieks ir miris vai atrodas bezvēsts prombūtnē. Šajā konkrētajā gadījumā administratīvā kārtā izsūtīto personu atrašanās vieta ir zināma Latvijas PSR Valsts drošības ministrijai. Tā kā šo īpašumu nav konfiscējušas tiesas iestādes, tad administratīvi izsūtītās personas nāves gadījumā īpašumam jāpāriet mantojumā šās personas radniekiem, kā tas noteikts saskaņā ar Civilkodeksa 418.pantu. Tikai gadījumā, ja mantinieki no šā īpašuma atsakās vai tādu nav, tas pāriet valsts īpašumā.

Tādēļ, ja Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs pieņemtu lēmumu projektā fiksētajā redakcijā, tas būtu pretrunā ar Civilkodeksa 12., 68. un 418.pantu.

Ja projekta autori ir domājuši pie administratīvā kārtā izsūtīto personu radniekiem palikušā īpašuma atsavināšanu, tad Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijam vajadzētu pieņemt lēmumu par nacionalizāciju.

Ja runa ir tikai par to personu īpašumu, kas miruši izsūtījumā un kuriem nav mantinieku, tad Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija speciāla lēmuma pieņemšana nav nepieciešama, jo šajā gadījumā finansu

orgāniem šis īpašums ir jāpārņem Civilkodeksa 433.pantā noteiktajā kārtībā.

Bez tam, šajā jautājumā būtu nepieciešams saņemt Latvijas PSR valsts drošības ministra slēdzienu.

*Latvijas PSR Ministru Padomes Lietu pārvaldes
juridiskās grupas priekšnieks*

Audriņš

LVA, 270.f., 1.s.apr., 344.l., 5.-6.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā: b. Audriņam. Jāsaģatavo slēdziens atbildei LPSR Augstākās Padomes Prezidijam. *V.Lācis*. 29.XI.48.

LPSR MP PRIEKŠSĒDĒTĀJA V.LĀČA 1948.GADA 11.DECEMBRA ZIŅOJUMS LPSR AP PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKAM K.CELOVAM JAUTĀJUMĀ PAR LPSR APP LĒMUMA PROJEKTU "PAR ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ NO LATVIJAS PSR IZSŪTĪTO PERSONU ĪPAŠUMU"

SLEPENI

Rīgā

1948.g. 11.decembrī.
Nr. 12/1325-s

Latvijas PSR Augstākās Padomes priekšsēdētāja vietniekam
biedram K.J.Celovam

"Latvijas PSR Ministru Padome uzskata, ka Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija lēmuma projekta "Par administratīvā kārtā no Latvijas PSR izsūtīto personu īpašumu" pirmais punkts formulējams šādi: "Noteikt, ka administratīvā kārtā no Latvijas PSR izsūtīto personu īpašums, ja tas nav nodots glabāšanā šo personu tuvākajiem radniekiem, vai administratīvā kārtā izsūtītās personas nāves gadījumā, ja nav likumīgu mantinieku, - tiek pielīdzinātas bezsaimnieka īpašumam."

Sakarā ar lēmuma projekta otro punktu piezīmju nav.

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs

V.Lācis

LVA, 270f., 1.s.apr., 344.l., 4.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā: *Bastins*. 11.12.48.

LPSR AP DEKRĒTA PROJEKTS 1949.GADA MARTĀ "PAR TO VĀCU TAUTĪBAS PERSONU UN CITU PILSOŅU ĪPAŠUMU, KURI ADMINISTRATĪVĀ KĀRTĀ IZSŪTĪTI NO LATVIJAS PSR PAR PADOMJU VARAI NAIDĪGU DARBĪBU 1940.-1941.GADĀ".

Projekts

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
dekrēts

Par to vācu tautības personu un citu pilsoņu īpašumu, kuri administratīvā kārtā izsūtīti no Latvijas PSR par padomju varai naidīgu darbību 1940.-1941.g.

Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes Prezidijs nolemj:

1. Noteikt, ka to vācu tautības personu un citu pilsoņu īpašums, kas administratīvā kārtā izsūtīti no Latvijas PSR par pretpadomju darbību 1940.-1941.g., ir nacionalizējams un ieskaitāms valsts īpašuma fondā.
2. Šā dekrēta piemērošanā stingri ievērot PSRS Tautas Komisāru Padomes 1943.gada 17.aprīlī apstiprināto nolikumu Nr.404 "Par kārtību, kādā uzskaitāms un izmantojams nacionalizētais, konfiscētais, bezsaimnieka un bezmantinieku īpašums".

*Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
priekšsēdētājs*

prof.dr. A.Kirhenšteins

*Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija
sekretārs*

R.Gailis

Rīgā,
1949.g. " " martā.

LVA, 290.f., 1.s.apr., 140.l., 5.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

1949.gada 25.marta aizvesto mantas uzskaite un realizācija

LPSR MINISTRU PADOMES LĒMUMS PAR IZSŪTĪTO MANTAS KONFISCĒŠANU UN IZLIETOŠANU

PILNĪGI SLEPENI

Eks. Nr.1

Latvijas PSR Ministru Padomes
Lēmums Nr.297-ps

Izejošais Nr.24-ps
1949.g.25.III

1949.gada 24.martā.

“Papildinot Latvijas PSR Ministru Padomes 1949.gada 17.marta lēmumu Nr.282-ps un saskaņā ar PSR Savienības Ministru Padomes 1949.gada 29.janvāra lēmumu Nr.390-138-ps, Latvijas PSR Ministru Padome nolemj:

1. Izsūtāmo īpašumu, izņemot to īpašumu, kuru izsūtāmie ņem līdz, konfiscēt.

Izsūtāmo īpašumu izlietot parādu un valsts saistību kārtējo maksājumu dzēšanai; pēc parādu un kārtējo maksājumu dzēšanas daļu īpašuma (dzīvojamās un saimniecības ēkas, ražošanas uzņēmumi, lauksaimniecības un amatniecības inventārs, kā arī lopi) ir jānodod bez atlīdzības kolhoziem un tā ir jāieskaita nedalāmajā fondā.

Pārējais īpašums un kartupeļi ir jānodod finansu orgāniem realizācijai.

Pārtikas graudi, lopbarības graudi un tehniskās kultūras ir jānodod valstij (Labības sagādes kantorim).

2. Konfiscētā īpašuma aprakstīšanu, saglabāšanu un realizāciju uzdot apriņķu un pagastu izpildu komitejām. Lai veiktu konfiscētā īpašuma aprakstīšanu un nodrošinātu tā saglabāšanu, apriņķu un pagastu darbaļaužu deputātu padomju izpildu komitejas nozīmē atbildīgos pilnvarotos un tiem palīgā no aktīva skaita piešķir nepieciešamo cilvēku daudzumu.

3. Lai veiktu izsūtamajiem konfiscētā īpašuma aprakstīšanas, realizācijas un saglabāšanas darbu, nozīmēt Latvijas PSR Ministru Padomes pilnvarotos pa aprīņķiem saskaņā ar pielikumu.*

Latvijas PSR Ministru Padomes
priekšsēdētājs

V.Lācis

Latvijas PSR Ministru Padomes lietu
pārvaldnieks

I.Bastins

LVA, 270.f., 1.s.apr., 406.l., 189.lp. **Origināls.**

Tulkojums no krievu valodas.

* Pagaidām arhīvos nav izdevies atrast.

LK(b)P CĒSU APRIŅĶA KOMITEJAS UN APRIŅĶA DARBAĻAUŽU DEPUTĀTU PADOMES IZPILDU KOMITEJAS PILNVAROTĀ M.EGLIŠA ZIŅOJUMS PAR DEPORTĀCIJAS NORISI KŪDUMA PAGASTĀ

LK(b)P Cēsu aprīņķa komitejai un Cēsu aprīņķa darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejai

Egliša Mārtiņa Mārča d.
ziņojums

Par izvesto darbu Kūduma pagastā sakarā ar kulaku ģimeņu pārvietošanu

“Iebraucu Kūduma pagastā 25.03. plkst 3.30 no rīta. Tūliņ stājos sakaros ar pagasta partorgu un operatīvās grupas karaspēka virsniekiem, lai saskaņotu darbu un panāktu vienlaicīgu un sekmīgu uzdevuma veikšanu. Pēc dotiem norādījumiem man bija jāizved ar aktīvu izskaidrošanas darbs un jādod norādījumi par aizvesto budžu saimniecību āprakstīšanu, bet šeit nepanācu vienošanos. Grupas virsnieki ar kapteini Tarasovu priekšgalā man aizliedza šādu kopēju instruktāžu izvest, varēju instruēt tikai tos aktivistus, kas bija piekomandēti katrai grupai atsevišķi, kad tie tieši izgāja izpildīt uzdevumu.

Dotos norādījumus par vienlaicīgu saimniecību aprakstīšanu šie aktivisti nebij izpildījuši, jo karaspēka grupas vadība pēc sava uzdevuma izpildīšanas tos vienkārši vedusi sev līdz. Tamdēļ aizvesto budžu saimniecības varējām aprakstīt tikai pēc tam, kad šī karaspēka grupa savu uzdevumu bija izpildījusi. Lai nodrošinātu aprakstāmo saimniecību mantu

no izzagšanas, tūlīņ tur nosūtījām uzticamus aktīvistus kā sargus. Pēc tam sastādījām 2 komisijas, kuras sāka aprakstīšanu. Šīs komisijas savu darbu beidza 27.martā. Slikti gāja ar mantas novērtējuma un nodošanas aktu sastādīšanu, jo šeit mums bija jāstrādā tikai vienai komisijai, jo Patērētāju biedrība bija atsūtījusi tikai vienu pārstāvi. Tāpat strādāja tikai viens finanču daļas pārstāvis. Šos aktus tamdēļ beidzām sastādīt tikai 30.martā. Pa visu šo laiku mantas zagšanas jeb izvazāšanas gadījumi netika konstatēti.

Pavisam pēc mums dotiem norādījumiem mums bija jāapraksta 11 saimniecības, no kurām aprakstījām 9 saimniecības. 2 saimniecības nevarējām aprakstīt tamdēļ, ka no šīm saimniecībām visa manta bija jau izņemta 1948.gada rudenī par valsts nodokļu nenomaksāšanu. Divas saimniecības aprakstījām, bet tā kā abās šajās saimniecībās pārvietojamie budži ir gados veci un operatīvā grupa tos atstāja mājās, sakarā ar to mēs arī mantu novērtējuma un pārdošanas aktu pagaidām nesastādījām. Vienā no šīm saimniecībām "Svikas", aprakstot mantu labības šķūnī, noslēptu, iekrautu malkā atradām vācu armijas motocikletu, apm. 350 kub.cent. lielu. Šo motocikletu nogādājām izpildu komitejā, kur viņš arī tagad atrodas.

Vairāk starpgadījumu nebija, izņemot ar operatīvās grupas karavīriem. 27.martā, ierodoties izbēguša budža Dzirmes "Kājas" mājās, ieraudzījām atlauztu bišu stropu un ap to sniegā nosalušu lielu vairumu bišu. Kad prasījām šinīs mājās dzīvojošam īmiekam pilsonim Ķiplokam, kas izlauzis bišu stropu, viņš mums stāstīja, ka to izdarījuši karavīri un izņēmuši no turienes medu(..), Ķiploka sieva arī stāstīja, ka tie paši karavīri viņai ar bērniem no mucas paņēmuši gaļu un istabā no galda - arī sviestu. Tur arī pavēlējuši izcept baltmaizi no izbēgušā budža saimniecībā atrastiem miltiem, tāpat arī kotletes. Pēc tam Ķiploks minētos produktus nogādājis uz Kūduma tautas namu, kur dzīvoja minētie karavīri.

Partorgs Ivanovs žēlojās, ka viņam no telpām, kur dzīvoja karavīri, nozudis divritenis, kurš tur stāvējis visu ziemu. Par šiem gadījumiem ziņojām aprīņa izpildu komitejai. Šinī laikā personīgi piedalījās arī pie vairāku saimniecību aprakstīšanas, tāpat pie novērtēšanas.

Apbraukāju 11 saimniecības un izskaidroju kolektīvo saimniecību priekšrocības, kā rezultātā šīs saimniecības arī iesniedza priekšlikumus uzņemt tās kolhozā. Piedalījās komjaunatnes sapulcē, kur uzņēma 6 biedrus. Tiku izvedis 2 aktīva sanāksmes, kurās izskaidroju aktuālos uzdevumus, mobilizēju to izpildi. Šeit klāt pievienoju arī 7 saimniecību aprakstīšanas aktus.

Eglītis M.

pilnvarotais Kūduma pagastā laikā
no 24.03.-1.04.1949.g."

**IZVILKUMS NO LK(b)P VALKAS APRIŅĀ KOMITEJAS
1949.GADA 30.MARTA LĒMUMA "PAR PASĀKUMIEM, LAI
PASTIPRINĀTU APSARDZI UN ĀTRĀK REALIZĒTU
KONFISCĒTO ĪPAŠUMU"**

(..)

“ 3. Pagastu izpildu komitejām un novērtēšanas komisijām triju dienu laikā novērtēt darba un produktīvos lopus, lopbarību u.t.t., pēc tam to nodot kolhoziem un padomju saimniecībām.

4. Uzdot apriņķa finansu nodaļai (Šneidermanis), pagasta izpildu komitejām, partijas pirmorganizācijām, partorgiem visīsākajā laikā kopīgi ar komisijām uzskaitīt visu konfiscēto īpašumu (mēbeles, apavus, apģērbu, traukus u.c.) un nodot pret aktu patērētāju biedrībām un invalīdu arteļiem drīzākai realizācijai, tos brīvi pārdodot iedzīvotājiem.

5. Pagasta izpildu komitejām, partijas pirmorganizācijām un pagastu partorgiem nekavējoties organizēt pēc aktiem (pagastu komisiju aktiem) visa pārtikas, labības, miltu un sēklas materiāla nodošanu graudu sagādes punktiem. Šo darbu pabeigt līdz 1949.gada 5.04.

6. Uzdot apriņķa sagādes daļai (Kēlle), pagastu izpildu komitejām, partijas pirmorganizācijām un partorgiem pilnīgi dzēst iepriekšējo gadu parādus no kulaku saimniecībām par lopkopības produktiem. Dzēšanu izdarīt pagasta izpildu komitejām (..), nododot putnus, izbrāķētos lopus un cūkas (..).

7. Uzdot apriņķa finansu nodaļai (Šneidermanis), pagastu izpildu komitejām, partijas pirmorganizācijām un pagastu partorgiem pilnīgi dzēst nodokļu un apdrošināšanas parādus, kas skaitās kulakiem, realizējot mājturības un citu īpašumu.

8. Konfiscēto vilnu un ādas pēc aktiem nodot lopkopības produktu sagādes daļai (..).

11. Komandēt uz pagastiem palīgā pagastu darbiniekiem (..) partijas un pagasta aktīvistus, lai rūpīgi uzskaitītu un realizētu konfiscēto īpašumu (..). “

LVA, PA-128.f., 6.apr., 4.l., 157.lp. Oriģināls.
Tulkojums.

DAUGAVPILS PILSĒTAS FINANSU NODAĻAS VADĪTĀJA SEROVA ZIŅOJUMS PAR IZSŪTĪTO MANTAS REALIZĀCIJU

Latvijas PSR finanšu ministram
b. Lecim

“Jautājumā par īpašuma konfiskāciju administratīvi izvestajām personām Daugavpils pilsētas finanšu nodaļa ziņo sekojošo:

Šo personu izvešanas brīdī pilsētas finanšu nodaļa nekā nezināja un pat es šajās dienās biju izsaukts uz LK(b)P Centrālo komiteju. Īpašuma konfiskācijas jautājums bija uzdots izpildu komitejai, lai vēlāk to nodotu pilsētas finanšu nodaļai, bet tā to nodotu tirdzniecības organizācijām realizācijai.

Pēc manas atbraukšanas no Rīgas es konstatēju, ka īpašums no vairākiem dzīvokļiem bija savests pilsētas izpildu komitejas noliktavās un tā pārvešana bija pārtraukta. No pārējiem dzīvokļiem īpašums tika nodots pilsētas tirdzniecības nodaļai. Par īpašuma izvešanu no dzīvokļiem pilsētas izpildu komiteja izskaidroja ar lielo vajadzību pēc apdzīvojamās platības, bet iemitināt ģimeņus dzīvokļos ar tur palikušo mantu pilsētas izpildu komiteja neuzdrošinājās. Tā rezultātā visa savestā īpašuma vērtība bija 10 tūkstoš rubļi. Pieņemšanu no pilsētas izpildu komitejas pilsētas finanšu nodaļa veica atsevišķi par katru ģimeni un tā rezultātā parādījās iztrūkums par 1350 rubļiem (...). Pavisam konfiscētais īpašums ir jārealizē par 39,8 tūkstoš rubļiem, no kuriem ir realizēts par 21,3 tūkstoš rubļiem.

*Pilsētas finanšu nodaļas vadītājs, finanšu dienesta
3.ranga vecākais padomnieks*

Serovs“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l., 160.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

NORAKSTS NO NORAKSTA

Mantu novērtējuma un nodošanas akts.*

“1949.gada 6.aprīlī komisija, kurā ietilpst šādi pārstāvji: no Bauņu pagasta izpildu komitejas b.Ratnieks Arnolds, no Finanču nodaļas Lapiņš Konstantīns un no tās organizācijas, kas pieņēmusi mantas, b.Simsons Žanis, pieņēma un novērtēja mantas, kas pieder Rullis Hermīnei ar dzīves vietu Bauņu pagasta “Teronās” un nodeva pārstāvim Bauņu pagastā Matišu Patērētāju b-bā b. Simsons Žanim.

Mantas vai lopu nosaukums	Skaitis	Lietošanas derīgums	Mantas novērtējums [rbļ.]
1. Drēbju skapis (finierēts ar spoguli)	1	75%	300.-
2. Drēbju skapis (tumši brūns, 2 duru, nolietots)	1	25%	25.-
3. Gulta t. brūnā krāsā, nolietota	1	25%	15.-
4. Spalvu pēlis	1	25%	15.-
5. Gultas (salmu) matracs	1	10%	5.-
6. Rokas šujamā mašīna	1	50%	150.-
7. Rokas dzirnaviņas	1	50%	15.-
8. Galda stikla lampas	2	50%	15.-
9. Galds vienkāršs (nolietots)	1	25%	15.-
10. Sienas pulkstenis (bojāts) bez bumbām	1	10%	15.-
11. Atpūtas krēsls (mājas darba, nolietots)	1	15%	10.-
12. Vasaras kleitas (nolietotas)	3	15%	35.-
13. Galda (tamborēti) celiņi	2	50%	10.-
14. Paplāte, niķelēta, maza	1	15%	5.-
15. Krēsli, vienkārši (nolietoti)	2	25%	10.-
16. Čuguna katliņš (nolietots)	1	30%	10.-
Kopā:			650.-

Pavisam pēc šī akta pieņemti un nodoti komisijas realizācijā un saņemtā nauda iemaksājama valsts ienākumos obligātās apdrošināšanas maksājumos.

Priekšmeti kopsummā par seši simti piecdesmit rubļiem.

Akts sastādīts 2 eksemplāros:

Mantas nodeva: (paraksts)

Mantas pieņēma: (paraksts)

Pagasta izpildu komitejas pārstāvis: (paraksts)

Komisijas locekļi: (paraksti)

Noraksts pareizs:

Vec.valsts ieņēmumu inspektore: (paraksts)

Noraksts no noraksta pareizs:

Kadru sektora vadītāja (paraksts)“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1032.l., 36.lp. Noraksts.

* Tekstā saglabāts dokumenta sastādītāju rakstības stils

NORAKSTS NO NORAKSTA

Mantu novērtējuma un nodošanas akts.*

1949.gada 6.aprīlī komisija, kurā ietilpst šādi pārstāvji: no Bauņupagasta izpildu komitejas b.Ratnieks Arnolds, no Finanču nodaļas Lapiņš Konstantīns un no tās organizācijas, kas pieņēma mantas b. Raudiņš Pāvils - pieņēma un novērtēja mantas, kas pieder Rullis Hermīnei ar dzīves vietu Bauņu pagastā "Terunās"*** un nodeva pārstāvim Bauņu pagastā kolhozam "Plēsums" b.Raudiņam Pāvilam.

Mantas vai lopu nosaukums	Skaitis	Lietošanas derīgums	Mantas novērtējums rbļ.
1. Dzīvojamā (koka, celta) ēka	1	50%	5760.-
2. Kūts (koka, celta)	1	50%	2630.-
3. Klēts (koka, celta) ēka	1	50%	1130.-
4. Rija ar piedarbu (koka, celta) ēka	1	50%	4630.-

5. Gubenis-piebūve	1	50%	320.-
6. Malkas šķūnis ar koku aizžogotu stāvu	1	50%	460.-
7. Stallis (koka, celta ar akmeņu piebūvi)	1	50%	4440.-
8. Pirts (koka, celta) ēka	1	50%	440.-
9. Pagrabs (cementa, izliets) zem mājas	1	30%	130.-
10. Govs, slaucama 2.pienā, melna	1/250		500.-
11. Aitas, baltas	1/70		140.-
12. Vistas un gailis	7		28.-
13. Ekseļmašīna	1	50%	40.-
14. Transportkanna	1	30%	25.-
15. Piena kārstava	1	25%	5.-
16. Kāpostu ēvele	1	25%	15.-
17. Lini, nekultīti	200 kg		30.-
18. Siens un vasaras salmi	500 kg		10.-
Kopā:			20.733.-

Pavisam pēc šī akta nodoti un pieņemti par brīvu un saņemtās mantas vērtība ir ieskaitāma sava kolhoza nedalāmā kapitālā. Priekšmeti kopsummā par 20.733.- /divdesmit tūkstoši septiņi simti trīsdesmit trīs/ rubļiem.

Akts sastādīts 2 eksemplāros

Mantas nodeva: (paraksts)

Mantas pieņēma: (paraksts)

Komisijas locekļi: (paraksti)

Noraksts pareizs:

*Vec.valsts ieņēmumu inspektore:****

Noraksts no noraksta pareizs:

Kadru un sektora vadītāja : (paraksts) "

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1032.l., 35.lp. Noraksts.

* Tekstā saglabāts dokumenta sastādītāju rakstības stils

** Tā tekstā

*** Nav parakstījusi

1949.gada 14.aprīlī LPSR finansu ministrs V.Lecis un Valsts ieņēmumu pārvaldes priekšnieks P.Korobkins visiem aprīņķu finansu nodaļu priekšniekiem nosūtīja paraugus, pēc kādiem vajadzēja uzskaitīt izsūtīto mantu. Ziņas bija jāiesniedz līdz 1949.gada 23.aprīlim. Pieprasītās ziņas vajadzēja sniegt pa aprīņķiem, bet par pagastiem nē. Tomēr tika norādīts, ka esot jāsaģatavo ziņas arī par pagastiem.

Aina par izsūtīto mantas stāvokli uz 1949.gada 20.aprīli bija šāda:

Konfiscētā īpašuma nosaukums	Pavisam konfiscēts	Paredzēti pārdošanai	Jānodod kolhoziem
Zirgi	12 280	2560	7275
Govis	23 995	4629	14 739
Jaunlopi	13 653	2266	9023
Kumeļi	1606	229	1128
Cūkas	10 655	2911	497
Sivēni līdz 6 mēn.	8627	277	6184
Aitas un kazas	23 730	5811	12 596
Jēri līdz 1 gadam	10 110	135	8749
Lauksaimn mašīnas	6254	919	4253
t.sk.kuļmašīnas	399	94	303
t.sk.pļaujmašīnas	2772	54	2081
t.sk.sējmašīnas	1117	257	839
Lauksaimniecības inventārs	25 810	4125	18 506
t.sk.arkli	6010	716	51004

LVA, 270.f., 1.s.apr., 440.l., 8.,9.lp.

1949.gada 20.aprīlī LPSR finansu ministra vietnieks F.Monoilo nosūtīja ziņojumu LK(b)P CK sekretāram F.Titovam, kurā rakstīja: "Jūsu uzdevumā iesniedzu ziņas par administratīvi izsūtīto saimniecību (izņemot Limbažu apriņķi) lopiem, lauksaimniecības mašīnām un lauksaimniecības inventāru, kuru ir uzskaitījuši LPSR finansu orgāni. No iesniegtajiem datiem ir redzams, ka lielākā lopus, lauksaimniecības mašīnu un inventāra daļa (vairāk nekā 70 %) tiek nodota bez atlīdzības kolhoziem nedalāmā fonda papildināšanai.

Tādas pat ziņas F.Monoilo nosūtīja uz LK(b)P CK - Ļitvinovam un Baranovam, bet uz LPSR Ministru Padomi - M.Plūdonim, Ozoliņam un Guļņickim.

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l.,20., 22.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR Finansu ministrijas 1949.gada 20.aprīlī apkopotās ziņas par aizvesto mantu bija tikai pagaidu dati. Vēlākajos mēnešos tās tika precizētas. Arī neskaidrību par šās mantas izlietošanu bija daudz.

JĒKABPILS APRIŅĶA FINANSU NODAĻAS VADĪTĀJAS V.ĀDAMSONES LŪGUMS LPSR FINANSU MINISTRIJAI

LPSR Finansu ministrijai

Atbilde uz Jūsu vēstuli Nr.94-s

1949.g. 17.maijā.

"Tūliņ pēc š.g. 25.marta, kad nācās realizēt pārvietoto pilsoņu konfiscētos īpašumus, nekādu noteiktu norādījumu no Finansu ministrijas nebija un vietējā apriņķa izpildu komiteja norādīja, ka, nododot kolhoziem lopus (zirgus u.c.), tie jānodrošina ar barību izmitināšanai līdz vasarai.

Sakarā ar to dažiem kolhoziem līdz ar lopiem ir nodoti arī lopbarības graudi, galvenām kārtām mistris.

Tagad šie lopbarības graudi ir izbaroti un tos vairs atpakaļ no kolhoziem nevar dabūt.

Lūdzu Jūsu norādījumus, kā rīkoties šinī gadījumā un kādu atlīdzību pieprasīt no kolhoziem.

Jēkabpils apriņķa finansu nodaļas vadītāja

V.Ādamsons

1949.g. 21.maijā."

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l., 63.lp. Oriģināls.

**TALSU APRIŅĀ FINANSU NODAĻAS VADĪTĀJA E. PLETERA
UN VALSTS IEŅĒMUMU SEKTORA PRIEKŠNIEKA
V.ANDERSONA ZIŅOJUMS LPSR FINANSU MINISTRIJAS
IEŅĒMUMU PĀRVALDEI**

“Sakarā ar ienākušajiem pieprasījumiem no saimnieciskajām organizācijām un lauksaimniecības arteļiem par administratīvi izsūtītajām personām pienākošās, bet neizmaksātās atlīdzības izsniegšanu uz izsūtīto personu pilnvaru pamata, finanšu nodaļa lūdz Valsts ieņēmumu pārvaldes paskaidrojumus šādos jautājumos:

1) Administratīvi izsūtītais ir bijis lauksaimniecības arteļa biedrs, viņam no arteļa pienākas par izstrādes dienām labība, kā arī atlīdzība naudā.

Vai lauksaimniecības artelis ir tiesīgs neizmaksāto pienākošos atalgojumu izsniegt administratīvi izsūtītā pilnvarotajai personai?

2) Mežrūpniecības saimniecības, kā arī pienotavas ir saņēmušas no administratīvi izsūtītajām personām pieprasījumus izsūtīt pa pastu tām pienākošās summas par meža darbiem un obligātās nodevās nodoto pienu.

Vai šādas izmaksas mežrūpniecības saimniecības un pienotavas ir tiesīgas izmaksāt vai arī šīs summas ir ieskaitāmas vietējā budžeta ieņēmumos?

*Talsu apriņķa finanšu nodaļas vadītājs
Valsts ieņēmumu sektora priekšnieks*

**E.Pleters
V.Andersons“**

LVA,327.f., 1.s.apr., 76.l., 114.lp. Oriģināls.

Tukojums no krievu valodas.

**LPSR PROKURORA ĻIPINA ZIŅOJUMS LPSR MINISTRU
PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKAM M.PLŪDONIM.**

LPSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietniekam M.Plūdonim
Nr.06 - 483

1950.gada 27.novembrī.

“LPSR prokuratūra ir saņēmusi pilsones Smilgas iesniegumu jautājumā par algas neizmaksāšanu par 1949.gada janvāra-februāra mēnešiem sakarā ar viņas izsūtīšanu 1949.gadā.

Saskaņā ar Latvijas Valsts izdevniecības vadības paskaidrojumiem algas summu, kura pienākas pils.Smilgai, LPSR Finanšu

ministrija uz LPSR prokuratūras pieprasījumu divas reizes ir atteikusi pils.Smilgai, atsaucoties uz PSRS Finanšu ministrijas 1949.gada 29.septembra paskaidrojumu Nr.29-262/8-s un uz PSRS Ministru Padomes 1949.gada 29.janvāra lēmumu Nr.390-138-ps.

Taču saskaņā ar šiem aktiem valsts un kooperatīvo organizāciju neizmaksātās summas personām par viņu izpildītiem darbiem vai nodoto lauksaimniecības produkciju ir paredzētas pārskaitīt Valsts ienākumu budžetā tikai tajos gadījumos, kad ir atbilstoša orgāna lēmums par īpašuma konfiskāciju norādītajām personām.

Tamdēļ LPSR Finanšu ministrijas atteikums izmaksāt darba algu pils.Smilgai, kura 1949.gadā ir administratīvi izsūtīta ārpus Latvijas, ir nepareizs un ir pretrunā ar likumu.

Pamatojoties uz teikto, es lūdzu LPSR Finanšu ministrijai dot norādījumu par V.Smilgai, kura atrodas: Amūras apgabala Vozžajevas stacijas graudkopības padomju saimniecībā, pienākošās algas izmaksāšanu.

Jūsu lēmumu šajā jautājumā lūdzu man paziņot.“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 612.l., 17.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR FINANŠU MINISTRA VIETNIEKA F.MONOILLO PASKAIDROJUMS

SLEPENI

Nr.267-s

1950.gada 30.novembrī.

LPSR Ministru Padomes Finanšu un kredīta iestāžu grupas
priekšniekam

b.N.Zaharovam

“Sakarā ar LPSR prokurora 1950.gada 27.novembra vēstuli Nr.06-483 paziņoju, ka LPSR Finanšu ministrija nevar izmaksāt pilsonei Smilgai pienākošos naudu no Latvijas Valsts izdevniecības sakarā ar šādiem PSRS Finanšu ministrijas norādījumiem:

1949.gada 9.maija Nr.29-106-ps:

“PSRS Finanšu Ministrija paziņo, ka ar PSRS Ministru Padomes 1949.gada 29.janvāra lēmumu Nr.390-138-ps izsūtītajiem bija atļauts ņemt līdzīviem personīgi piederošās vērtslietas, mājturības lietas (apģērbu, traukus, sīko lauksaimniecības, amatniecības un mājturības inventāru) un produktu

rezerves vienai ģimenei ar kopējo svaru 1500 kg. Pārējais īpašums un lopi jākonfiscē”.

Un 1949.gada 29.septembra norādījums Nr.29-262-ps, kurā teikts: “Tās summas, kuras valsts un kooperatīvās organizācijas ir palikušas parādā administratīvi izsūtītajām personām par viņu paveikto darbu vai nodoto lauksaimniecības produkciju, ir jāpārskaita valsts budžeta ienākumos, kad ir attiecīgās organizācijas lēmums par minētās personas īpašuma konfiskāciju”.

LPSR Finanšu ministra vietnieks

F.Monoilo“

LVA,270.f., 1.s.apr., 612.l., 16.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR FINANSU MINISTRA VIETNIEKA F.MONOILLO ZIŅOJUMS
PSRS VALSTS DROŠĪBAS MINISTRAM ABAKUMOVAM PAR
KONFISCĒTĀS MANTAS PIESAVINĀŠANOS**

SLEPENI

92-s

97-s

1949.gada 16.maijā.

PSRS valsts drošības ministram

b. Abakumovam

Kopija: PSRS finanšu ministra vietniekam

finanšu dienesta 1.ranga valsts

padomniekam

b. Urjupinam

“Pēc Cēsu apriņķa finanšu nodaļas ziņām, kulaku izsūtīšanas laikā no Latvijas PSR Cēsu apriņķa Raunas pagasta Valsts drošības ministrijas Pleskavas apgabala daļas vecākais leitnants b. Titovs, kurš piedalījās šajā operācijā, patvaļīgi paņēma un aizveda uz Pleskavu kulakiem konfiscēto īpašumu, kamēr finanšu nodaļa šo īpašumu vēl nebija aprakstījusi un nodevusi realizācijai tirdzniecības tīklā un konkrēti:

1. Raunas pagasta “Lisu” mājās no kulaka Kārļa Skostas:

Rakstāmgaldu - vienu - par 50 rbļ.
Rakstāmgalda krēslu - vienu - par 15 rbļ.
Ādas krēslus - 5 gabalus - par 10 rbļ.
Krēslus - 6 gabalus - par 5 rbļ.
Rokas šujmašīnu - vienu - par 50 rbļ.
Paklājus - 3 gabalus - par 5 rbļ.
Trimo (spoguļi) - vienu - par 50 rbļ.

Kopā par summu - 185 rbļ.

2. Raunas pagasta "Pekšu" mājās no kuļaka Pētera Šmidta:

Dīvānu - vienu - par 15 rbļ.
Krēslus - 2 gabalus - par 5 rbļ.
Velosipēdu - 1 gabalu - par 40 rbļ.
Kumodi - vienu - par 25 rbļ.

Kopā par summu - 85 rbļ.

Pavisam kopā par summu - 270 rbļ.

Novērtējumu izdarījis personīgi Titovs, bet nauda iemaksāta patērētāju biedrības kasē.

LPSR Finanšu ministrija, uzskatot vecākā leitnanta Titova rīcību par nelikumīgu, lūdz Jūs ieteikt VDM Pleskavas apgabala daļai, atņemt Titovam minēto īpašumu un nodot vietējām finanšu iestādēm realizācijai paredzētajā kārtībā, bet Titovam uzlikt sodu.

Par Jūsu norādījumu lūdzu mums paziņot.

Latvijas PSR finanšu ministra vietnieks

F.Monoilo

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l., 47.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

RĪGAS PILSĒTAS FINANSU NODALAS VADĪTĀJA K.SLAIDIŅA ZIŅOJUMS PAR SAREŽĢĪJUMIEM AR IZSŪTĪTO ĪPAŠUMA REALIZĀCIJU

Latvijas PSR Rīgas pilsētas
darbālaužu deputātu padomes
izpildu komitejas Finanšu nodaļa

SLEPENI

Nr. 05-159
Nr. 243

1949.gada 26.maijā.

Latvijas PSR finanšu ministram
b. Lecim

“Pamatojoties uz Kirova, Staļina un Ļeņina rajona finanšu nodaļu vadītāju ziņojumiem, Rīgas pilsētas finanšu nodaļa Jums paziņo, ka, realizējot administratīvi izsūtītām personām konfiscēto īpašumu, ir gadījumi, kad finanšu orgānos griežas tie pilsoņi, kuri ir saņēmuši orderus uz dzīvokļiem vai kuri izvirza pretenzijas uz to īpašumu, kurš atrodas dzīvokļos, bet tajā pat laikā īpašuma aprakstīšanas aktu rajonu izpildu komitejās nav.

Tādas prasības ir izskaidrojamas ar to, ka vairākos gadījumos, izsūtīt personas, viņu dzīvokļus bez īpašuma aprakstīšanas Valsts drošības ministrijas pārstāvji aizzīmogoja vai vienkārši aizslēdza.

Mīnam vairākas adreses, kurās nav īpašuma aprakstīšanas akta.

Kirova rajonā:

Avotu ielā Nr. 31, dz. 3.

Stabu ielā Nr. 46/48

Kirova ielā Nr. 87, dz. 4.

Ģertrūdes ielā Nr. 27, dz. 11.

Ļeņina rajonā:

Baldones ielā Nr. 12, dz. 1.

Kalnciema ielā Nr. 131, dz. 5.

Staļina rajonā:

Poruka ielā Nr. 18, dz. 1.

Komunāru bulvāris Nr. 11, dz.6.

Nav izslēgta iespēja, ka tādu dzīvokļu ir ievērojami vairāk, bet rajonu izpildu komitejas par tiem nekā nezin. Dažos no šiem dzīvokļiem jau ir iemitināti pilsoņi, bet īpašums tur vēl nav aprakstīts (piemēram, Poruka ielā Nr.18, dz.1).

Tads stāvoklis apgrūtina īpašuma uzskaiti un tā tālāko realizāciju, kā arī var radīt dažādas ļaunprātības.

Sakarā ar to, ka tuvojas beigām administratīvi izsūtīto personu īpašuma realizācija, ir ārkārtīgi vēlams atrast to īpašumu, par kuru rajonu izpildu komitejām nav aktu, Rīgas pilsētas finansu nodaļa lūdz Jūs tamdēļ izvirzīt atbilstošajām organizācijām jautājumu par iztrūkstošo aktu noformēšanu.

Rīgas pilsētas finansu nodaļas vadītājs

K.Slaidiņš

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l. 85., 86.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

CĒSU APRIŅĶA IZPILDU KOMITEJAS FINANSU NODAĻAS VALSTS IEŅĒMUMU SEKTORA VECĀKĀ INSPEKTORA JĀŅA EGLIŠA PASKAIDROJUMS

LPSR Finansu ministrijas Valsts ieņēmumu pārvaldes
revidentei

b.Ainārei

no Cēsu apriņķa izpildu komitejas finansu
nodaļas valsts ienākumu sektora
vecākā inspektora Jāņa Eglīša
Paskaidrojums

“Par man uzdoto jautājumu būtību varu paskaidrot sekojošo:

1949.gada 16.aprīlī saskaņā ar valsts ieņēmumu sektora priekšnieka A.Zaļaiskalna un apriņķa finansu nodaļas vadītāja P.Zariņa rīkojumu, kuriem savukārt šādu rīkojumu bija devis apriņķa izpildu komitejas priekšsēdētājs b.Freibergs, man bija jābrauc uz Raunas un Baiškalna pagastu, lai viņam izvēlētos un nocenotu īpašumu (mēbeles).

Tās pašas dienas rītā, pamatojoties uz minēto norādījumu, es kopā ar garnizona priekšnieka Šķlara un kapteiņa Ratušņaka sievām ar Cēsu garnizona karaspēka automašīnu, kurā bija arī viens seržants un viens kareivis, izbraucām uz Raunu. Atbraucot Raunā, augstāk minētās sievietes man paskaidroja, ka iepriekšējā dienā - š.g. 15.aprīlī b.Freiberga sieva pati personīgi vieglajā automašīnā jau bijusi Raunā un Baiškalna

pagastā izvēlēties sev nepieciešamās mēbeles un ka mēbeļu pirkšanu viņa uzdevusi pulkveža Šķļara sievai, iedodot viņai nepieciešamo naudas summu. Daļa no b.Freibergam speciāli izraudzītajām mēbelēm jau bija sanesta Raunas patērētāju biedrībā, bet otra daļa vēl bija uz vietas.

Kopā ar Raunas patērētāju biedrības pārstāvi b.Mucenieku, kurš pieņēma realizācijai īpašumu Baiškalna pagastā, mēs aizbraucām uz Baiškalna pagasta 2 vai 3 mājām (nosaukumu neatceros) un pēc Skļaras un Ratušņakas norādījuma seržants un kareivis iekrāva agrāk izraudzītās mēbeles mašīnā. Pēc tam atgriezāmies Raunā, un tur tika iekrautas tās mēbeles, kuras atradās patērētāju biedrības noliktavā.

Pavisam biedram Freibergam tika paņemtas šādas mēbeles:

1. Firmas "Dauker-Drezden" pianino, melns, maza izmēra, nolietojums - 30%, 1500 rbļ.
2. Ozolkoka bufete, brūna, pulēta, augšējā daļā stikla durtiņas, nolietojums - 40%, 400 rbļ.
3. Mikstais divāns, apšūts(..), nolietojums - 50%, 200 rbļ.
4. Kļavas koka krēsli, brūnā krāsā, pusmikstie, nolietojums - 30%, 4 gabali, 100 rbļ.
5. Pusotrvietīgas gultas ar atsperu matračiem, pulētas, ar vienu pēli, nolietojums - 20%, 500 rbļ.
6. Ziedu paliktņi melnā krāsā, 4 gabali, nolietojums - 30%, 20 rbļ.
7. Trīsdurvju skapis, gaiši dzeltenā krāsā, pulēts, nolietojums - 20%, 500 rbļ.
8. Spogulis ar izmēriem 1.2 reiz 0.5m ar tualetes galdiņu, pulēts, ar izvelkamu atvikni, nolietojums - 30%, 200 rbļ.
9. Apaļš galds ar atlauztu kāju, pulējums nobružāts, nolietojums - 70%, 30 rbļ.

Kopā: 3450 rbļ.

Par norādītajām mēbelēm pulkveža Šķļara sieva samaksāja Raunas patērētāju biedrībai pēc kvīts, kura bija izrakstīta uz kapteiņa Ratušņaka sievas vārda.

Reizē ar to es izdarīju norādīto mēbeļu pārcenošanu(..), lai palielinātu to vērtību, bet pianino cenu pazemināju no 2000 rbļ. uz 1500 rbļ(..). To dariju tamdēļ, ka pulkveža Šķļara sieva vairākkārt sūdzējās, ka nepietikšot naudas (..).

Eglītis. 1949.g. 14.07."

LVA, 327.f., 1.s.apr., 80.l., 90.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Līdzīgi aizvesto mantas izlaupišanas gadījumi notika arī daudzos citos pagastos un pilsētās. Vienā vietā vietējie varas vīri un pārcenošanas komisijas locekļi sev iepatikušās mantas vienkārši pievāca, bet citā - pazemināja to vērtību un "likumīgi" iegādājās par nieka grašiem.

**LPSR FINANSU MINISTRA VIETNIEKA, FINANSU DIENESTA
VECĀKĀ PADOMNIEKA V.ŠEĻEPOVA ZIŅOJUMS PSRS
FINANSU MINISTRA VIETNIEKAM, FINANSU DIENESTA
1.RANGA VALSTS PADOMNIEKAM F.URJUPINAM PAR
IZSŪTĪTO ĪPAŠUMA UZSKAITI UN REALIZĀCIJU**

SLEPENI

Nr.236-s

1949.gada 26.augustā.

PSRS finansu ministra vietniekam, finansu dienesta 1.ranga
valsts padomniekam

b.F.Urjupinam

"Uz Jūsu 1949.gada 2.jūnija pieprasījumu Nr.28-299 paziņoju, ka 1949.gadā republikas finansu orgāni ir ņēmuši uzskaitē administratīvi izsūtīto personu saimniecībās konfiscēto īpašumu pēc 13 723 aktiem ar pagaidu novērtējumu par summu 152 593 tūkstoš rubļiem, tajā skaitā: ēkas par summu 99 633 tūkstoš rubļi, lauksaimniecības inventārs par summu 5967 tūkstoš rubļi, lopus par 28 813 tūkstoš rubļiem, lopbarību par 1101 tūkstoš rubļi, graudus un lopbarības graudus par 1540 tūkstoš rubļiem un citu īpašumu par summu 15 539 tūkstoš rubļi.

1. Laika posmā līdz 1949.gada 1.jūlijam uzskaitītais īpašums ir realizēts par kopējo summu 100 292 tūkstoš rubļi, tajā skaitā nodots bez maksas kolhoziem nedalāmā fonda palielināšanai par 75 154 tūkstoš rubļiem un kā samaksu budžetā, lai dzēstu izsūtīto saimniecību nodokļu parādus par summu 12 286 tūkstoš rubļi. No kopējās realizētā īpašuma vērtības summas 1949.gada 2.ceturksnī budžetā ienāca 7660 tūkstoš rubļi.

2. Viss darbs īpašuma uzskaitē un realizācijā tiek veikts saskaņā ar PSRS Finansu tautas komisariāta 1943.gada 31.maija instrukciju Nr.311 par to, kā jāpiemēro Nolikums par kārtību, kādā ir jāuzskaita un jāizmanto nacionalizētais, konfiscētais, bezmantinieku un bezsaimnieku īpašums.

Ar LPSR Finanšu ministrijas aparāta spēkiem ir pārbaudīta valsts īpašuma uzskaitē un realizācija Rīgas, Liepājas un Daugavpils pilsētas finanšu nodaļās, Madonas, Cēsu, Talsu, Liepājas, Kuldīgas, Tukuma, Limbažu un Gulbenes apriņķa finanšu nodaļās.

Pārbaudē tika konstatēts:

- a) vairākos gadījumos īpašuma apraksta un novērtēšanas aktos netika izdarīts precīzs priekšmetu apraksts un to raksturojums;
- b) vairāki priekšmeti tikuši novērtēti par skaidri redzamām pazeminātām cenām. Tā, piemēram, Kuldīgas apriņķa finanšu nodaļā galds novērtēts par 3 rubļiem, Daugavpils pilsētas finanšu nodaļā - drēbju skapis par 450 rbļ., kaut patiesībā tā vērtība bijusi 3120 rbļ. Tukuma apriņķa finanšu nodaļās vadītājs devis norādījumu pārceņot 9 priekšmetu guļamistabas garnitūru, kura veidota no Karēlijas bērza no 3000 rbļ. uz 1500 rbļ.
- c) Daugavpils pilsētas un Tukuma apriņķa finanšu nodaļās atsevišķos gadījumos konfiscētās mēbeles atdevušas privātām personām, apejot tirdzniecības tīklu.
- d) Gulbenes un Limbažu apriņķa finanšu nodaļās nebija bezsaimnieku un konfiscētā īpašuma uzskaites un novērtējuma aktu.
- e) Limbažu apriņķa finanšu nodaļā vairāk nekā pusgadu nebija realizēts konfiscētais īpašums pēc 8 apraksta aktiem par summu 93,1 tūkstoš rubļi.

Visos konstatētajos valsts īpašuma uzskaites, novērtēšanas un realizācijas kārtības pārkāpumu gadījumos, LPSR Finanšu ministrija ir devusi norādījumus finanšu orgāniem par to nekavējošu izlabošanu.

*Latvijas PSR finanšu ministra vietnieks, finanšu dienesta
vecākais padomnieks*

V.Šeļepovs

LVA, 327.f., 1.s.apr., 76.l., 136.-137.lapa.

Tulkojums no krievu valodas.

Nesekmīgie mēģinājumi atgūt atņemto mantu 1950.-1959.gads

IZIDORA BIRZAKA LŪGUMS ATDOT KONFISCĒTO ĪPAŠUMU

Latvijas PSR Ministru Padomes
priekšsēdētājam
Birzaks Izidors Jura d.
dzīvo Līvānu pilsētā, Rīgas ielā Nr.16
(pagaidām)

iesniegums.

“Attiecīgas valsts iestādes 1949.gada 25.martā mani un visu manu ģimeni pārvietoja no Latvijas PSR uz citu Savienības Republiku, t.i. - uz Tomskas apgabalu, kur es dzīvoju līdz 1950.gada 11.jūlijam.

Pēc manā lietā visu apstākļu pārbaudīšanas un noskaidrošanas es uz attiecīgas iestādes lēmuma pamata tiku atbrīvots ar tiesībām man un manai ģimenei atgriezties atpakaļ uz Padomju Latviju. Pie kam noskaidrojās, ka es biju pārvietots uz citu Republiku aiz pārskatīšanās.

Līdz manis un manas ģimenes pārvietošanai es dzīvoju Līvānu pagastā, Staru ciemā, Rogu mājās, kur manā lietošanā bija apm.20 ha zemes, dzīvojamā ēka, divi šķūņi, divi staļļi, klēts, pagrabs, viena pirts, trīs (3) slaucamas govīs, četras (4) teles, divi (2) zirgi, piecas aitas un četri jēri, trīs (3) lielas cūkas, trīs (3) drēbju skapji, viena kumode, 2 galdī, četri krēsli un citas mantas.

Bez tam man bija viss nepieciešamais saimniecības inventārs, kā arī virtuves trauki.

Tagad es vēlos visas savas mantas saņemt no Līvānu finansu nodaļas, bet izpildu komiteja atteicās man izsniegt mantu sarakstu, kā arī manas mantas, paskaidrojot man, ja būs šinī lietā attiecīgs lēmums no Latvijas PSR Ministru Padomes, tad manas mantas visas atdos man atpakaļ.

Sakarā ar visu minēto, lūdzu Jūsu gādību, lai es varētu pēc iespējas ātrākā laikā saņemt visas savas mantas un arī savas ēkas, jo man nav kur ar saviem bērniem dzīvot.

Piezīmēju arī to, ka es esmu slims un darba nespējīgs. Bez tam manā apgādībā atrodas divi nepilngadīgi bērni.

Gaidu Jūsu palīdzību šinī savā lietā un ceru, ka es atkal varēšu savās mājās dzīvot.

Par rakstīt nepratēju parakstās J.Birzaks
Jēkabpilī, 1950.gada 17.augustā. “

LVA, 270.f., 1.s.apr., 612.l., 20.lp. Oriģināls.

LPSR FINANSU MINISTRIJAS PASKAIDROJUMS PAR KONFISCĒTĀ ĪPAŠUMA ATGŪŠANAS IESPĒJĀM

Nr. 223-s

1950.gada 9.oktobrī.

Latvijas PSR Ministru Padomes
lietu pārvaldnieka vietniekam

b.Cimdiņam

“Saskaņā ar PSRS Finanšu ministrijas 1950.gada 6.maija izskaidrojumu, ar Latvijas PSR Ministru Padomes lēmumu konfiscētais un finanšu orgānu realizētais īpašums var tikt atdots to bijušajiem īpašniekiem (..) Izidoram Birzakam tikai tajā gadījumā, ja ir attiecīgs Latvijas PSR Ministru Padomes lēmums par agrāk pieņemtā lēmuma par viņu īpašuma konfiskāciju atcelšanu.

Sakarā ar to, ka tāda Latvijas PSR Ministru Padomes lēmuma nav, LPSR Ministru Padome minēto personu pretenzijas par realizētā īpašuma atdošanu apmierināt nevar.

*LPSR finanšu ministra vietnieks, finanšu
dienesta vecākais padomnieks*

V.Šeļepovs

*Valsts ieņēmumu pārvaldes priekšnieks,
finanšu dienesta vecākais padomnieks*

P.Korobkovs“

LVA, 270.f., 1.s.apr., 612.l., 19.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LATVIJAS PSR IEKŠLIETU MINISTRA ZUJĀNA INFORMĀCIJA
PAR MAIGAS BALODES IZSŪTĪŠANU UN VIŅAS ĪPAŠUMU**

Latvijas PSR
Iekšlietu ministrija

SLEPENI
Eks.Nr.1

1955.gada 19.maijā.

Nr.3/2 - 4651

LPSR Ministru Padomes Lietu pārvaldes
grupas priekšniekam

b.Zaharovam
Rīgā

Atbildot uz 9/V-55 Nr.6/35 - 3616

"Pilsone Maiga Kārļa m. Balode, dz.1919.gadā un viņas ģimenes locekļi tika izsūtīti specnometinājumā no Limbažu apriņķa Liepupes pagasta "Jūrnieku" mājām kā kulaki, kuriem piederēja 17 ha zemes, 1 zirgs, 6 govys un kuri izmantoja 2 gada strādnieku algotu darbu.

Izdarītajā pārbaudē ir noskaidrots, ka "Jūrnieku" mājas agrāk piederēja M.Balodes tēvam - Kārlim Jāņa d. Lasim un tikai 1947.gada rudenī tika nodotas M.Balodei, kura pēc to saņemšanas savā lietošanā algotu darbaspēku neizmantoja un saimniecība kulaku kategorijā nebija ieskaitīta.

Ņemot vērā augstāk teikto, Maigas Balodes ģimene ar LPSR Ministru Padomes 1955.gada 29.janvāra lēmumu Nr.45-7-s no specnometinājuma uzskaites ir noņemta.

Latvijas PSR iekšlietu ministrs

/Zujāns/

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1032.l., 264.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

**LIMBAŽU RAJONA DARBAĻAUŽU DEPUTĀTU PADOMES
IZPILDU KOMITEJAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA V.LŪŠA
PASKAIDROJUMS PAR M.BALODES ĪPAŠUMA KONFISKĀCIJU
UN IZLIETOJUMU**

Latvijas PSR
Limbažu rajona darbaļaužu
deputātu Padomes
Izpildu komiteja

SLEPENI

1955.gada 25.jūnijā.

Nr.28-s

Latvijas PSR Ministru Padomes Lietu
pārvaldes pārvaldniekam

b.J.Kacenam

Uz Jūsu 1955.gada 28.maija rakstu Nr.960/374-s

IZZIŅA

Limbažu rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komiteja
apliecina, ka pārbaudot materiālus par pils. BALODIS, Maigu Kārļa m.,
konstatēts sekojošais:

Pils. BALODIS, Maigai Kārļa m. no agrāk piederošās
saimniecības Limbažu rajona Liepupes ciema "JŪRNIĒKI" pēc viņas
pārvietošanas 1949.gadā konfiscēts šāds īpašums -

I Ēkas

1. Dzīvojamā ēka, veca
2. Kūts - koka
3. Klēts
4. Barības šķūnis

Ēkas ar Limbažu apriņķa izpildu komitejas 1949.g. 8.jūlija
lēmumu Nr.436 nodotas Liepupes veterinārā iecirkņa lietošanā. Bez tam,
ar Limbažu rajona izpildu komitejas 1951.g. 30.janvāra lēmumu Nr.78
Liepupes veterināram iecirkņim apstiprināta zemes un pļavu platība pie
"JŪRNIĒKU" mājām 11,2 ha, tai skaitā aramzeme 3,8 ha.

"Jūrnieku" mājas ar 11,2 ha zemes kopplatību no 1949.gada līdz
šim laikam izmantojis Liepupes veterinārais iecirknis, kas tagad atrodas
Viļķenes MTS pakļautībā.

II Inventārs un manta

Pils.BALODIS M.K. inventārs un manta realizēts šādi:

1.Caur rajona Finanšu nodaļu -

a) pārdodot:

labību - "Zagotzerno"	par Rbļ.	94,82
kartupeļus - Liepupes patērētāju biedrībai	"	120,-
mājas iekārtas inventāru - Liepupes pat.b-bai	"	205.-
zālāju sēklas-L/a "Mūsu druva"(tagad Čapajeva v.n.)	"	108,-
Kopā:	Rbļ.	527,82

b) nododot:

L/a "Mūsu druva", kas pie apvienošanas tagad ietilpst Liepupes ciema Čapajeva v.n. kolhozā-pajūga inventāru un iekārtu

par Rbļ.	665,60
----------	--------

lopus-1 zirgs, 1 kumeļš, 4 govīs, 1 tele, 2 sivēni,
5 aitas un 4 jēri ar kopējo vērtību -

"	3.865,-	
Kopā:	Rbļ.	4.530,60

Pavisam pils. BALODIS M.K. inventārs un manta realizēta par sumu Rbļ. 5.058,42.

III Darba un dzīves vieta

Pils BALODIS, Maiga Kārļa m. patreiz dzīvo Limbažu rajona Liepupes ciema "Kalnbērziņos" un strādā L/a Čapajeva v.n. kā laukstrādniece, jo uzņēma 1955.gada 29.maijā par Čapajeva v.n. kolhoza biedriem kopā ar 3 mazgadīgiem bērniem un vīru Balodis, Edgaru.(pilnsapulces prot.Nr.5)

Vīrs - BALODIS, Edgars ir Viļķenes MTS traktorists un strādā Liepupes ciema L/a "Nākotne" par traktoristu, līdz šim darbu veicis labi un apzinīgi.

IV Priekšlikumi un ierosinājumi

Limbažu rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu Komitejas priekšlikums ir atlidzināt pils.BALODIS, Maigai, Kārļa m. caur Finanšu nodaļu pārdotās mantas vērtību Rbļ. 527,82; no kolhozam (tagadējā Čapajeva v.n.) nodotās mantas un lopiem - atdot pils.BALODIS.M.K. 1 govī, 1 aitu un 1 cūku līdz 6 mēn. vecumam, bet pārējā nodotā inventāra un mantas vērtību ieskaitīt Čapajeva v.n. kolhoza nedalāmā fondā un pils BALODIS M.K. paju vērtībā.

Ēku atdošana nav praktiski iespējama, jo nav kur novietot Liepupes veterināro iecirkni un nav iespējams veterināram iecirknim ierādīt zemi citā vietā. Zemes robežu izmaiņas Liepupes veterināram iecirknim var izdarīt tikai, ja groza zemes robežas kolhozam "Liepupe" vai klāt esošiem kolhoziem, kas būtu nevēlami.

Ēku atdošanas gadījumā labākā iespēja ir ēku atpirkšana no Viļķenes MTS Liepupes veterinārā iecirkņa puses, izdarot iepriekšēju ēku novērtēšanu pēc speciāli sastādītas komisijas, ņemot vērā arī veterinārā iecirkņa ieguldītos līdzekļus ēku remontā par lietošanā esošo laiku.

Limbažu rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komiteja lūdz Latvijas PSR Ministru Padomi ēku nodošanas vai atpirkšanas jautājumā dot tuvākus norādījumus.

Pielikumā: Latvijas PSR Ie.Min.raksts Nr.3/2 - 4651 no 23.V
1955.g. - uz 1 lapas un pils.BALODIS M.K. iesniegums -
uz 1 lapas.

*Limbažu rajona darbaļaužu deputātu Padomes
izpildu komitejas priekšsēdētājs:*

V.LŪSIS

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1032.l., 265., 266.lp. Oriģināls.

Atzīmes dokumentā:

Atdot māju, govī, aitu un vienu cūku.
Tālāk - nesalasāms teksts.

LPSR MINISTRU PADOMES LIETU PĀRVALDES PAZIŅOJUMS PAR MANTAS ATDOŠANU, KURA PALIKUSI PĒC IZSŪTĪŠANAS

Nr.6/363

1955.g. 28.janvārī.

Madonas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu
komitejas priekšsēdētājam

b.A.L.Kļaviņam

Uz Jūsu 1955.gada 10.janvāra rakstu Nr.36.

"Latvijas PSR Ministru Padomes Lietu pārvalde paskaidro, ka
mantu, kura palikusi pēc izsūtīšanas, Latvijas PSR Ministru Padome var

atdot atpakaļ uz katra atsevišķa pilsoņa iesnieguma pamata. Bez tam vēl izpildu komitejai ir jādod siks mantas saraksts, kam šīs mantas nodotas vai realizētas un realizētās mantas vērtību, kā arī jāizsaka savas domas mantas atdošanas jautājumā.

*Latvijas PSR Ministru Padomes
lietu pārvaldnieka vietnieks*

/J.Cimdiņš/

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1032.l., 232.lp. Kopija.

**LPSR FINANSU MINISTRA VIETNIEKA V.ŠEĻEPOVA
INFORMĀCIJA PAR PSRS FINANSU MINISTRIJAS 1956.GADA
28.JANVĀRA VĒSTULES NR.31-76/3-S NOSŪTĪŠANU**

Latvijas PSR
Finansu ministrija

SLEPENI

Nr.16-s

1956.gada 14.februārī.

Latvijas PSR rajonu un pilsētu finansu
nodaļu vadītājiem

Latvijas PSR Finansu ministrija nosūta ievērošanai PSRS
Finansu ministrijas 1956.gada 28.janvāra vēstuli Nr.31-37/3-s

Latvijas PSR finansu ministra vietnieks
V.Šeļepovs

**PAR NAUDAS SUMMU UN TĀ ĪPAŠUMA VĒRTĪBAS ATDOŠANU,
KURU ARESTĒTAJIEM IZŅĒMUŠI PSRS IEKŠLIETU
MINISTRIJAS ORGĀNI**

“Saskaņā ar PSRS Finansu ministrijas 1948.gada 26.jūlija vēstuli Nr.555, ar šim nolūkam pilnvaroto iestāžu rīkojumu, to naudas summu atdošana, kuru arestētajiem izņēmuši PSRS Iekšlietu ministrijas orgāni, notiek no tiem līdzekļiem, kuri atrodas minēto orgānu kasēs.

To konfiscētā īpašuma vērtību, kurš nodots realizācijai finansu orgāniem, finansu orgāni atsevišķiem pilsoņiem atdod pēc tam, kad viņi

ir ie snieguši izrakstus no attiecīgiem lēmumiem par konfiskācijas atcelšanu vai lietas pārtraukšanu un pēc to dokumentu pārbaudes, kuri apstiprina šā īpašuma vērtības pārskaitīšanu valsts budžeta ieņēmumos.

Lai savlaicīgi izpildītu lēmumus par naudas summu un īpašuma vērtības atdošanu, PSRS Finanšu ministrija atļauj finanšu orgāniem:

- tajos gadījumos, kad PSRS Iekšlietu ministrijas orgānu depozītu rēķinos un kasēs nav naudas līdzekļu, kuri sakarā ar konfiskāciju bija jānodod valsts budžeta ieņēmumos, no Savienības budžeta ienākumu klasifikācijas sadaļas 12 paragrāfa 11, pēc PSRS Iekšlietu ministrijas orgānu iesniegumiem pārskaitīt uz viņu depozītu rēķiniem atdošanai paredzētās naudas summas;

- tajos gadījumos, kad finanšu orgānos nav saglabājušies dokumenti par konfiscētā īpašuma novērtējumu un līdzekļu nodošanu budžetā, īpašuma vērtības atdošana ir jāizdara pēc tām izziņām (aprakstiem), kuras ir saņemtas no PSRS Iekšlietu ministrijas attiecīgajiem orgāniem.

PSRS finanšu ministrs

A.Zverevs“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 84.l.,44., 45.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR MINISTRU PADOMES PASKAIDROJUMS PAR KONFISCĒTĀ ĪPAŠUMA ATDOŠANAS KĀRTĪBU

SLEPENI

Latvijas PSR Ministru Padome

Rīga Nr.432-s

Visiem Latvijas PSR pilsētu (rajonu)

izpildu komiteju priekšsēdētājiem

“Pēdējā laikā Latvijas PSR Ministru Padomē ievērojami palielinājies to personu skaits, kuras 1949.gadā tika pārvietotas administratīvā kārtā un tagad, atgriezušās uz dzīvi Latvijas PSR, lūdz atdot viņām piederējušo īpašumu.

Latvijas PSR Ministru Padome paskaidro, ka, pamatojoties uz Latvijas PSR Ministru Padomes 1949.gada 24.marta lēmumu Nr. 297-s, 1949.gadā pārvietoto personu īpašums ir konfiscēts un nodots īpašumā, bet dzīvojamās mājas ar saimniecības ēkām, lauksaimniecības inventārs, darba un produktīvie lopi bez atlīdzības nodoti attiecīgo kolhozu īpašumā.

Vispārpieņemtais likums norāda, ka pārvietošanas laikā personām konfiscētais īpašums atpakaļ nav jāatdod, izņemot gadījumus, kad Latvijas PSR Ministru Padome atzīst, ka tā vai citā persona bijusi pārvietota nepamatoti vai kļūdas dēļ. Šajos gadījumos rajona (pilsētas) izpildu komitejām jāveic visu apstākļu pirms pārvietošanas rūpīga iepriekšēja pārbaude, kuras rezultātā, pamatojoties uz rajona (pilsētas) izpildu komitejas iesniegumu, konfiscētais īpašums uz Latvijas PSR Ministru Padomes speciāla rīkojuma pamata var tikt atdots atpakaļ.

Ja īpašums bijis konfiscēts ar tiesu orgānu spriedumu, to var atdot iepriekšējam īpašniekam, tikai pamatojoties uz augstāka tiesu orgāna atzinumu par lietas pārtraukšanu pēc KPFSR kriminālprocesuālā kodeksa 204.panta "a" un "b" punktiem, t.i. - krimināli sodāma nodarījuma nepierādīšanas vai trūkuma dēļ apsūdzētā darbībā ar norādījumu par konfiscētā īpašuma atdošanu.

Konfiscētā īpašuma atdošanu kā pēc Latvijas PSR Ministru Padomes rīkojuma, tā arī pēc tiesu orgānu nosacījuma īsteno rajonu finanšu nodaļas.

Gadījumos, ja atdošanai paredzēto konfiscēto īpašumu nav iespējams atdot, finanšu orgāni realizētā īpašuma vērtību atmaksā naudā.

Ievērojot augstāk teikto un nolūka samazināt ienākušo sūdzību skaitu, Latvijas PSR Ministru Padome iesaka izskaidrot personām, kuras bija pārvietotas administratīvā kārtā un tagad ir atgriezušās uz dzīvi Latvijas PSR (ja tās prasa īpašuma atdošanu), ka konfiscētais īpašums nav jāatdod atpakaļ.

Ciemi padomju priekšsēdētāju kārtējā apspriedē izskaidrojiet viņiem konfiscētā īpašuma atdošanas kārtību.

Vienlaicīgi uzdodiet ciemu padomju priekšsēdētājiem un kolhozu priekšsēdētājiem sniegt visa veida palīdzību tām personām, kuras bija pārvietotas administratīvā kārtā un ir atgriezušās uz dzīvi Latvijas PSR, lai tās nodrošinātu ar apdzīvojamo platību, uzņemtu par kolhoza biedriem, kā arī apgādātu ar govi u.t.t.

*Latvijas PSR Ministru Padomes
priekšsēdētāja vietnieks*

M.Plūdonis“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 84.l., 27., 28.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

lepazīstināt b.Gudkovu. 22.06.56. paraksts nesalasāms.

lepazīstināt P.Korobkovu. 3.07.56. paraksts nesalasāms.

**LPSR MINISTRU PADOMES PASKAIDROJUMA
PAPILDINĀJUMS PAR KONFISCĒTĀ ĪPAŠUMA ATDOŠANU**

SLEPENI

Latvijas PSR Ministru Padome
Rīga Nr.559-s 1956.gada 28.augustā.

Visiem rajonu un pilsētu darbaļaužu deputātu padomju
izpildu komiteju priekšsēdētājiem

“Papildinot Latvijas PSR Ministru Padomes 1956.gada 20.jūnija vēstuli Nr.433-s, izskaidrojiet ciemu padomju un kolhozu priekšsēdētājiem, ka no specnometinājuma atgriezušos personu iesniegumus jautājumos par īpašuma atdošanu Latvijas PSR Ministru Padome neizskatīs.

Kolhoziem un ciemu padomēm jāsniedz palīdzība minētajām personām, piešķirot apdzīvojamo platību un iekārtojot darbā kolhozos, sovhozos un citos uzņēmumos. Ja no specnometinājuma atgriezušās personas iestājas par kolhoza biedriem, tad atkarībā no kolhoznieku kopsapulces lēmuma, kolhoza valdei jāsniedz tām atbalsts, uz atvieglotiem noteikumiem no kolhoza iegādājoties govi, dzīvojamo māju u.t.t.

*Latvijas PSR Ministru Padomes
priekšsēdētāja vietnieks*

M.Plūdonis“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 84.l., 16.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**IZVILKUMS NO M.SOSTENAS-NUKŠAS 1956.GADA
8.OKTOBRA IESNIEGUMA RĪGAS PILSĒTAS STAĻINA RAJONA
1.IECIRKŅA TAUTAS TIESAI**

(..)

“1941.gada 14.jūnijā mani bez jebkādas apsūdzības uzrādīšanas izsūtīja uz Tomskas apgabalu, kur es atrados līdz 1956.gada jūnijam. Izsūtīšanas dienā es izsniedzu pilnvaru mājas kaimiņam Voldemāram Vīgantam manā vārdā rīkoties ar manu īpašumu, tajā skaitā arī to realizējot
(..).

1956.gadā mani no specuzskaites noņēma un es atgriezos Rīgā. Tad es uzzināju, ka manas istabas tikušas aizzīmogotas un mans pilnvarotais manas mantas nav varējis realizēt(..).“

LVA, 1454.f., 2.apr., 247.l., 71.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

RĪGAS PILSĒTAS STAĻINA RAJONA TAUTAS TIESAS 1956.GADA 5.NOVEMBRA SPRIEDUMS PAR M.SOSTENAI- NUKŠAI ATŅEMTO ĪPAŠUMU

KOPIJA

Lieta Nr.2-816

Spriedums

Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas vārdā

Rīgas pilsētas Staļina rajona Tautas tiesas 1. iecirknis

šādā sastāvā: priekšsēdētājs - Briede,

tautas piesēdētāji: Orlova un Ivanova,

sekretārs: Berziņš,

piedaloties advokātam Kopmanam.

“1956.gada 5.novembrī atklātā tiesas sēdē izskatīja Marijas Sostenas-Nukšas prasību Rīgas pilsētas Staļina rajona finanšu nodaļai par īpašuma izslēgšanu no aprakstīšanas akta.

Tika noskaidroti: prasītāja 1939.gadā ieradās Rīgā ar savu vīru no Francijas, jo bija apprecējusies ar latvieti. 1941.gada februārī viņa apmetās uz dzīvi Rīgā, Mežaparkā, Kokneses ielā Nr.8, dz.2.

1941.gada 14.jūnijā prasītāja tika izsūtīta uz Tomskas apgabalu. Izsūtīšanas laikā prasītājai lielā daudzumā tika aprakstīts īpašums. Pie kam Valsts drošības tautas komisariāta darbinieks ieteica prasītājai nodot mantas glabāšanā kaimiņam Vīgantam, taču pilnvarā bija norādīts, ka Vīgants apņemas mantas glabāt līdz valdības orgānu īpašam norādījumam. Visas mantas tika aprakstītas un Sostena-Nukša ar dēlu - izsūtīta.

Mantas neviens nepaspēja realizēt, jo Rīgu okupēja vācieši un Sostenas-Nukšas dzīvoklī ievācās kaut kādas militārpersonas, pie kam, kā norādīja liecinieki Ņuze un Vīgants, prasītājas pašas vērtīgākās un unikālākās mantas tikušas apzīmogotas un novietotas atsevišķā istabā. Tādā veidā aizzīmogota šī istaba palikusi līdz Padomju armijas daļu ienākšanai un Rīgas atbrīvošanai no vācu fašistiskā karaspēka. Vācu virsnieki apmēram mēnesi pirms Rīgas atbrīvošanas Sostenas-Nukšas

dzīvokli atstājuši un tur apmetusies skolotāja Lauka, atvedot sev līdzī mēbeles. 1945.gada vasarā Lauka dzemdību laikā nomirusi un viņas māte, mirušās meitas mantas paņēmusi sev.

1945.gada 6.augustā prasītājas dzīvokli mantas uz viņas vārda tika aprakstītas kā bezsaimnieku īpašums par 5185 rubļiem. 1945.gada 7.augustā šajā pašā dzīvokli īpašums kā bezsaimnieku manta tika aprakstīts par 4315 rubļiem, bet šoreiz jau uz Laukas vārda.

Liecinieki Ūze un Vīgants, kaimiņi, tiesai paskaidroja, ka pēc Sostenas-Nukšas izsūtīšanas 1941.gadā mantas palikušas uz vietas un Lauka dzīvokli ieradusies ar savām mantām, kuras pēc viņas nāves paņēmusi viņas māte.

No Finanšu nodaļas divas reizes atnāca aprakstīt prasītājas īpašumu. Laukai īpašumu nevarēja aprakstīt, jo pie viņas dzīvoja māte, bet pēc meitas nāves viņa mantas paņēma pie sevis.

Atbildētājs prasību atzīst tikai tajā daļā, kas attiecas uz prasītājas mantām, t.i. - par 5185 rubļiem.

Tiesa atzīst prasību par pamatotu, kura ir jāapmierina pilnā apmērā, jo tiesas sēdē ir pierādīts, ka prasītājas mantas no viņas dzīvokļa netika izvestas līdz tam laikam, kamēr tās aprakstīja finanšu orgāni. Bez tam ir precīzi konstatēts ka Laukas mantas pēc viņas nāves ir paņēmusi māte un aizgājusi dzīvot pie sava dēla.

Vadoties no teiktā, pēc Civilprocesiālā kodeksa 5. un 118.panta tiesa nolēma: izslēgt no īpašuma apraksta Marijas Sostenas-Nukšas mantas Kokneses ielā Nr.8, dz.2, kuras ir aprakstījusi Rīgas pilsētas Staļina rajona finanšu nodaļa un piedzīt no Rīgas pilsētas Staļina rajona finanšu nodaļas M.Sostenas-Nukšas labā īpašuma vērtību par summu - 9500 rbļ.“

LVA, 1454.f., 2.apr., 247.l., 91., 92.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

IZVILKUMS NO RĪGAS PILSĒTAS STAĻINA RAJONA FINANSU NODAĻAS 1956.GADA 27.NOVEMBRA LĒMUMA

(..)

“Realizētās mantas vērtību Rbļ. 9500(..) pilsonei M.Sostenai-Nukšai atlīdzināt pilnā apjomā no Savienības budžeta. 12.d. 11.paragrafs. Rēķina numurs 6012083 Valsts bankas Proletāriešu rajona nodaļā.“

LVA, 1457.f., 2.apr., 247.l., 93.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LPSR FINANSU MINISTRA VIETNIEKA V.ŠEĻEPOVA
IESNIEGUMS LPSR MINISTRU PADOMES VALSTS DROŠĪBAS
KOMITEJAI PAR L.MEDALJES ĪPAŠUMU**

Nr.03-84/8-s

1957.gada 4.janvārī.

Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts drošības komitejai

“Latvijas PSR Finanšu ministrija ir saņēmusi pilsoņa Leopolda Medaljes iesniegumu, kurš adresēts uz PSRS Aogstākās Padomes Prezidija priekšsēdētāja b.K.Vorošilova vārda par tā īpašuma vērtības atlīdzināšanu, kurš palicis Rīgā, Marijas ielā Nr.28, dz.22 sakarā ar viņa arestu 1941. gada 14.jūnijā.

No Latvijas PSR Augstākās tiesas 1956.gada 10.novembra izziņas Nr.05-126, kura pievienota iesniegumam, ir redzams, ka Latvijas PSR Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu kolēģija ar 1956.gada 26.oktobra lēmumu PSRS Valsts drošības ministrijas Sevišķas apsardzes 1942.gada 18.apriļa lēmumu attiecībā uz 1916.gadā dzimušo L.Medalji ir atcēlušī un sakarā ar viņa darbībā iztrūkstošu nozieguma sastāvu, lietu pārtraukusi.

Pārbaudē ir noskaidrots, ka augstāk norādītajā adresē 1944.gada 24.oktobrī Rīgas pilsētas Kirova rajona nodaļa aprakstīja īpašumu, taču saskaņā ar Rīgas pilsētas Tautas tiesas 1. iecirkņa 1944.gada 26.decembra lēmumu viss aprakstītais īpašums nodots pilsoniņai Annai Žukovskai.

Lai apmierinātu Medaljes prasību par viņam konfiscētā īpašuma vērtības atdošanu Latvijas PSR Finanšu ministrija lūdz atsūtīt pilsonim Medaljēm piederējušā īpašuma apraksta kopiju.

Latvijas PSR finanšu ministra vietnieks

/V.Šeļepovs/“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 13.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

1941.GADA 14.JŪNIJĀ SASTĀDĪTĀ PILNVARA PAR
L.MEDALJES MANTU NODOŠANU VIŅA TĒVAM

PILNVARA

“Pilnvaroju manu tēvu Rafelcu Medalji manu palikušo īpašumu realizēt desmit dienu laikā par šajā pilsētā pastāvošajām cenām.

No īpašuma pārdošanas saņemto naudu nosūtīt uz adresi, kuru norādīs Valsts drošības orgāni.

N.p.k.	Priekšmeta nosaukums	Daudzums	Piezīmes
1.	Mīkstie krēsli	6	
2.	Galdi	3	
3.	Kušetes	1	
4.	Mīkstie krēsli	2	
5.	Gultas	2	
6.	Gardīni	2	
7.	Mīkstie dīvāni	2	
8.	Skapīši	2	
9.	Lustras	1	
10.	Gleznas	2	
11.	Viriešu uzvalki	3	
12.	Mēteļi	2	
13.	Fotoaparāts “Leika”	1	
14.	Vasaras apavi	3	

Nodeva: dēls Medalje

Saņēma: tēvs Medalje

13/VI 41.”

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 22.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR FINANSU MINISTRA VIETNIEKA F.MONOILO
INFORMATĪVĀ VĒSTULE RAJONU FINANSU NODAĻU
VADĪTĀJIEM

Latvijas PSR
Finansu ministrija

SLEPENI

Nr. 6-s

1957.gada 23.janvārī.

Rajonu finansu nodaļu vadītājiem

“Sakarā ar jautājumiem, kas radušies sakarā ar kārtību, kādā ir jānorēķinās par to īpašumu, kurš atņemts nepamatoti notiesātajiem un tagad rehabilitētajiem pilsoņiem, Latvijas PSR Finansu ministrija paziņo, ka, pamatojoties uz PSRS Finansu ministrijas 1956.gada 12.novembra vēstuli Nr.31 - 1283/3-s un PSRS Ministru Padomes 1956.gada 12.novembra vēstuli Nr. 13756, Jums ir nepieciešams vadīties no sekojošā: 1. Rehabilitētajiem pilsoņiem izņemtā īpašuma un vērtslietu vērtības atlīdzināšana notiek tādā kārtībā, kādā ir paredzēta PSRS Finansu ministrijas 1956.gada 30.janvāra Instrukcijas 35 paragrāfa “Par konfiscētā un bezmantinieku īpašuma un izmantošanas kārtību” (..).

Atsevišķos gadījumos, kad rehabilitētie pilsoņi un viņu mantinieeki griežas ar iesniegumiem par viņiem agrāk piederējušā īpašuma pārāk zemo novērtējumu, finansu orgāniem ir tieši, pamatojoties uz izņemtā vai konfiscētā īpašuma sākotnējā novērtējuma dokumentu pamata, vai uz to dokumentu pamata, kuri saņemti no citu rajonu finansu nodaļām vai Drošības komitejas orgāniem, kopā ar rajonu patērētāju biedrībām jāveic saņemto iesniegumu pamatotības rūpīga pārbaude.

Ja pārbaudes rezultātā noskaidrojas, ka īpašums ir novērtēts par skaidri redzamām pazeminātām cenām, rajonu finansu nodaļām kopā ar rajonu patērētāju biedrībām, izņēmuma kārtā ir atļauts veikt šā īpašuma pārcenošanu atbilstoši pastāvošajam cenu līmenim, ņemot vērā īpašuma nolietojumu.

Cenu starpības izmaksa, kura īpašumam ir noteikta no jauna un to summu, kura agrāk saņemta no īpašuma realizācijas, notiek uz Savienības budžeta rēķina (no 12.sadaļas 11.paragrāfa).

Rehabilitēto pilsoņu iesniegumus par viņiem konfiscēto dārgmetālu, dārgakmeņu un to izstrādājumu pārcenošanu izskata PSRS Finansu ministrijas dārgmetālu pārvalde.

2. Lai izskatītu rehabilitēto pilsoņu iesniegumus par tā īpašuma un vērtslietu vai to vērtības atdošanu, par kuru izņemšanu vai īpašuma un vērtslietu konfiskāciju trūkst dokumentu, Latvijas PSR Finanšu ministrijā ir izveidota komisija, uz kuru rajonu finanšu nodaļai ir jānosūta pilsoņu iesniegumi.

Iesniegumus par tā īpašuma un vērtslietu vērtības atmaksāšanu, kurus arestētajiem ir izņēmušas PSRS Iekšlietu tautas komisariāta - Valsts drošības ministrijas apgabalu pārvaldes un nodaļas, izskata PSRS Finanšu ministrija.

Valsts drošības komitejas orgāni uz rehabilitētā pilsoņa vai viņu radnieku iesnieguma pamata, kā arī uz viņu rīcībā esošo ziņu vai liecinieku aptaujas pamata nosaka īpašuma un vērtslietu raksturu (nosaukumu, daudzumu, stāvokli), naudas līdzekļu summas un valsts aizņēmumu obligāciju, kuras agrāk izņemtas rehabilitētajiem, cenu.

Minētie materiāli tiek iesniegti izskatīšanai komisijā, kura nosaka par īpašumu un vērtslietām izmaksai paredzētās kompensācijas lielumu, kā arī atdošanai paredzēto naudas un valsts aizņēmuma obligāciju summu.

Noguldījumi, akreditīvu summa, kā arī krājkasēs nodotās valsts aizņēmumu obligācija ir jāatdod tajā gadījumā, ja noguldījuma, akreditīvu vai krājkasēs glabātās summas tiek apstiprinātas ar kaut kādiem dokumentiem, kuri atrodas krājkasēs, valsts darba krājkasēs vai valsts kredīta pārvaldēs, finanšu orgānos, Valsts bankas iestādēs, tiesu-izmeklēšanas orgānos un Valsts drošības komitejas vai Iekšlietu ministrijas orgānu rīcībā.

Nosakot kompensācijas apjomu par īpašumu, komisija vadās no tā, kāds jautājuma izskatīšanas brīdī ir šā īpašuma mazumtirdzniecības cenu līmenis (ņemot vērā arī tā nolietojumu).

Pie tam, dārgmetālu, dārgakmeņu un pērļu izstrādājumu, kā arī visu marku un sistēmu pulksteņu apmaksā ir jāveic saskaņā ar pastāvošajām pārdošanas (mazumtirdzniecības) cenām ar 25% atlaidi par nolietojumu. Importa pulksteņi tiek novērtēti atbilstoši pašmāju ražošanā izgatavoto pulksteņu vērtībai.

Dārgakmeņi, zelts, sudrabs, platīna un platīnas izstrādājumi(..), krievu pirmsrevolūcijas laika kaluma monētas, ārzemju monētas un dārgmetālu stieņi tiek apmaksāti pēc tām cenām, kuras piemēro Valsts banka un valsts tirdzniecība, iepērkot šīs vērtslietas no iedzīvotājiem.

Konfiscētās naudas summas rehabilitētajiem pilsoņiem un viņu radniekiem ir jāatdod ar pārcenojumu, atbilstošos gadījumos uz tiem nosacījumiem, kādi ir noteikti veicot naudas reformu. Noguldījumi tiek atdoti tādā kārtībā, kāda ir paredzēta PSRS Finanšu ministrijas 1956.gada 12.novembra vēstulē Nr.2-416-s.

Apmaiņai pret agrāk izņemtajām valsts aizņēmuma obligācijām ir jāizsniedz to pašu aizņēmumu obligācijas, taču ar citiem numuriem. Apmaiņai pret tām valsts aizņēmuma obligācijām, kuras ir pakļautas konversijai, tiek izsniegtas 1948.gada valsts 2% aizņēmuma obligācijas pēc attiecības 1:3.

Komisijas noteiktās ziņas un tās lēmumi kopā ar visiem materiāliem tiek nodoti rajona finanšu nodaļai, lai izmaksātu noteiktās kompensācijas summas par izņemto īpašumu un vērtslietām, atdotu naudas summas un valsts aizņēmumu obligācijas. Komisijas noteiktā samaksa par minēto īpašumu un vērtslietām, kā arī naudas summu atdošana notiek uz Vissavienības budžeta rēķina.

3. Tajos gadījumos, kad īpašuma konfiskācijas vai izņemšanas dokumentos iztrūkst novērtējums, šā īpašuma vērtības noteikšana notiek tādā kārtībā, kāda ir noteikta šīs vēstules 2.punktā.

4. Tiem reabilitētajiem pilsoņiem, kuri agrāk notiesāti bez īpašuma konfiskācijas, nelikumīgi atņemtā īpašuma un vērtslietu vērtības atlīdzināšanu, kā arī naudas summu un valsts aizņēmumu obligāciju atdošanu ir atļauts veikt tajā gadījumā, ja viņi ir iesnieguši lūgumu par atlīdzināšanu sešu mēnešu laikā no tā brīža, kad viņiem (vai viņu radniekiem) ir paziņots par reabilitāciju.

5. Agrāk izņemtā vai konfiscētā īpašuma un vērtslietu, valsts aizņēmumu obligāciju un naudas noguldījumu vērtību atdošana sievietēm, bērniem vai citiem pēc nāves reabilitēto pilsoņu radniekiem ir jāveic tad, ja viņi rajona finanšu nodaļā (bet par noguldījumiem - krājkasēs) ir iesnieguši atbilstoši noformētus dokumentus par tiesībām mantot atdošanai paredzētās summas vai valsts aizņēmumu obligācijas.

6. Rajonu finanšu nodaļām, atbilstoši PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1942.gada 10.apriļa Dekrēta 3.pantam ir jāatbrīvo reabilitēto pilsoņu mantinieki no valsts nodevas samaksas par to apliecību izsniegšanu, kuras apstiprina viņu mantošanas tiesības.

Latvijas PSR finanšu ministra vietnieks

F.Monoilo

LVA, 327.f., 1.s.apr., 55.l., 1., 2., 3., 4.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR MINISTRU PADOMES VALSTS DROŠĪBAS KOMITEJAS
ARHĪVU-UZSKAITES DAĻAS PRIEKŠNIEKA PULKVEŽA
NAZAROVA 1957.GADA 28.FEBRUĀRA PAZIŅOJUMS LPSR
FINANSU MINISTRA VIETNIEKAM V.ŠEĻEPOVAM

Latvijas PSR
Valsts drošības komiteja pie
Latvijas PSR
Ministru Padomes

SLEPENI

Eks.Nr.1

Nr. 6/1316

1957.gada 28.februārī.

Latvijas PSR finansu ministra vietniekam
b. Šeļepovam Rīgā
atbildot uz 31.01.57. Nr. 03-84/8-s

“Paziņojam, ka sakarā ar Leeopolda Medaljes arestu 1941.gada 14.jūlijā (14.jūnijā - J.R.) viņa dzīvoklī Rīgā, Marijas ielā Nr. 32, dz.19 tika aprakstīta daļa no viņa īpašuma, kā piemēram, rakstāmmašīna, sešas sudraba dakšiņas, pianino, viesistabas iekārta un radiouztvērējs.

Pārējās mantas, saskaņā ar šeit pievienoto L.Medaljes pilnvaru, tika nodotas realizēšanai viņa tēvam R.Medaljem.

Sakarā ar aizsākušos kara darbību agrāk izmeklēšanas orgānu aprakstītais īpašuma arī palika L.Medaljes dzīvoklī, ar kuru tolaik kopā dzīvoja viņa tēvs R.Medalje un šā īpašuma tālākais liktenis izmeklēšanas orgāniem nav zināms.

Zināšanai paziņojam, ka L.Medalji Iekšlietu tautas komisariāta Sevišķā apspriedē 1942.gada 18.aprīlī notiesāja ar ieslodzījumu Labošanas darbu nometnē uz 5 gadiem bez īpašuma konfiskācijas.

Latvijas PSR Ministru Padomes

Valsts drošības komitejas Arhīvu-uzskaites daļas priekšnieks

*pulkvedis **Nazarovs**“*

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 21.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b.Korobkovam

Sagatavojiet atbildi

13.III Paraksts - nesalasāms.

**IZVILKUMS NO RĪGAS PILSĒTAS STAĻINA RAJONA FINANSU
NODAĻAS VADĪTĀJA B.ĀBOLIŅA UN VALSTS IEŅĒMUMU
VECĀKĀS INSPEEKTORES M.RĪTIŅAS 1956.GADA
3.OKTOBRA ATBILDES STAĻINA RAJONA TAUTAS TIESAI
(..)**

“Atbildot uz Jūsu 1956.gada 28.septembra vēstuli Nr. 2-611, paziņojam, ka saskaņā ar PSRS Finanšu ministrijas 1946.gada 5.oktobra instrukciju “Par PSRS Finanšu ministrijas iestāžu arhīvu darba sakārtošanu” tie mantu aprakstu akti, kuras tika ņemtas uzskaitē 1944.-1945.ggadā, ir iznīcināti(..).”

LVA, 1454.f., 2.apr., 247.l., 48.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

**LATVIJAS PSR FINANSU MINISTRIJAS UN LATVIJAS PSR
MINISTRU PADOMES VALSTS DROŠĪBAS KOMITEJAS PAVĒLE
PAR KOMISIJAS IZVEIDOŠANU REABILITĒTO PILSOŅU
ĪPAŠUMA ATDOŠANAS JAUTĀJUMU KĀRTOŠANAI**

SLEPENI

Eks.Nr.2

Nr.58-s/12-s

1957.gada 28.maijā.

Latvijas PSR Finanšu ministrijas
un
Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts
drošības komitejas
pavēle

“Saskaņā ar PSRS Finanšu ministrijas un PSRS Ministru Padomes Valsts drošības komitejas 1956.gada 12.novembra norādījumu Nr. 31/1283/3-s un Nr.137/-s “Par kārtību, kādā ir jāizdara aprēķini, lai rehabilitētajiem pilsoņiem segtu viņiem izņemtā īpašuma vērtību”, pilsoņu iesniegumu izskatīšanai par augstāk minēto jautājumu, izveidot komisiju šādā sastāvā:

1. V.M. Šeļepovs - LPSR finanšu ministra vietnieks - komisijas priekšsēdētājs.
2. N.S. Veļikanovs - LPSR Ministru Padomes Valsts drošības komitejas priekšsēdētāja vietnieks komisijas loceklis.

3. V.V.Aļeksejevs - LPSR tirdzniecības ministra
vietnieks - komisijas loceklis.
4. G.I.Smironovs - LPSR iekšlietu ministra vietnieks
- komisijas loceklis.

*Latvijas PSR
finansu ministrs
F.Monoilo*

*LPSR Ministru Padomes
Valsts drošības komitejas
priekšsēdētājs
J.Vēveris“*

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 71.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

IZRAKSTS NO PSRS IEKŠLIETU TAUTAS KOMISARIĀTA SEVIŠKĀS APSPIEDES PROTOKOLA

KOPIJA

Izraksts no PSRS iekšlietu tautas komisariāta
Sevišķās apspriedes protokola Nr.33

1945.gada 8.septembrī.

Klausījās	Nolēma
17. Valsts drošības tautas komisariāta Arhangeļskas apgabala pārvaldes (Latvijas PSR Iekšlietu tautas komisariāts) lietu Nr. 28570 par Elfrīdas Kārļa m. Berkānes, dz. 1896.g., Rīgā, Latv. PSR, latvietes, PSRS pilsones, bežpartijiskas, līdz arestam Rīgas universitātes studentes apsūdzību pēc KPFSR Kriminālkodeksa 58.-1.panta	Elfrīdu Kārļa m. Berkāni par dzimtenes nodevību ieslodzīt labošanas darbu nometnē uz 8 gadiem, termiņu skaitot no 1945.gada 28.janvāra

*PSRS Iekšlietu tautas komisariāta Sevišķās apspriedes
sekretariāta priekšnieks*

(paraksts - nesalasāms)

Izraksts pareizs: PSRS Ministru Padomes Valsts drošības komitejas Sevišķās daļas izmeklētājs Baltijas kara apgabalā - kapteinis Bačernikovs.

1957.gada 6.augustā.

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 86.lp. Kopija.

Tulkojums no krievu valodas.

LATVIJAS PSR FINANSU MINISTRIJAS REPUBLIKĀNISKĀS KOMISIJAS SĒDES

Protokols Nr.2

1957.gada 16.augustā.

Piedalījās: komisijas priekšsēdētājs V.Šeļepovs,
komisijas locekļi N.Veļikanovs, V.Aļeksejevs

“KLAUSĪJĀS: V.Šeļepovu par pilsonim Tirulim izņemtā īpašuma vērtības atlīdzināšanu.

b.Veļikanovs - Kas sastādīja īpašuma aprakstu?

b. Šeļepovs - pilsonis Tirulis atstājot savu dzīvokli Rīgā, atstāja tajā savu māsu, bet pēc māsas nāves dzīvokli dzīvoja viņa bijusī sieva, kura kopā ar vāciešiem aizbrauca uz Vāciju un nav zināms, kur viņa likusi īpašumu, jo neviens tā aprakstu nav sastādījis.

NOLĒMA:

Sakarā ar to, ka pilsonis Tirulis nezina, kur atrodas viņa mantas un kur tās likuši viņa radnieki, tad jautājumu izlemt pēc tam, kad pilsonis Tirulis varēs pierādīt, kur viņa mantas atrodas.

KLAUSĪJĀS: V.Šeļepovu - Par īpašuma vērtības atdošanu pilsoni Birkānei (pareizi - Berkānei - J.R.), kura bija notiesāta uz 8 gadiem bez īpašuma konfiskācijas.

NOLĒMA:

Sakarā ar to, ka pilsones Berkānes īpašumu finansu orgāni nav aprakstījuši un viņas aresta brīdī tas nevienam nebija nodots, bet īpašuma izsaimniekošanas konkrētais vaininieks ir bijušais pretizlūkošanas pārvaldes “Šmerš” darbinieks Ziļejevs, ieteikt pilsoni E.K. Berkānei griezties Tautas tiesā par īpašuma vērtības piedzišanu no pilsoņa Ziļejeva, uz kuriem tiks nosūtīti visi šīs lietas materiāli.

KLAUSĪJĀS: b.Šeļepovu - Par īpašuma atdošanu pilsonim Cīrulim, kurš tika arestēts 1941.gadā, bet rehabilitēts 1956.gadā. Pēc pilsoņa Cīruļa aresta

īpašums tika nodots aptiekas vadītāja glabāšanā.

b. Veļikanovs - Kur atrodas aptiekas vadītājs, kurš pieņēma glabāšanā īpašumu?

NOLĒMA: Sakarā ar to, ka pilsoņa Cīruļa īpašums realizēts netika, bet tika nodots glabāšanā aptiekas vadītājam, šās lietas materiālus nosūtīt

Ērgļu rajona finanšu nodaļai, lai noskaidrotu, pie kā glabāšanā atrodas īpašums. Pēc īpašuma atrašanās vietas noskaidrošanas ieteikt biedram Cīrulim iesniegt civilprasību.

Komisijas priekšsēdētājs

V.Šeļepovs“

LVA, 327.f., 1.s.apr., 85.l., 76., 77.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

LPSR MINISTRU PADOMES SLĒDZIENS PAR P.ZVIRGZDIŅAM KONFISCĒTO ĪPAŠUMU

SLEPENI

1959.gada 24.janvārī.

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam

b.V.T.Lācim

Sakarā ar pilsoņa P.A.Zvirgzdiņa sūdzību

SLĒDZIENS

“Pilsonis Pāvels Andreja dēls Zvirgzdiņš, dzimis 1892.gadā, kopā ar sievu, dēlu un meitu 1949.gadā bija izsūtīts no Latvijas PSR, jo viņam piederēja kulaku saimniecība, kas sastāvēja no 51 hektāra zemes, 3 zirgiem, 16 govīm un 11 cūkām. Saimniecībā tika izmantots divu pusgada kalpu algots darbspēks (pēc 1939.gada lauksaimniecības skaitīšanas datiem).

Kāda bija pilsoņa Zvirgzdiņa saimniecība izsūtīšanas brīdī, pēc lietas materiāliem nav iespējams konstatēt.

Ar Ogres apriņķa izpildu komitejas 1947.gada 12.decembra lēmumu pilsoņa Zvirgzdiņa saimniecība ieskaitīta kulaku saimniecību sarakstos.

Ar Latvijas PSR Ministru Padomes komisijas 1948.gada 8.marta lēmumu (protokols Nr.2) un Ogres apriņķa izpildu komitejas 1948.gada

16.novembra lēmumu Nr.563 konstatēts, ka pilsoņa Zvirgzdiņa saimniecība algotu darbspēku neizmantoja, tādēļ tā izslēgta no kulaku saimniecību saraksta.

Neraugoties uz teikto, ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1949.gada 17.marta lēmumu Nr.282-ps pilsonis Zvirgzdiņš kopā ar ģimenes locekļiem bija izsūtīts ārpus Latvijas PSR robežām.

Kā redzams no bijušā Ogres rajona Ozolu ciema padomes priekšsēdētāja Irbīša liecībām, kurš norādītajā amatā strādāja no 1944. līdz 1947.gadam, kā arī no traktorista Sergeja Ivanova liecībām, kurš pie pilsoņa Zvirgzdiņa strādāja vācu okupācijas laikā, pilsonis Zvirgzdiņš savā saimniecībā izmantoja algotu darbspēku, bet vācu okupācijas laikā pie viņa strādāja viens krievu karagūsteknis.

Pilsoņa Zvirgzdiņa vairākkārtējie lūgumi par viņa noņemšanu no specnometinājuma uzskaites tika atstāti bez ievēribas.

Ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1956.gada 13.jūnija lēmumu Nr.267-45-s pilsonis Pāvels Andreja dēls Zvirgzdiņš un viņa ģimenes locekļi tika noņemti no specnometinājuma uzskaites un viņiem atļauts dzīvot Latvijas PSR. Tomēr jautājums par konfiscētā īpašuma atdošanu palika neizlemts, jo minētajā laikā posmā notika liela 1949.gadā izsūtīto skaita noņemšana no specnometinājuma uzskaites.

Ar PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1948.gada 19.maija dekrētu noteikts, ka izsūtīšanas laikā kulakieem konfiscētais īpašums, viņus noņemot no specnometinājuma uzskaites, atpakaļ nav jāatdod.

Pamata pilsoņa Zvirgzdiņa rehabilitācijai, t.i., fakta par viņa nepareizu izsūtīšanu no Latvijas PSR atzīšanai nav, jo lietas materiāli neapstrīdami pierāda faktu, ka viņš savā saimniecībā ir izmantojis algotu darbspēku.

Nemot vērā augstāk teikto, es ieteiktu pilsoņa Zvirgzdiņa lūgumu par viņam konfiscētās mājas atdošanu atstāt bez ievēribas.

*Latvijas PSR Ministru Padomes Lietu pārvaldes
juridiskās grupas vadītājs*

P.Audrins

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1295.l., 3., 4.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

Priekšlikumam piekrītu.

V.Lācis. 1959.gada 24.janvārī.

1959.gada 26.janvārī.

Pilsonim P.Zvirgzdiņam
Ogres rajonā, Lauberes ciema "Dzeguzēs"

"Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja b.V.Lāča uzdevumā paziņoju, ka Jūsu lūgumu par konfiscētās mantas atdošanu Latvijas PSR Ministru Padome noraidījusi, tādēļ ka no speciālās uzskaites Jūs esat atbrīvoti bez konfiscētās mantas atdošanas.

*Latvijas PSR Ministru Padomes
lietu pārvaldnieka vietnieks*

J.Cimdiņš

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1295.l., 5.lp. Kopija.

**LATVIJAS PSR PROKURORA VIETNIEKA JUSTĪCIJAS
3.KLASES VALSTS PADOMNIEKA SPROĢA LŪGUMS IZSKATĪT
M.CILĪTES LŪGUMU PAR ATŅEMTĀ ĪPAŠUMA ATDOŠANU PĒC
BŪTĪBAS**

PSRS prokuratūra,
Latvijas Padomju Sociālistiskās
Republikas
prokurora vietnieks

SLEPENI

Eks.Nr.1

1959.gada 27.aprīlī.

Latvijas PSR Ministru Padomei
Kopija: Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas
1.specdaļas priekšniekam apakšpulkvedim
b.Stolbovam

"Nosūtu Jums arhīva-uzskaites lietu Nr.16310 kopā ar Martas Otto meitas Cilītes sūdzību, kura lūdz atdot īpašumu, lai izskatītu pēc būtības. Vienlaicīgi paziņoju, ka sūdzētāja M.O.Cilīte 1941.gadā kopā ar bērniem bija izsūtīta ārpus Latvijas PSR robežām uz attāliem PSRS rajoniem pēc Latvijas PSR Valsts drošības komisariāta Rīgas apriņķa nodaļas lēmuma sakarā ar viņas vīra Jāņa Mārtiņa dēla Ciliša, kurš dzimis 1911.gadā, arestu par pretvalstisku darbību. J.M. Cilītis notiesāts nebija,

bet, atrodoties izmeklēšanā, nomira, sakarā ar ko viņa lieta nāves dēļ tika pārtraukta.

1958.gada 20.martā Jāņa Mārtiņa dēla Ciliša lietu pēc viņa ģimenes locekļu sūdzības Latvijas PSR prokuratūra uzraudzības kārtībā pārskatīja un sakarā ar savākto pierādījumu nepietiekamību un viņa nāvi J.M.Cilitis pēc nāves rehabilitēts, par ko viņa sievai M.O.Cilītei izsniegti dokumenti un izskaidrots, ka jautājumā par viņu īpašuma, kurš ieskaitīts valsts fondā kā bezsaimnieku īpašums, atdošanu viņa atbilstoši PSRS Ministru Padomes 1955.gada 8.septembra lēmumam Nr.1655 var griezties pie vietējās varas orgāniem.

1958.gada aprīlī pilsone M.O.Cilītee jautājumā par viņai agrāk piederošās mājas "Ciliši", kura atrodas Siguldas rajona Līgatnes ciematā, atdošanu, griezās Latvijas PSR Iekšlietu ministrijā. 1958.gada maijā Latvijas PSR Iekšlietu ministrija nosūtīja lietu kopā ar sūdzību un savu slēdzienu Jums, lai sūdzību izskatītu pēc būtības. Taču Ministru Padome jautājumu par mājas atdošanu pilsonei M.O.Cilītei neizlēma, un lieta kopā ar sūdzību bez izskatīšanas nosūtīta atpakaļ uz Latvijas PSR Iekšlietu ministriju.

1958.gada decembrī Latvijas PSR Prokuratūra šo lietu M.O.Cilītes sūdzību otrreiz nosūtīja Ministru Padomei, lai to izskatītu pēc būtības, taču arī šajā reizē Ministru Padome nosūtīja lietu un sūdzību Latvijas PSR Iekšlietu ministrijai bez izskatīšanas.

Sakarā ar to, ka Latvijas PSR Prokuratūra jautājumu par īpašuma atdošanu rehabilitētajām personām nav tiesīga izlemt, bet M.O.Cilītes sūdzība paliek neizskatīta Ministru Padomē vairāk nekā gadu, es lūdzu izskatīt šo sūdzību pēc būtības.

*Latvijas PSR prokurora vietnieks
justīcijas 3.klases valsts padomnieks*

Sproģis"

LVA, 270.f., 1.s.1pr., 1295.l., 40.lp. Oriģināls.
Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b.Audriņam

Lūdzu noskaidrot un sagatavot
priekšlikumus

29 IV 1959.g. V.Lācis

Lasīju: Plūdonis 9/V 59.

LATVIJAS PSR MINISTRU PADOMES LIETU PĀRVALDES JURIDISKĀS GRUPAS VADĪTĀJA AUDRIŅA SLĒDZIENS JAUTĀJUMĀ PAR MĀJAS ATDOŠANU M.CILĪTEI

SLEPENI

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam
b.V.Lācim

“Latvijas PSR prokurora vietnieks b.Sproģis savā 1959.gada 27.apriļa ziņojumā izvirza jautājumu par to, ka Latvijas PSR Ministru Padome divas reizes nepamatoti un bez izskatīšanas ir nosūtījusi atpakaļ pilsones M.O.Cilītes sūdzību. Vienlaicīgi viņš norāda, ka ar Latvijas PSR prokuratūras 1958.gada 20.marta lēmumu lieta par pilsones M.O.Cilītes vīra - J.M.Ciliša apsūdzību, savāko pierādījumu nepietiekamības dēļ un sakarā ar viņa nāvi ir pārtraukta, t.i. - viņš ir pilnīgi reabilitēts.

Norādot uz to, ka *Latvijas PSR prokuratūra jautājumu par īpašuma atdošanu reabilitētajām personām nav tiesīga izlemt*, viņš lūdz Latvijas PSR Ministru Padomi izlemt jautājumu par mājas atdošanu pilsonei M.O.Cilītei.

Lietas materiālu pārbaudē ir noskaidrots, ka pilsones Cilītes vīrs - Jānis Mārtiņa dēls Cilītis bija aizsargs, bet pēc padomju varas nodibināšanas nodarbojas ar pretpadomju aģitāciju(..).

Pamatojoties uz aģentūras ziņām un (..) liecinieku liecībām, 1941.gada 14.jūnijā Jānis Mārtiņa dēls Cilītis tika arestēts un nosūtīts uz valsts iekšieni.

Vienlaicīgi ar viņu ārpus Latvijas PSR robežām uz Krasnojarskas novadu tika izsūtīta arī Marta Otto meita Cilīte ar diviem mazgadīgiem bērniem.

Atrodoties apcietinājuma vietās pilsonis Jānis Mārtiņa dēls Cilītis 1942.gadā nomira, tamdēļ izmeklēšanas lieta par viņu tika pārtraukta jau 1942.gadā.

1947.gada rudenī pilsonē Marta Otto meita Cilīte patvaļīgi atstāja specnometinājuma vietu un atgriezās Latvijā. 1950.gada martā viņu arestēja un pa etapu nosūtīja uz izsūtīšanas vietu.

Ar Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas un Latvijas PSR prokuratūras 1956.gada 19.oktobra lēmumu pilsonē Marta Otto meita Cilīte no specnometinājuma uzskaites ir noņemta, pie kam šajā lēmumā nekādu norādījumu par īpašuma atdošanu viņai nav.

Ar Latvijas PSR prokurora palīdzes b.Žiļinas 1948.gada 20.marta lēmumu, kuru apstiprinājis Latvijas PSR prokurora vietnieks Sproģis, Jāņa Mārtiņa dēla Ciliša lieta, kurš apsūdzēts pēc Kriminālkodeksa 58.panta

1.daļas, pamatojoties uz Kriminālprocesuālā kodeksa 4.panta 5.punktu un 204.panta "b" punktu, tas ir - sakarā ar savākto pierādījumu neepietiekamību un apsūdzētā nāvi, ir pārtraukta.

Prokurora lēmums par J.M.Cieliša lietas pārtraukšanu ir sastādīts, pārskāpjot Kriminālprocesuālā kodeksa 204. panta prasības, jo tas ir sastādīts gandrīz bez jebkādas motivācijas. Lēmumā minētie motīvi par to, ka nav pārbaudītas liecinieku (..) savstarpējās attiecības ar apsūdzēto, kā arī citu personu kā liecinieku pratināšanas protokolu trūkumus, nedod pamatu lietas pārtraukšanai savākto pierādījumu nepietiekamības dēļ.

1941.gadā Cilišu īpašums netika aprakstīts, jo Kriminālkodeksa 58.panta 1.daļa neparedz īpašuma konfiskāciju.

Latvijas PSR prokuratūras orgāni, pieņemot lēmumu par lietas pārtraukšanu nepārbaudīja Cilišu sociālo izcelšanos un sociālo stāvokli. Stipri nepilnīgās ziņas ļauj spriest, ka 1940.gadā Ciliši bija diezgan lielas saimniecības īpašnieki. Tādos apstākļos es uzskatu, ka Latvijas PSR Ministru Padomei nav nekāda pamata, lai atdotu pilsonei M.O. Cilītei viņai agrāk piederējušo īpašumu, kurš ieskaitīts valsts ieņēmumos kā bezsaimnieku īpašums, vēl jo vairāk tamdēļ, ka no šā īpašuma ieskaitīšanas valsts fondā ir pagājuši vairāk nekā 14 gadi.

Latvijas PSR prokurora vietnieka B.Sproģa atsaukšanos uz to, ka prokuratūras orgāni nav tiesīgi izlemt jautājumu par īpašuma atdošanu reabilitētajiem nav pamatots un ir izskaidrojams, acimredzot, tikai ar to, ka b.Sproģis ir slikti apguvis šajā jautājumā pastāvošo likumdošanu.

PSRS Finanšu ministrijas 1956.gada 30.janvāra Instrukcijas Nr.35 64.punkts par konfiscētā, bezsaimnieka un bezmantinieku īpašuma uzskaiti nosaka, ka *"tajā gadījumā, kad ir atbilstošs tiesu vai izmeklēšanas orgāna rīkojums par šajā Instrukcijā norādītā īpašuma atdošanu tā īpašniekam, īpašnieks prasību par šā īpašuma atdošanu vai tā vērtības atlīdzināšanu var iesniegt sešu mēnešu laikā no rīkojuma izdošanas dienas par īpašuma atdošanu..."*

Pamatojoties uz minēto Instrukciju, Latvijas PSR prokuratūrai, pieņemot lēmumu par Jāņa Mārtiņa dēla Ciliša lietas pārtraukšanu vai Martas Otto meitas Cilītes noņemšanu no specnometinājuma uzskaites, vajadzēja norādīt šajos dokumentos par pilsonei Cilītei piederošā īpašuma atdošanu. Taču kaut kādu iemeslu dēļ šo jautājumu prokuratūra noklusēja.

Bez tam, ja prokuratūras orgāni uzskata, ka pilsones Cilītes vīrs bijis arestēts nepareizi un ka tā rezultātā pilsonē M.O.Cilīte arī no Latvijas PSR izsūtīta nepareizi un viņa nepamatoti zaudējusi savu īpašumu, tad Latvijas PSR prokuratūras orgāni varēja Civilprocesuālā kodeksa 2.panta kārtībā iesniegt prasību tautas tiesā par pilsonei M.O.Cilītei piederušo ēku izslēgšanu no bezsaimnieku īpašuma saraksta un par izlaistā prasības laika atjaunošanu.

Ņemot vērā teikto, es uzskatu par nepieciešamu Latvijas PSR prokurora vietnieka b.Sproģa lūgumu jautājumā par īpašuma atdošanu M.O.Cilītei atstāt bez apmierināšanas. M.O.Cilītes uzskaites-arhīva lietu nosūtīt atpakaļ Latvijas PSR prokuratūrai.

Latvijas PSR Lietu pārvaldes juridiskās grupas vadītājs

Audrins

1959.gada 5.maijā

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1295.l., 36., 37., 38., 39.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

Priekšlikumam piekrītu.

5 V 1959. V.Lācis.

PENSIONĀRES I.DEVOĻSKAS LŪGUMS LPSR MINISTRU PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJAM V.LĀCIM ATDOT ATŅEMTO MANTU

LPSR Ministru Padome

Lietu pārvalde

len. Nr.3045

1959.gada 25.maijā.

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam

b.Lācim

no personālās pensionāres Izoldes Vikentija meitas Devoļskas, dzīvo Komunāru bulvārī Nr. 10, dz.10

Sūdzība

“1944.gadā Rīgā mani, manu vīru Nopelniem bagāto mākslas darbinieku O.F.Glazunovu-Glāznieku, manu tēvu, māti un māsu arestēja Valsts drošības tautas komisariāta darbinieki.

1945.gadā mani un visu manu ģimeni notiesāja Iekšlietu tautas komisariāta sevišķā apspriede ar īpašuma konfiskāciju.

1957.gadā, pēc manas rehabilitācijas, kā arī pēc visas manas ģimenes pēcnāves rehabilitācijas, es Valsts drošības komitejā izvirzīju jautājumu par tā mana īpašuma vērtības atlīdzināšanu, kurš pēc mana

aresta palika dzīvoklī Sarkanarmijas ielā Nr.22-10 un kuru konfiscēja Valsts drošības tautas komisariāta darbinieki. Savam iesniegumam es pievienoju mana īpašuma aprakstu.

Atbildot uz manu iesniegumu, mani izsauca uz Valsts drošības komiteju, kur man paziņoja, ka dokuments par mana īpašuma konfiskāciju esot pazaudēts un ka tas tikšot meklēts.

Pēc dažiem mēnešiem mani atkal izsauca uz Valsts drošības komiteju, kur man paziņoja, ka dokuments neesot atrasts un, acīmredzot, nekāda īpašuma neesot bijis un, tāpēc, tas neesot konfiscēts.

Pēc tam es uzrādīju sešus lieciniekus. Divi no tiem piedalījās konfiskācijā:

b.Ufers - mājas Sarkanarmijas ielā Nr.22 sētnieks un b.Medne, kura tolaik dzīvoja mūsu dzīvoklī. Divi liecinieki - b.Vītols un b.Zīverts aresta dienā bija mūsu dzīvoklī un divi citi liecinieki pie mums līdz arestam bija dažas reizes.

Pēc mana iesnieguma attiecīgas pārbaudes Valsts drošības komitejā materiāli šajā sakarībā tika nosūtīti Finanšu Ministrijai, kur, pēc tam, kad šos materiālus bija izskatījusi Finanšu ministrijas komisija, tika dots norādījums Kirova rajona finanšu nodaļai, lai man samaksātu par visu manu īpašumu, lai arī pieticīgu, bet tomēr par 5 istabu dzīvokļa iekārtu, kurā bija divi drēbju skapji (viens ar spoguļi), 4 gultas (2 no Karēlijas bērza), 6 dažādi galdi, krēsli, matračī, trauki, apģērbs, kā, piemēram, vīriešu vadmalas kažoks ar bebrādas apkakli, demisezonas vīriešu mētelis, jauni apavi un citi priekšmeti un par visām šīm mantām komisija uzdeva man izmaksāt 638 rubļus.

Būdamā nesaprašanā, jo komisijas noteiktā summa absolūti neatbilst konfiscētā īpašuma vērtībai un to nevar uzskatīt pat par pazeminātu, es šā jautājuma noskaidrošanai griezos pie finanšu ministra vietnieka, kurš man paziņoja, ka pēc tiem materiāliem, kurus atsūtījusi Valsts drošības komiteja, komisijai neesot pamata apmaksāt mana konfiscētā īpašuma vērtību, kurš norādīts aprakstā, jo tam nolūkam esot nepieciešams konfiskācijas dokuments vai arī liecinieku precīzas ziņas, kuras apstiprinātu katra priekšmeta esamību, tā formu, krāsu un kvalitāti.

Pēc tam es no jauna griezos Valsts drošības komitejā, kur man paziņoja, ka Valsts drošības komiteja esot izdarījusi visu iespējamo un vairāk ne ar ko man palīdzēt nevarot. Tāpēc man atsaka apmaksāt mana konfiscētā īpašuma vērtību.

Taču fakts ir tas, ka mūsu ģimene, kura sastāvēja no 7 cilvēkiem, 1944.gadā dzīvoja Sarkanarmijas ielā 22, kur aizņēma 5 istabu dzīvokli, ka šajā dzīvoklī, lai arī pieticīga, bet iekārta bija.

Fakts ir arī tas, ka manu ģimeni 1944.gadā apcietināja, bet 1945.gadā Sevišķā apspriede notiesāja ar īpašuma konfiskāciju un ka īpašums tika konfiscēts liecinieku klātbūtnē.

Tā nav mana vaina, ka konfiskācijas dokuments ir nozaudēts, kā arī mana vaina nav tā, ka es biju notiesāta uz daudziem gadiem ar īpašuma konfiskāciju. Sakarā ar to, ka 1957.gadā nozieguma sastāva trūkuma dēļ es tiku reabilitēta, tad es prasu saskaņā ar likumu samaksāt man par konfiscēto īpašumu.

Kas attiecas uz lieciniekiem, tad precīzas ziņas viņi nevar sniegt, jo šie cilvēki ir maz pazīstami un neviens no viņiem tās mēbeles un citas lietas, kuras atradās dzīvoklī, nav izpētījis. Viņi var tikai apstiprināt lielāko mēbeļu esamību un vispārējo iespaidu par tām, kā arī to apstākli, ka mūsu dzīvoklis nebija nekāda utilizācijas izejvielu vieta, lai visas iekārtas vērtība būtu tikai 638 rubļi.

Es noteikti lūdzu Jūsu palīdzību, lai tiktu apmierinātas manas likumīgās prasības.

I.Devojska

1959.gada 26.maijā.

P.S. Ja ir nepieciešami papildus liecinieki, tad es viņus uzrādīšu.

I.Devojska

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1295.l., 60., 61., 62.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

b.Audriņam

Lūdzu noskaidrot un iesniegt priekšlikumus

V.Lācis 29 V 1959.

Autora piebilde:

Glāznieks (Glazunovs-Glāznieks) Osvalds (1891. 5 V - 1947. 16.III) - aktieris un režisors, KPFSR nopelnieks bagātais mākslas darbinieks (1935). Skatuves gaitas sācis 1911.g. Pēterburgas latviešu labdarības biedrībā. 1919.g. iestājies J.Vahtangova teātra studijā Maskavā. 1921.-1941.g. bija šā teātra aktieris un režisors, 1924.-32.g. tā direktors. Tēloja atbildīgas lomas. Viņam ir lieli nopelni kā Maskavas Valsts latviešu teātra "Skatuve" mākslinieciskajam vadītājam, pedagogam un galvenajam režisoram visu tā pastāvēšanas laiku (1919.-1938.g.).

Skat.:

Latvijas PSR Mazā enciklopēdija, I.sējums, R.: 1967.g., 569.lp.

LATVIJAS PSR MINISTRU PADOMES JURIDISKĀS GRUPAS
VADĪTĀJA AUDRIŅA IZZIŅA PAR I.DEVOĻSKAS ĪPAŠUMU

SLEPENI

Eks.Nr. ...

Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam
b.V.Lācim

Izziņa

(sakarā ar I.Devoļskas sūdzību)

Pilsons I.Devoļska sūdzas par to, ka Latvijas PSR Finanšu ministrija esot nepareizi aprēķinājusi tā īpašuma vērtību, kurš viņai piederējis līdz arestam un lūdz izsniegt viņai par to īpašumu, kurš palicis dzīvoklī viņas aresta laikā 8610 rubļus.

Pārbaudē ir noskaidrots, ka sūdzētāja kopā ar vīru Glazunovu-Glāznieku un citiem ģimenes locekļiem 1941.gadā izbrauca no Maskavas un nokļuva vācu fašistu okupētajā teritorijā. Atrodoties okupētajā teritorijā, viņi nodarbojās ar pretpadomju aģitāciju.

1944.gadā pēc Rīgas atbrīvošanas no vācu fašistiskajiem iebrucējiem pilsons Devoļska, viņas vīrs Glazunovs-Glāznieks un citi ģimenes locekļi tika arestēti un Sevišķā apspriede viņus notiesāja ar dažādiem soda mēriem.

Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts drošības komitejas darbiniekiem, kuri veica pilsones Devoļskas un viņas ģimenes locekļu arestu, vajadzēja veikt pasākumus, lai saglabātu palikušo īpašumu, t.i. - vajadzēja sastādīt īpašuma aprakstu un nodot to glabāšanā vietējiem varas orgāniem. Īpašuma aprakstu vajadzēja sastādīt tamdēļ, lai nodrošinātu tiesas sprieduma izpildi par īpašuma iespējamo konfiskāciju.

Taču pilsones Devoļskas un viņas ģimenes locekļu apsūdzības krimināllietā īpašuma apraksta nav. Nav zināms, kur Devoļskas īpašums atrodas.

Saskaņā ar Civilkodeksa 407. un 407. "a" pantu Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts drošības komitejai ir jāatbild par tiem zaudējumiem, kuri nodarīti pilsoņiem tās nepareizas darbības rezultātā, vai arī tamdēļ, ka VDK darbinieki ir pieļāvuši dienesta nolaidību. Šī atbildība iestājas tikai tad, kad VDK darbinieku nepareizu darbību vai dienesta nolaidību ir apstiprinājuši tiesas vai attiecīgo administratīvo orgānu lēmumi.

Saskaņā ar PSRS finanšu ministra un PSRS Ministru Padomes

Valsts Drošības komitejas priekšsēdētāja direktīvu, visi jautājumi, kuri ir saistīti ar materiālu zaudējumu radīšanu nepareizas darbības vai dienesta nolaidības rezultātā, kuru pieļāvuši Valsts drošības komitejas darbinieki, ir jāizlemj komisijai, kuru veido finansu orgāni un drošības komitejas pārstāvji

Pēc Latvijas PSR finansu ministra vietnieka b.Tabaka ziņām jautājums par pilsoni Devoļskai nodarītā zaudējuma atlīdzināšanu ir izskatīts komisijas sēdē. Komisija ir atzinusi par iespējamu pilsoni Devoļskai atlīdzināt tikai 638 rubļus, bet nevis 8610 rubļus, kā to pieprasa pilsoni Devoļska.

Biedrs Tabaks paziņoja, ka komisija ir nonākusi pie pārliecības, ka tās mēbeles, kuras palikušas Devoļskas dzīvoklī, viņa saņēmusi no vācu okupantiem bez maksas un ka Devoļska komisijai nav iesniegusi dokumentus, kuri apstiprinātu mēbeļu pirkumu.

Ņemot vērā teikto, uzskatu par nepieciešamu pilsones Devoļskas sūdzību atstāt bez apmierināšanas.

Juridiskās grupas vadītājs

1959.gada 15.jūlijā.

Audrins"

LVA, 270.f., 1.s.apr., 1295.l., 57., 58.lp. Oriģināls.

Tulkojums no krievu valodas.

Atzīmes dokumentā:

Priekšlikumam piekrītu.

16 VII 59. V.Lācis

Pilsoni Devoļskai atbilde nosūtīta caur

vēstuļu grupu

16/VII Audrins.

Tādā pat veidā un ar tikpat mazām sekmēm turpinājās mēģinājumi atgūt atņemto mantu nākamajos gadu desmitos. Stāvoklis radikāli izmainījās tikai astoņdesmito gadu beigās, kad Staļinišķās deportācijas tika atzītas par nelikumīgām.

PAR ĪPAŠUMA ATŅEMŠANU AUTORS PUBLICĒJIS
ŠĀDUS RAKSTUS:

1. Melnā instrukcija.
- *Pilnīgi atklāti*. 1990. Nr.3.
2. Viss liekais - proletariāta diktatūrai.
- *Cīņa*. 1990. 23.maijs.
3. Vērtību izvešana - evakuācija vai konfiskācija.
- *Cīņa*. 1990. 11.jūl.
4. Kā dalīja svešu mantu.
- *Zvaigzne*. 1990. Nr.6, 11.lpp.
5. Staļinisko represiju aizsākumi Latvijā.
- *Latvijas vēsture*. 1991. Nr. 1, 21.-30.lpp.
6. Genocīds.
- *Latvijas Vēsture*. 1991. Nr.2, 34.-39.lpp., Nr.3, 24.-29.lpp.
7. Staļiniskā nodokļu politika - līdzeklis latviešu zemnieku izputināšanai.
- *Latvijas Vēstures institūta žurnāls*. 1991.Nr.1, 78.-95.lpp.
8. Aplaupīšana martā.
- *Zeme*. 1991. 28.marts.
9. Īsa pamācība naudas laupīšanā.
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1991. 6.feb.
10. Trādirīdis ap "bezsaимnieka mantu".
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1991. 4.jūl.
11. Represijas labības sagādes kampaņās.
- *Latvijas Vēstures institūta žurnāls*. 1992. Nr.3, 130. - 152.lpp.
12. Bij' mums tos kungus godāt.
- *Zeme*. 1992. 3.marts
13. Runā, Rīga.
- *Rīgas Balss*. 1992. 25.marts.
14. Saruna ar finansu inspektoru par atņemto mantu.
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1992. 25.marts.
15. Aplaupīšana jūnijā.
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1993. 11.jūn.
16. Izlaupītās garāžas.
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1994. 16.jūn.
17. Konfiskācija. 1949.gada 25.marts.
- *Neatkarīgā Cīņa*. 1994. 25.marts.
18. Aplaupīšana tajā 49.gada martā.
- *Latvijas Vēstnesis*. 1996. 21.marts.
19. Ekspropriācija.
- *Latvijas Vēstnesis*. 1997.17.aprīlis.

SATURA RĀDĪTĀJS

Priekšvārds	3. lpp.
Vērtību atņemšanas sākums. 1940.gads	5.lpp.
Norādījumi par nacionalizētās, konfiscētās, bezsaimnieku un bezmantinieku mantas atņemšanu un izlietošanu. 1940. -1941.gads	9.lpp.
Naudas iekrājumu atņemšana. 1941.gads	15.lpp.
Vērtību un īpašuma nacionalizācija. 1941.gads	18.lpp.
Zemnieku saimniecību nacionalizācija. 1941.gads	23.lpp.
1941.gada 14.jūnijā aizvesto mantas atņemšanas un realizācijas noteikumi.	29.lpp.
Promesošo manta vācu laikā. 1941.- 1945.gads	38.lpp.
“Bezsaimnieku manta” pirmajos pēckara gados.	49.lpp.
1949.gada 25.martā aizvesto mantas uzskaitē un realizācija	75.lpp.
Nesekmīgie mēģinājumi atgūt atņemtu mantu. 1950.-1959.gads	94.lpp.

Firma <<IEVANDA>> izdod:

"Latvian songs of endearment"

Latvju dainu izlasi latviešu un angļu valodā

E. Antona Benjamiņa atdzejojumā;

Kazimirs Jonāns **"Lauris"**

Saušu un Auderu ģimeņu leģendu;

"Latvijas ceļi un neceļi" karikatūrista

Valentīna Ivanovska skatījumā;

Tautasdziesmu izlase **"Dieva dainas"**

Mirdzas Muižnieces sakārtojumā;

"Dzipsnī, Dievs uguntiņu!"

Mirdzas Muižnieces latvju dainu

pētījumu par latvisko dievības izpratni;

Jāņa Muižnieka atmiņu grāmatas

"Putnu ceļš" atkārtotu izdevumu;

"Likteņa rotaļa"

Austrālijas latvieša *Laimoņa Saknes* atmiņas

par Otrā pasaules kara beigu posmu;

Ē. Sala dzejoļu krājumu

"Īstenības valgos"

Kornelija Makušinska aizraujošu

skolēnu detektīvu **"Zēns ko vērts!"**

Rietumu latviešiem pazīstamā

dramaturga *Ulda Siliņa* lugu sēriju;

Par grāmatu iegādi interesēties grāmatu tirdzniecības vietās vai firmā "Ievanda", Rīgā, Avotu ielā 41 (ieeja no Stabu ielas mājas galā). Tāl. 7312996. Grāmatas izsūtām arī pa pastu.

0.98

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0303069893

